ilke

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

* OLAYLAR-YORUMLAR
* Latin Amerika'da İdeolojik Mücadele Sorunları
* İRAN TUDEH PARTİSİ VE ULUSAL SORUN
* «POLİTİKA» YAZARINA CEVAP
* ÜRÜN DERGİSİNE CEVAP

CİLT/8 EKİM-1977 Sayı: 46

ilke

EKİM / 1977
Sayı : 46

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ

İÇİNDEKİLER

Sahibi: **Öner Ciravoğlu** / Yazıişleri Müdürü: **İlker Demir** / Yazışma adresi: PK. 71 İstanbul / Yönetim ve Havale Adresi: **Öner Ciravoğlu,** Cağaloğlu Başmüsahip Sok. Tan Apt. No: 10/11 İstanbul / Abone Şartları, Yıllık: 150, altı aylık 75 lira. Dış ülkeler için iki katıdır / Dizgi: **Evren Matbaası** / Baskı: **Ören Basımevi** / İlan: Tam Sayfa 500 lira, diğer ilanlar santimi 25 lira / Basıldığı tarih: 24 Ekim 1977

21 Ağustos 1977'den 21 Eylül 1977'ye

21 Ağustos 1977

- Çorum'da Sosyalist Gençlik Birliği lokaline dinamit atıldı.
- Etyopya Geçici Askeri Yönetim Konseyi Başkanı Mariam, Etyopya'da genel seferberlik ilan edildiğini açıkladı.
- Çin Komünist Partisinin 11. Kongresi sonunda, Hua Kuo Feng yeniden ÇKP sekreterliğine seçildi.
- FKÖ Lideri Arafat Sovyet yöneticileri ile yeni görüşmelerde bulunmak üzere Moskova'ya davet edildi.

22 Ağustos 1977

- ATAŞ üretimi yavaşlatma kararı aldı.
- Sovyet Politbürosu Doğu bloku içinde daha yakın işbirliği çağrısında bulundu.
- CHP Genel Sekreter Yardımcısı Işık: «Kara Kuvvetleri Komutanlığına ilişkin işlemler normal koşullarda yürütülmüyor.»
- Plastik ürünlerinin fiyatı yüzde 22 arttı.
- Marmara ve Trakya'ya verilen tüpgaz yüzde 70 azaltıldı.
- ABD Dışişleri Bakanı Vance Çinli yöneticilerle görüşmelere başladı.

23 Ağustos 1977

- Sanayi Odaları Birliği ücret artışlarının önlenmesini, tarımdan yeni vergiler alınmasını kamu iktisadi teşebbüslerinin ürünlerine zam yapılmasını istedi.
- Ecevit: «Sözde istikrar tedbirleriyle varlıklılar ve kolay kazanç sağlayanlar kayırılırken halk eziliyor.»

24 Ağustos 1977

- Milli Savunma Bakanı Bilgiç, Genelkurmay Başkanının KKK için yaptığı önerinin değiştirilmeden üçlü kararname haline getirildiğini bildirdi.
- 67 ülkeden temsilcinin katıldığı «Dünya Irkçılıkla Mücadele Konferansı» Nijerya'nın başkenti Lagos'ta çalışmalarına başladı.

25 Ağustos 1977

- Ankara Belediye Başkanı Dalokay, Ankara'da son 25 günde 61 çocuğun koleradan öldüğünü açıkladı.
- Maden-İş ile MESS arasında Renault'da toplu sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlık çıktı.
- Cumhurbaşkanı ODTÜ Mütevelli Heyeti ile ilgili kararnameyi imzalamadı.

26 Ağustos 1977

- MESS'in işçilere işbaşı yapmaları için verdiği süre bitti, ancak işçiler işbaşı yapmadılar.
- Korutürk'le görüşen Başbakan Demirel, KKK için hükümetin önerisi kabul edilmezse, istifa etmeyeceğini söyledi.
- 25 Demokratik kuruluş, Ecevit'e bir mektup göndererek «Anti - Faşist Birlik» önerdi.
- TÜS-DER Genel Başkanı Ankara'da çeşitli hastalardan laboratuvar muayenesi yapılan 500 hastadan 150'sine kolera teşhisi konulduğunu söyledi.
- Hollanda'da hükümeti kurmakla görevlendirilen Joop Den Uyl ikinci kez görevi iade etti.
- TARİŞ Genel Müdürü görevinden alındı.
- Türkiye İş Bankası 53. yılını doldurdu.

bir YORUM

Demokratik Güçlerin Anti-faşist Eylem Birliği

Ankara'da 25 demokratik kuruluşun genel merkezlerinin oluşturduğu faşizme karşı güçbirliği platformu gittikçe pekişmektedir. Faşizme karşı açılacak cephenin yığınsal temelini oluşturması bakımından oldukça önemli bir adım olan bu güçbirliği olgusu elbetteki yeterli değildir. Daha kendi içinde çözmesi gereken ilkesel sorunlar bulunduğu gibi si-

yasal mücadele ile koordinasyon kurulması meselesi de çözülebilmiş değildir. Bu ise faşizme karşı olan siyasal güçlerin birliğinin sağlanamamış olmasına bağlı bir olumsuzluktur.

Ancak yine de böyle bir güçbirliği iki açıdan yararlı olacaktır. Birincisi demokrasi yanlısı güçler dağınıklıktan kurtulma sürecine girmiş olacaklardır. Böylece faşizme karşı mücadelenin yığın temeli yaygınlaşmaya başlayacaktır. Bu durum kararsız ve sekter güçlerin anti-faşist güçbirliğine kazanılmasında önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Bilindiği gibi sosyal demokrasi faşizme karşı yeni bir cephenin açılmasından ürkmektedir. Çünkü o kendi açısından iktidar olanaklarını burjuvazinin oluruna bağlamıştır ve faşist tırmanış karşısında suskunluğu sağladığı kısmı burjuva desteği korumak ve geliştirmek hesabına dayalıdır. Demokrasi güçlerinin MC'yi devirecek alternatif olarak belirmesi sosyal demokrasinin tavır alışını önemli ölçüde etkileyebilecektir. Kısaca 25 demokratik kuruluşunp merkezlerinin oluşturduğu güçbirliği demokrasi güçlerinin birliğinin ilk ve önemli adımı yerine geçebilir.

İkincisi, sol siyasal güçlerin dağınıklığı demokrasi mücadelesinde önemli bir zaaf olarak varlığını sürdürmektedir. Bu nedenle demokratik güçlerin oluşturduğu birlik platformu siyasal birlik platformunun yaratılmasında da zorlayıcı bir rol oynayabilir. Böylece bir yandan mücadelenin yığınsal temeli gelişip güçlenirken, bir yandan da siyasal birliğin olgunlaşması mümkün hale gelebilir ve öte yandan da demokratik yığınsal birliğin siyasal güçlerle ve onların birlik platformuyla koordinasyonu sağlanabilir. Gelişmelerin biçimine ipotek koymak mümkün değilse de anılan güçbirliğinin böyle bir gelişme perspektifi taşıdığı söylenebilir.

Ayrıca 25 örgütün oluşturdukları birlik soyut cephe çağrıları ile sarhoş olanlar üzerinde de uyarıcı bir etkide bulunabilir. Cephenin oluşturulmasında yaşanması mümkün olan sabırlı ve kahırlı çalışmalar yerine gazete sütunlarından ahkam kesip cephe (!) kurduğunu sananlar da böylece somut bir zemine basma imkanına kavuşabilirler.

27 Ağustos 1977

- Federal Almanya, bu ülkede çalışan Türk işçileri için işverenlerden kesilen sosyal sigorta primlerinin faizleriyle birlikte Türkiye'ye geri verilmesi yolundaki Türk isteğinin karşılanmasının olanaksız olduğunu bildirdi.
- İstanbul'da bir eve baskın yapan siyasi polis ekipleriyle, evde bulunanlar arasında çıkan çatışmada 1 kişi öldü, 2 kişi yaralandı.
- Site Öğrenci Yurdu siyasi polis tarafından arandı, 80 kişi gözaltına alındı.
- TARİŞ Genel Müdürü AP'li Orhan Daut'un görevinden alınarak, yerine MHP yanlısı Aydın Tanyel'in getirilmesi

AP'liler tarafından tepki ile karşılandı.
- FKÖ karar organı Genel Konsey.

ABD'nin Ortadoğu'daki arabuluculuk girişimlerini reddetti.

28 Ağustos 1977

- Ecevit, «MHP ile bir ortaklık düşünmüyoruz» dedi.
- MHP eğilimli AP milletvekili ve Sağlık-İş Sendikası Başkanı Mustafa Başoğlu, MESS'in tavrını onayladığını söyledi.
- Nusaybin ilçesinde hayat pahalılığını protesto mitinginde «güvenlik kuvvetleri»nin müdahalesi sonucu 1 kişi öldü.
- Lübnan hükümeti, İsrail'in Lübnan'ın güney bölgelerine karşı girişebileceği bir saldırıya karşı ABD'den güvence istedi.

29 Ağustos 1977

- 2. ve 3. Ordu Komutanları istifalarını verdiler.
- Ecevit, «Ordudaki atama aksamaları kaygı vericidir» dedi.
- Antbirlik Aksu İplik Fabrikasında AP ve MHP yanlısı işçiler çatıştı. 7 kişi yaralandı.
- Muhtarlara maaş bağlanmasına ilişkin teklif yasalaştı.
- Bakanlar Kurulu, Maden-İş Sendikası tarafından Ereğli Demir-Çelik Fabrikalarında alınmış bulunan grev kararını iki ay daha erteledi.
- TSİP, yerel seçimlere güçlü bir şekilde katılacağını açıkladı. TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, yerel seçimlerde demokrasi yanlılarının ortak bir platform oluşturmalarından yana olduklarını belirtti.
- İngiltere Dışişleri Bakanı, Rodezya konusunda ABD - İngiliz ortak planını görüşmek üzere Güney Afrika'ya gitti. Lusaka Bildirisi'ne imza koyan Angola, Mozambik, Zambia, Tanzanya ve Botswana plana karşı çıktı.
- İsveç Hükümeti, Batı Avrupa ülkeleri arasındaki Ortak Para Sistemi «SNAKE»den çekildiğini ve para birimi olan kuron'u yüzde 10 devalüe ettiğini açıkladı.

bir YORUM

Türkiye Sosyalist İşçi Partisi'nin Yerel Seçimlerle İlgili Politikası Açıklandı

Türkiye'de değişik sosyalist siyasal partiler ve demokrasi yanlısı güçler, faşizme ve emperyalizme karşı işbirliği, güçbirliği ve CEPHE anlayışlarını çeşitli vesilelerle dile getirirler. Partilerin ve demokratik güç-

lerin soruna yaklaşım biçimleri proğramlarına, sınıfsal tavır alışlarına ve dünya görüşlerine bağlı olarak farklılıklar gösterir. Türkiye Sosyalist İşçi Partisi ise bu konuda bilimsel doğrultusunu titizlikle koruyan ve en esnek politikayı gösterebilen siyasal kuruluş olarak bilinmektedir. Bu nedenle TSİP'in yerel seçimlere ilişkin politikası soruna doğru yaklaşımın perspektiflerini verdiği için bir kere daha anılmaya ve üzerinde durulmaya değerdir.

TSİP Mahalli seçimlerin bir iktidar değişikliğine yol açmayacağını ve bu nedenle **«demokrasi güçlerinin zafa uğratılmaması»** ilkesinin yeni bir biçim ve içerikle ele alınması gerektiğini söylüyor. Değişen olguların eski kalıplara «dolması» ve onlara yeni içerikler kazandırması, işçi sınıfı sosyalistlerinin her zaman gözetecekleri bir durumdur. İşte TSİP mahalli seçimlere bu gerçeklikten bakmakta ve demokrasi güçlerinin birliğini bu açıdan savunmaya devam etmektedir.

TSİP'e göre iktidar değişikliğine yol açmayacak bir seçim olayı sosyalistler ve CHP'nin solundaki tüm güçler açısından önemle ele alınması gereken bir **fırsattır.** Çünkü ülkemizde sosyal demokrasi kendi solundaki potansiyelin oylarını ve desteğini bizzat proğramının tutarlılığından ve demokrasi güçlerinin taleplerine cevap vermesi özelliğinden değil, özgül koşulların bu proğramı «ehven'i-şer» kılmasından kaynaklanmaktadır. Yaşanan özgül koşulların başında solun kendi dağınıklığı ve tırmanan faşizme karşı en geniş yığınların birliğinin kendini dayatması sayılabilir. Ancak bu koşullarda bile faşizme karşı demokrasi güçlerinin birliği nisbi olarak sağlanabilmiştir. Bunun sağlanmasında sosyal demokrasinin demokratik güçbirliği anlayışının hiç bir rolü yoktur. Sol yaşadığı tarihsel ve özgül şartları bizzat kendisi tesbit etmekte, sorumluluğun bilince çıkarmakta ve politikasını tayin etmekte idi.

Bu kez CHP'nin kendi soluna, bu solun potansiyel gücü ölçüsünde değer biçmemesine karşılık solun kendi potansiyel gücünü toparlayıp seçim platformunu bu açıdan değerlendirmesi, bu potansiyel gücün sosyal demokrasinin kafasına zorla çakılmasını sağlayacağı kadar bizzat solun kendi birliğine gidecek yolda ileri bir adımın atılmasını da sağlayacaktır. Demokrasi güçlerinin birliği sorununa sürekli olarak sekter tavır alan CHP'nin seçimlerin özgül karakterine rağmen desteklenmesinde ısrar etmek ilkesel bir tutum değildir ve hatta sosyal demokrat takipçiliğinin ilkeleştirilmesidir. İşç sınıfı sosyalistlerinin böyle bir tutum içinde olmaları asla beklenemez.

İşte TSİP bunun için CHP'nin solundaki partilerin ve güçlerin seçimlerde ortak bir platform oluşturmalarını savunmakla hem sosyal demokrasinin faşizme karşı mücadele saflarına kazanılmasını sağlayacak

bir tutumu ve hem de solun kendi birliği yolunda kalıcı adımlar atılmana yarayacak bir politikayı savunmaktadır.

Burnunun ilerisini göremiyenlerin TSİP'in tavrından çıkarması gereken dersler çoktur.

30 Ağustos 1977

- Org. Kenan Evren, Kara Kuvetleri Komutanı oldu.
- «Zafer Bayramı» törenlerini ilk defa İstanbul'dan izleyen Korutürk, «Ordunun politika dışı kalması titizlikle korunacak» dedi.
- Ecevit, törenlere katılmadı.
- Edirne'de devrimci bir genç kurşunlanarak öldürüldü.
- Yugoslavya Devlet Başkanı Tito, Çin Halk Cumhuriyeti'nde büyük törenlerle karşılandı.
- İran'da gecekonduları yıkılan halk, Tahran belediye binasını bastı.
- Uluslararası Para Fonu (IMF) Yönetim Kurulu, öne sürdüğü koşulları kabul edecek gelişmekte olan ülkeler için «Witteveen Fonu» adı verilen 10 milyar dolarlık yeni bir fon kurdu.
- Sovyetler Birliği resmi haber ajansı TASS, yaptığı bir yorumda ABD'deki sağcı güçleri yeni Panama Kanalı anlaşmasına karşı kampanya açmakla suçladı.

31 Ağustos 1977

- Kıbrıs Rum Temsilciler Meclisi Başkanı ve Sağcı Demokratik Cephe Lideri Spiros Kipriyanu, 1978 Şubatına kadar sürecek geçici dönem için, Kıbrıs Cumhurbaşkanı ilan edildi.
- Çin Halk Cumhuriyetine ilk kez resmi bir ziyaret yapan Yugoslavya Devlet Başkanı Tito ile ÇKP Başkanı ve Başbakan Hua Kuo Feng yeni bir dünya savaşının kaçınılmazlığı konusunda görüş birliğine varamadılar. Feng, «süper» güçler arasındaki rekabet nedeniyle savaşın kaçınılmaz olduğunu ileri sürerken, Tito savaşın önlenebileceğini söyledi.

1 Eylül 1977

- 1 Eylül Dünya Barış Günü kutlandı.
- Sosyalist Enternasyonal ve Şili Halk Birliği, Şili'de kayıp oldukları bildirilen 2500 kişinin bulunması için çağrı yaptı.

2 Eylül 1977

- Ümraniye'de gecekondu yıkımı sırasında gecekondu sahipleri ile polis arasında çıkan çatışmada 4 kişi öldü, 9'u polis olmak üzere 60 kişi yaralandı. Aralarında öğretmen ve öğrencilerin de bulunduğu 100'e yakın kişi gözaltına alındı.
- Yunanistan'da 20-32 yaş arasındaki çocuksuz kadınların askere alınmasına ilişkin yasa kabul edildi.

- İstanbul'da elektrik kısıntı süresi arttı.
- Demirel, «Bildirin yokları, hemen istediğiniz kadar göndereyim» dedi.

3 Eylûl 1977

- Demirel, «Ücretler ve fiyatlar dondurulamaz» dedi.
- Ulaştırma Bakanı Ergenekon, Batı Akdeniz seferini kaldırmayan Denizcilik Bankası Yönetim Kurulunu görevden aldı.
- TSİP Genel Başkanı Ahmet Kaçmaz, «Halkımıza işsizlik ve pahalılık cehennemini reva gören MC partileri, seçim öncesi oy hesaplarıyla göz yumdukları gecekondu yapımına şimdi karşı çıkar gözükmekte ve gecekondu sakinleri ile polisi karşı karşıya getirmekten yarar ummaktadırlar.»

4 Eylûl 1977

- Erbakan, «İhracat için akla hayale gelmedik teşvik tedbirleri alınacak» dedi.
- Manisa'da yaylım ateşi açan komandolar bir işçiyi vurdu.

5 Eylûl 1977

- Alman Sanayiciler Birliği Başkanı Hans Martin Schleyer gizli bir örgüt mensupları tarafından kaçırıldı.
- İstanbul'da elektrik tarifesine 1 marttan geçerli olarak 8-14 kuruş zam yapıldı.
- Uluslararası Para Fonu (IMF) heyeti ile Türk yetkililer arasında görüşmeler başladı.
- Serbest piyasada dolar 21 liraya, mark 890 kuruşa çıktı. 24 ayar altın 100 liraya yükseldi.
- Türk-İş'e bağlı Teksif Sendikası ile Sümerbank işletmesi arasında 3 yıllık toplu sözleşme imzalandı. 1. yıl 25, 2. yıl 40, 3. yıl 50 liralık ücret zammı kabul edildi. Bursa Merinos, Eskişehir, İstanbul Bakırköy ve Malatya'daki fabrikalarda sürdürülen grev sona erdi.

6 Eylûl 1977

- Üniversite giriş sınavı sonuçları belli oldu. 309 bin aday açıkta kaldı.
- Bakanlar Kurulu zamları kararlaştırdı. İlgili kararnameler hazırlanarak, Cumhurbaşkanının onayına sunuldu.

7 Eylûl 1977

- 2. MC, petrol, demir, çimento ve kağıda büyük zam yaptı.
- 1 Mayıs olaylarında ihmali görülen kamu görevlilerinin de yargılanmasını isteyen savcı görevden alındı.
- İngiltere'de hava trafiğini kontrol işçileri, otomobil fabrikaları, basın ve elektrik işçilerinden sonra, fırın işçileri de greve başladı.

8 Eylûl 1977

- Ankara'da temaslarını sürdüren Para Fonu Heyeti, yüzde 25-30'luk bir devalüasyonun «yararlı» olacağı kanısında.
- Çimento, demir ve kağıt satışları durduruldu.
- Milli Eğitim Bakanı Nahit Menteşe, öğrencilerin Danıştay kararlarının uygulanacağını açıkladı.
- POL-DER kıyıma uğrayan polisler için yardım kampanyası açtı.
- Panama ile ABD arasında imzalanan kanal anlaşması Panama'da tepkilere yol açtı.

9 Eylûl 1977

- Demirel, «Zamlar emr-i zaruri haline gelmişti» dedi.

10 Eylûl 1977

- Maliye Bakanı Cihat Bilgehan 1978 bütçesinden önce memur maşlarına zam yapılmayacağını, gelir vergisi oranlarının arttırılacağını açıkladı.
- Para Fonu Heyetinin temaslarından ümitli olduklarını bildiren Bilgehan, bankaların para yerine devlet ve Kamu İktisadi Teşekküllerinin tahvillerini dağıtacaklarını söyledi.
- Madrit'te fiyat artışlarını protesto için düzenlenen büyük gösteriye 125 bin kişi katıldı.

11 Eylûl 1977

- Ecevit, ücretlerin yükseltilmesi için sendikaların mücadele etmeleri gerektiğini söyledi.
- Boğaz Köprüsünden geçiş ücretlerine yüzde 33-100 oranında zam yapıldı.
- Kiracılar Derneği Başkanı, kiracıları kira arttırma taleplerine karşı direnmeye çağırdı.
- MESS Başkanı: «Lokavt bilinmeyen bir tarihte uygulamaya konulabilir.»

12 Eylûl 1977

- Türk Dil Kurumu Başkanı Prof. Seha Meray öldü.
- Türkiye ile Para Fonu arasında anlaşma sağlanamadı. Heyet üyelerinin tekrar geleceği bildiriliyor.
- Şili Cuntası Lideri Pinochet, «Sıkıyönetimin kalkması yolundaki dış baskılara boyun eğmeyeceğiz» dedi.

13 Eylûl 1977

- SEKA, okul defteri, kutu, ambalaj, gazete ve büro kağıtları toptan fiyatlarına ortalama yüzde 200 zam yaptı.
- Etibank'a ait Seydişehir Alüminyum Fabrikasında üretilen ham alüminyuma yüzde 50 zam yapıldı.

- Uluslararası Para Fonu (IMF), Türkiye'de alınan ekonomik önlemleri yetersiz buldu.
- Samandağ Hükümet Alanı'nda bir saatli bomba patlaması sonucunda 1 kişi öldü, 4 kişi yaralandı.

14 Eylûl 1977

- DDY grevi, Bakanlar Kurulunca 30 gün ertelendi.
- TSİP, «Hayat pahalılığına karşı mücadele komitesi» önerdi.

15 Eylül 1977

- AP Genel Başkan Yardımcısı Bayar, devalüasyon yapılması gerektiğini söyledi.

16 Eylûl 1977

- Sivaslı ilçesinde bir öğretmen öldürüldü.
- DPT müsteşarı Cantürk, Türkiye'nin IMF'den 110 milyon dolar çekebileceğini söyledi.

17 Eylûl 1977

- Zamlara karşı gösterilerde 10 kişinin öldüğü Kolombiya'da sokağa çıkma yasağı uygulanıyor
- Devrimci öğrencilerin kaldığı Site Öğrenci Yurdu kapatıldı.
- Ankara Belediyesi ile DİSK'e bağlı Genel-İş Sendikası arasındaki toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sona erdi.
- Çalışma Bakanı Fehmi Cumalıoğlu, «Asgari ücretin yükseltilmesi söz konusu değil» dedi.

18 Eylûl 1977

- Akaryakıta yapılan son zamla yabancı şirketlere 190 milyon lira kâr sağlanıyor.
- Kahramanmaraş ve Ceyhan'daki mitinglerde üreticiler pamuk taban fiyatlarını protesto etti.
- Sağlık Bakanı, «İlaç hammaddesi için gerekli döviz transferleri yapılmazsa, önümüzdeki aylarda büyük sıkıntı çekilecek» dedi.

19 Eylûl 1977

- Demirel: «2. Boğaz Köprüsünün temeli Mayısta atılacak.»
- 10. Dünya Enerji Konferansı çalışmalarına başladı.

20 Eylûl 1977

- Türkiye Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonu (DYF-İŞ) nun toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varılamaması üzerine aldığı grev kararına karşılık, TCDD İşletmesi Genel Müdürlüğü ülkedeki tüm işyerlerinde, 45 bin işçiyi kapsayan, lokavt ilan etti.
- Besim Üstünel: «Asıl zamlar

daha sonra gelecek.»

- Ankara'da tüpgaz sıkıntısı başladı.
- Brezilya hükümeti, ABD ile olan tüm askeri anlaşmalarını tek yönlü feshetti.

21 Eylül 1977

- 2. MC hükümeti, Türk Lirasının değerini dolara karşı yüzde 10 oranında düşürdü.
- Dünya Bankası: «Türkiye, IMF'den kredi almak için gerekli koşuları sağladı.»
- Sosyalist Vietnam ve Cibuti Cumhuriyeti, BM üyeliğine kabul edildiler.

Latin Amerika'da İdeolojik Mücadele Sorunları(*)

Kolombiya, Brezilya, Paraguay, Arjantin.
a. Mosquera, J. Soares, P. Vasquez, A. Kohen

İdeolojik mücadele, dünyanın her yerinde olduğu gibi, Latin Amerika'da da gemi azıya almış gidiyor. Ve açıklamak mümkün bu durumu. Çağımızın, yani dünya çapında kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının temel çelişkisi, Küba devriminin kazandığı zaferle kıtamızda da kendini gösterdi. Dünya Sosyalist Sisteminin güçlenmesi, gelişmiş kapitalist ülkeler işçi sınıfının mücadelesi ve ezilen halkların ulusal kurtuluş hareketlerindeki ilerleme, Latin Amerika'daki durumu etkiliyor.

Latin Amerika ülkeleri çok çeşitli politik ve toplumsal gelişme biçimlerine sahip. Yine de esasta ortak olan bir çizgileri var ve bütününde ideolojik çatışmayı koşullandıran da işte bu çizgi. Yani, Latin Amerikan halklarıyla emperyalizmi ve herşeyden önce Amerikan emperyalizmini karşı karşıya getiren çelişki.

Çağımızın başlıca üç devrimci akımı Latin Amerika'da hem birbirine bağlı biçimde, hem de doğrudan doğruya devreye giriyorlar; Küba'yla birlikte sosyalizm, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketi.

Emperyalizme bağımlılıktan, yabancı finans kapitalin ve tekellerin egemenliğinden, kırsal kesimde prekapitalist üretim ilişkilerinin sürdürülmesinden ve bazı ülkelerde ulusal tekellerin oluşumundan kaynaklanan sosyo-ekonomik temelin göreceli geri durumu da, taa başlangıçtan beri Latin Amerika'nın toplumsal düşüncesi üzerinde izlerini bırakmış bulunuyor; bazı özel durumları da peşinden sürükleyerek tabii... Dünya devrimci sürecinin gelişimi, Marksist düşüncenin etkisi, Sosyalist Ekim Devriminin arkasından komünist partilerin güçlenmesi, aynı şekilde Latin Amerika'da tarihsel değişim yaratmış olan Küba devriminin zaferi de

(*) «La Nuvelle revue internationale» dergisinin Ağustos 1977 (8) sayısından çevrilmiştir.

Latin Amerika üzerinde esaslı roller oynamaktalar. Yapısal bunalımın, burjuva ideolojisinin çöküşünün ve emperyalist düşüncedeki soysuzlaşmanın da etkili olduğu muhakkak.

Dışa bağımlılık ve latifundiacılık, kapitalizmin biçimsiz gelişimi ve gerilik, belli bir sınıf yapısıyla, politik ve ideolojik bir üst yapının oluşmasına neden olmuştur. Ve bu üst yapının bağrında, Latin Amerikan halk kitlesinin demokratik, anti-emperyalist ve sınıfsal bilincinin gelişimi yansıdığı gibi, bu bilincin gelişmesini frenleyici tavırlar da yer alır.

Havana'da 1975 yılında, yani yaklaşık iki yıl önce toplanmış bulunan, Latin Amerika ve Karaibler Denizi Ülkeleri Komünist Partileri Konferansında da altı çizilerek belirtildiği gibi, Latin Amerika proletaryası, başlıca üretici gücü ve kıtanın esas siyasal ve toplumsal gücünü oluşturmaktadır. Bu gücün tarihsel misyonu, anti-emperyalist ve anti-oligarşik mücadelede engin toplum tabakalarının yönetimini ele almak ve sosyalizmin Latin Amerika'daki geleceğine yaklaşımda bulunmak suretiyle, devrimci süreci sonuna kadar götürmektir. İşçi sınıfına katılanların sayısı günbe gün artmakta ve bu da özellikle önemli sanayi kollarındaki gelişmeler sayesinde olmaktadır. Nitekim kapitalizm geliştikçe işçi sınıfının siyasal ve sosyal yaşamdaki rolü, mücadeleciliği ve bilinci artıyor.

XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başlangıcına rastlayan emperyalist yayılmanın arkasından, bazı Latin Amerika ülkelerinde işçi sınıfı, ulusal sanayi burjuvazisinden daha önce şekillendi. Proletaryanın anti-emperyalist mücadelesi büyük çapta gelenekleşmiş durumda. Kapitalist gelişme, emperyalist egemenlikle atbaşı gittiğinden ötürü, işçi sınıfının sınıfsal eylemleri, ulusal kurtuluş için verilen mücadeleyle birleşiyor. Bazı Latin Amerika ülkeleri, proletaryanın ve partisinin öncülüğünde işçi sınıfının köylülükle ittifakı konusunda değerli deneyimlere sahipler.

Ama yine bazı Latin Amerika ülkelerinde, proletaryanın rolünün giderek güçlenmesini engelleyen bir şey de var. O da, proletaryanın zararlı biçimde bölünmesi. Bu bölünmeyi sağlayabilmek için gerek emperyalizm, gerek büyük kapitalistlerle birlikte bazı hükümetler, gerekse emekçilerin çıkarlarına ihanet eden ve açıkca sınıf düşmanı tarafta yer alan sendika liderleri ellerinden gelen herşeyi yapıyorlar.

Önemli siyasi ağırlığa sahip kalabalık küçük burjuvaların ve şehir orta tabakalarının varlığı da, ekonomik gelişme koşulları dolayısıyla Latin Amerika ülkelerinin bir diğer özelliğini teşkil ediyor. Bunların bir bölümü, demokratik ve anti-emperyalist mücadeleye katılmakta ve en ileri durumdaki bazı sektörlerde işçi sınıfı tavrına bile geçmekteler. Ama ne var ki davranışları, sosyal dengesizlikleri dolayısıyla değişken oluyor.

Şili örneği gösteriyor ki, küçük burjuva tabakalardaki çalkantılar onları goşist tavırlara sürükleyebildiği gibi, zaman zaman faşizmden ya-

na bile yapabiliyor. Küçük burjuva tabakalarından gelenler proletarya saflarına girdiklerinde, genel kural olarak oraya kendi ideoloji ve psikolojilerini taşıyorlar. Bu unsurların etkilerine özellikle hassas olanlar ise, işçi sınıfına «yeni katılanlar». Bununla birlikte esas olan şu ki, proletaryayla aynı ya da benzer yaşama ve çalışma koşulları içinde bulunan kentli orta tabakalar, genelinde proletaryanın müttefiki haline geliyorlar.

İdeoloji ve siyaset planında, Latin Amerikan halk kitlelerinin bilinci, reformizm, milliyetçilik ve prekapitalist kavramlarla da etkileniyor. Çünkü, hammadde satıcısı durumundaki üilkelerle tarımsal üretimin ve maden çıkarımının ağır bastığı ülkelerin toprak ilişkilerinde latifundacılığın egemen olması, geniş toplum tabakalarının bilincinde bu kavramları ayakta tutabiliyor.

Bunun sonucunda, demokratik, anti-emperyalist ve anti-oligarşik eylemlere gittikçe daha aktif olarak katılan halk kitlelerinin devrimci istekleriyle gerici anlayışları arasında sık sık tutarsızlıklar ortaya çıkıyor. Gerçekte, sözünü ettiğimiz eylemler, işçi sınıfının ulusal ve toplumsal kurtuluş için yürüttüğü mücadeleye objektif olarak yaklaşıyor tabii.

Bu tutarsızlığın üstesinden gelmek ise, ancak, zaman zaman zincirleme görünüme bürünen ama genelinde olumlu rolü olan karmaşık süreçleri aştıktan sonra mümkün olacak. Örneğin, bazı durumlarda anti-emperyalist ve demokratik bir içerik kazanabilen ve ulusal kurtuluş hedefleri için bilinç kazanmada bir aşama olan milliyetçilik gibi.

Latin Amerika'nın bağımlılığı ve geri kalmışlığı, ideolojik ve politik planda kendine özgü diyalektik olumsuzluğu da beraberinde getiriyor, ve halkları, emperyalizme ve oligarşiye karşı mücadeleye teşvik ediyor. Ama aynı bağımlılık ve geri kalmışlık, hem emperyalizm karşısında kültürel bağımlılığı, hem de sağcı olduğu kadar, goşist de olan Marksizm dışı ideolojilerin karakteristik çizgilerini taşıyan doğmatizme, eklektizme,, sofizm ve subjektivizme götüren metafizik ve idealist anlayışlarda ifadesini bulan bağımlılığı peşinden sürüklemeden edemiyor.

Marksist olmayan ideolojik akımlar, çağdaş burjuva düşüncesinin genel bunalımından etkileniyorlar. Bu bunalım bir yandan teknokratik ve neo-faşist eğilimlerde, diğer yandan egemen sınıfların yalınkat ve mekanik şemalardan uzak sistemli, sonuç verici görüşlerle gerçekleri hesaba katabilme yetersizliklerinde açığa çıkıyor. İşte bundan ötürüdür ki, Latin Amerika'da çağdaş toplumsal düşüncenin gelişimi, burjuva ideologların olaylara «yeni» yaklaşımlar keşfetme, eskimiş şemalardan çıkma girişimlerinden geniş çapta etkileniyor.

Marksist olmayan ideolojik akımların Latin Amerika'daki bazı temsilcileri zaman zaman bilime de başvurarak, emperyalist egemenliğin meşruluğunu işe karıştırmaya çabalıyorlar. Çünkü dünya devrimci sürecinin etkisi gittikçe büyüyor. Ne var ki bu çabalar, burjuva ideolojisi

çerçevesi dışına çıkamadıkları gibi, Marksizm-Leninizmin etkisini azalt mak şöyle dursun, emperyalizmle olan çelişkilerin daha da keskinleşmesine katkıda bulunuyor.

Marksizm dışı ideolojik görüşlerin analizi yapılacağı zaman, Lenin'in şu metodolojik tavsiyesinden hareket etmek gerekir:

«...temel olarak almamız gereken şey, ne bireyler ne de gruplar olmamalı, toplumsal akımların sınıfsal muhtevasını nanalizi ve bunların belli başlı, temel ilkelerinin politik ve ideolojik incelemesi omalıdır.» (1)

Bu tavsiyeyi esas alarak, Latin Amerika'da Marksist olmayan düşüncenin gelişiminde iki büyük yönelişi ayırdedebiliriz:

1 — Emperyalist sermayenin ve müttefiklerinin, latifundiaların ve çeşitli burjuva gruplarının çıkarlarını ifade eden düşüncelere yöneliş. Bu gruplar emperyalizmin temsilcileri ve toprak sahipleriyle iktidarı paylaşabilirler; emperyalizmin güdümündeki bir takım mevkilere sahip olabilirler; emperyalizmle uzlaşabilirler; arabuluculuk siyaseti güdebilirler, emperyalizme karşı az çok bağımsız davrandıklarını kanıtlamak için çelişkili tavırlar benimseyebilirler. Demek ki burjuvazi içinde klasik olarak iki büyük grup ayırdedilebilir: bir yandan emperyalizme yatkın burjuvazi ve diğer yandan çıkarları emperyalizminkilerle çatışan burjuva tabakaları Birinci grup açıkça faşist eğilimiyle ayırdedilebilirken, ikinci grup milliyetçilik ve reformizme eğilimlidir.

2 — Küçük burjuvazi dahil orta tabakaların çıkarlarını ifade eden düşüncelere yöneliş. Burada esas olarak goşist, radikal reformist ve demokratik devrimci akımlar sözkonusudur.

Emperyalizmin ve ona hizmet edenlerin yaydığı ideolojik görüşler; ulusal bağımsızlığın kazanılması, toplumsal ve siyasal yaşamın demokratikleşmesi önüne çıkan engellerdir. Nitekim bazı görüşler, bazı Latin Amerika ülkelerindeki toprak sahiplerinin ve emperyalizme yatkın büyük burjuvazinin en gerici çevrelerine köklerini salmış düşüncelerle de pek iyi bağdaşırlar. Teknokratik, kozmopolit, şoven ve anti-ulusal eğilimleriyle ayırdedilen «Finans oligarşisi»ni oluşturan bu güçler, genellikle faşizmin toplumsal temelinin belli başlı unsurunu meydana getirirler(1).

Emperyalizme yatkın ve özellikle faşist olan ideolojiyle mücadele, Latin Amerika'nın devrimci, antiemperyalist ve demokratik güçlerinin en belli başlı görevlerinden biridir. Faşizm, hangi görünümü altında olursa

---

(1) Lenin. Eserleri, Cilt 21, s. 153

(1) Arjantin gibi ülkelerde bu temelin esasını her zaman latifundia oligarşisi teşkil etmiştir ve halen de etmektedir.

olsun en tehlikeli akımdır, çünkü açıkca emperyalizmi ve müttefiklerini korur ve bağımlılığı, toplumsal gerilemeyi devam ettirir.

Faşizmin, Komünist Enternasyonalin VII. Kongresinde verilen ve değerini bütünüyle koruyan tarifinden hareket ederek denilebilir ki, kapitalist gelişmenin bağımlı niteliği içinde ve sınıfsal temele göre tanımlama açısından Latin Amerika'nın çeşitli ülkelerinde varolan faşizm, tabiatı icabı, yabancı tekelcilerin, yerli oligarşinin ve emperyalizme bağlı büyük burjuvazinin en gerici ve en saldırgan çevrelerinin ilan ettiği terörist diktatörlüktür.

Latin Amerika'daki faşizm, dar bir toplumsal tabanla belirginleşir. Dünyanın diğer bölgelerindeki faşizmin görünüşü de budur. Latin Amerika faşizmi, ülkelerin geri ekonomik ve toplumsal yapısından, emperyalizme bağımlılıklarından ileri gelen özgül çizgileri de içinde taşır. Bunların da nedeni, büyük burjuvazinin Latin Amerika ülkelerindeki eşitsiz ve biçimsiz kapitalist gelişme çerçevesi içinde şekillenmeyi sürdürmesidir.

Dolayısıyla uğraşmamız gereken, ne yalnızca tamamen dışarıdan ithal edilmiş bir yığın ideolojik ve politik kavram, ne aşırı gerici ve tutucu düşünceler, ne otoriter ve diktatör, zaman aşımına uğramış hükümetler ve ne de her zaman faşist diye nitelenemeyecek olan anti-demokratik iktidar uygulama metotlarıdır.

Önemli olan, teorik ve politik planda, ideolojik akım şeklindeki faşizmle, siyasi sistem şeklindeki faşizm arasında ayırım yapmaktır. Aynı şekilde, aralarında aşılmaz durumda hiçbir engel bulunmamasına rağmen, faşistleştirme süreci ile faşist rejimi de birbirinden ayırmak gerekir.

Esas olanın faşizmin ortaya koyduğu tehlikenin ve ona karşı mücadele zorunluluğunun bilincinde olmak olduğunu bilerek yapmamız gereken şey, kaderciliğe düşmeden ve temelsiz bir iyiniyet de göstermeksizin, hem Latin Amerika'da faşizmin varolduğunu inkar edenlere, hem de faşizmin Latin Amerika'da zaten hakim rejim haline geldiğini iddia edenlere karşı ideolojik mücadele yürütmektir. Ayrıca, militarizm ve otoritarizmin Latin Amerika'da ekonomik ve toplumsal gelişmeyi sağlayacağı ve faşizmin alnımıza yazılmış iyi bir yazgı olduğu şeklindeki kabullenmeleri kesinlikle reddetmek, «ya faşizm ya sosyalizm» gibi aslında varolmayan bir alternatifi önerenlerle mücadele etmek gerekir.

Bugün faşizmin bir gerçeklik ve bir tehlike olduğu kesinlikle açıktır. Bunu Şili'deki dramatik olaylar kanıtlıyor. Şili'de faşizm, iktidarın tamamını ele geçirdi ve burjuvaziden etkilenen tabakaların çıkarlarını ifade eden ideolojiler dahil diğer bütün ideolojik akımların ortaya çıkmasını engellemeye çalışmakta. Bir diğer kanıt ise, Brezilya ve Uruguay'da faşist rejimlerin kurulmasına varan süreçtir. Bu ülkelerin ortaya koyduğu

örnek de hükümet içinde ve dışında azınlıkta olan «Pinochet'ci» güçlerin aynı amacı güttükleri Bolivya ve Arjantin örnekleri gibi, Latin Amerika'daki faşizmin çeşitliliğini gösterir. Yani hem rejimler arasında, hem de faşizmin çıkarlarını savunduğu toplumsal tabakalar arasında farklılıklar vardır.

Bazı Latin Amerika ülkelerinde faşist akımların güçlenmesi, faşistleştirmenin tüm kıtada egemen eğilim olduğunu kanıtlama olanağı vermez. Ama bu asla, faşizm tehdidine karşı ideolojik ve politik silahsızlanma anlamına da gelmez; kaldı ki bu tehdit, Latin Amerika için faşizmden çok daha büyüktür.

Tarihsel olarak hiçbir geleceği yoktur faşizmin. Bununla birlikte halkları büyük yanılgılara düşürmüştür ve daha da düşürebilir. Emperyalizmin tarihsel olarak insiyatif kaybettiği ve bu insiyatifin Sovyetler Birliği Öncülüğünde Dünya Sosyalist Sistemine geçtiği günümüzde, faşizmin başarısı, sadece ve sadece egemen sınıfların ve yabancı tekelci sermayenin en gerici kesimlerinin arzularına bağlı olmaktan çıkmıştır. Faşizmi önleme ve yenme olasılığı, herşeyden önce işçi sınıfının mücadeleciliğine, birliğine ve bilinç düzeyine, faşizmi alaşağı etmek için halkın engin demokratik tabakalarını biraraya getirme ve harekete geçirme yeteneğine bağlıdır.

Faşizmde, bunalım içindeki çağdaş burjuva ideolojisinin en geri görünümleri ve kapitalizmin genel bunalımının bugünkü evresinde emperyalist savunma stratejisine bağlı çizgiler ortaya çıkar. Ayrıca, faşist ideolojiyi yayma girişimleri Latin Amerika'daki toplumsal gelişme yolları arasında faşizmi seçtirmek için çılgınca bir mücadele de vermektedir.

Latin Amerikan faşist ideolojisi, ilk sırada, Kuzey Amerikan emperyalizminin en saldırgan politik-askeri kavramlarını kendine maleder: «iç cephe» stratejisi; kozmopolitiklik, askeri çılgınlık ve aşırı gerici pan-amerikancılık gibi.

Bugün Latin Amerika'da faşizmin ortaya çıkmasını elverişli kılan başlıca faktör ABD emperyalizminin politikasıdır. Ayrıca, büyük güç şovenizmi ve irrasyonalizm, jeopolitik nitelikli yayılma eğilimleri de diğer faktörleri oluşturur.

Latin Amerikan faşizmi, İspanyol falanjiżmine bağlı katolik akımları da içerir. Bu akımlar halkların verdiği mücadeleye karşı yönlendirilmişlerdir ve hiyerarşik, aşırı milliyetçi bir devlet kurma amacını güderler.

Kilise içindeki yerini mücadelesiz bırakmaya yanaşmayan bu papaz egemenliğini «Opus Dei» gibi uluslararası örgütler desteklemektedir; bu örgütler, gerici şiddeti, otoritarizmi, seçkinler hiyerarşisini, dizginsiz bir anti-komünizmi ve sınıf mücadelesine karşı nefreti öğütler. «Opus Dei»ye yakın olan aşırı gerici «Gelenek, Aile ve Mülkiyet» örgütü, her cins liberalizme ve tüm eşitlik ilkelerine karşıdır ve «hristiyan uygarlığı»

nı kutsal bir mutlaklık olarak görür. İlkel anti-komünizm ve anti-sovyetizmiyle bu örgüt, SSCB ve diğer sosyalist ülkelerle detant politikasını uyguladığı için Papa'yı açıkca kınamaya kadar vardırmıştır işi.

Kilise içinde çoğunlukta olan demokrat kesimler ise, bu aşırı gerici katolik eğilimlerin tümüne karşı çıkmaktadırlar. Faşizmi, sadece kendi dini ideolojileri dolayısıyla mahkum etmekle yetinmemekte, onunla fiilen mücadeleye girmekte, diktatörler ve faşist gruplar tarafından işlenen suçları yani işkenceleri ve cinayetleri kınamaktadırlar. Bu din görevlileri arasında, bizzat faşist terörün kurbanı olanların sayısı bir haylidir. Çağımızın karakteristik çizgilerinden biri, kilisedeki bu kesimlerin genel olarak, pek çok Latin Amerika ülkesindeki gericiliğe ve faşizme karşı demokratlarla ortak mücadeleye katıldıklarıdır.

Görüldüğü gibi ideolojik ve politik planda Latin-Amerikan faşizmi heterojen, çelişkili ve hem kendine özgü hem de dışardan aldığı unsurlarla oluşan eklektik bir bütün görünümündedir. Bu faşizmin aşırı gerici niteliği, anti-komünizm ve eksiksiz bir anti-sovyetizmde ifadesini bulur. Sözün kısası faşizme, emperyalizmin, tekellerin ve terörist diktatörlüğü oluşturan oligarşinin egemenliğinin «teorik» ve politik olarak haklı çıkarılması için çağrı çıkartılmıştır.

Egemen sınıflara ait ideolojik akımlar içinde, reformist milliyetçilik ve «dezarolizm» (İspanyolca 'gelişmen' cilik) gibi çeşitli burjuva reformist eğilimler önemli bir yer tutmaktadır. «Dezarolizm». Kapitalizmin Latin Amerika'da, emperyalizmin «yardım»ını esas alarak gelişmesi gerektiği düşüncesine dayanıyordu. Yani kapitalizmin, daha gelişkin kapitalist güçlerin koruyuculuğunda ve dışa karşı bağımlılığa son vermeksizin klasik evrimini yeniden ortaya koymaktır söz konusu olan. Bununla birlikte bu teorinin, latifundia'ların ve bazı büyük burjuva kesimlerinin çıkarlarını ifade eden ideolojiyle ve toplumsal gelişmede açıkca emperyalizme yatkın olan düşüncelerle çelişkiye düştüğü de işaret edilmeye değer.

Emperyalizmin müttefiki Latin-Amerikan büyük burjuvazisinin ideolojik ve politik anlayışlarıyla, çıkarları ekonomik bağımlılığa ve kıta ülkelerinin gecikmişliğine son vermekten yana olan burjuva kesimlerinin reformizmi arasında ayırım yapmak gerekir. Nitekim bu durum, bu kesimleri emperyalizme karşı mücadele veren halk kesimlerine yakın tavırlar almaya götürmektedir.

Bugün için burjuva reformizmi, homojen olmayan bir akım görünümündedir. Ve sınırlı olanaklara sahiptir. **Statüko**'nun korunmasında çıkarı olan sınıf durumundaki burjuvazi içinde, ikili bir süreç yer alır. Birincisi, burjuvaziyi, emperyalizm yanlısı burjuvazi ve emperyalizme boyun eğmeyen ya da, gerek Arjantin ve Kolombiya'da gerekse Paraguay'-

da denildiği gibi ulusal burjuvazi şeklinde bölmeye kadar varan bir farklılaşma süreci. İkincisi, bazı ülkelerde sanayi ve finans burjuvazisinin yüksek tabakalarının, emperyalizme bağımlı bir «finans oligarşisi»nin ortaya çıkmasına götüren kaynaşması.

Reformist burjuvazi, sınıf tabiatı gereği, yabancı sermaye ve latifundia'cılıkla uzlaşmaya eğilimlidir, ama bazı tabakaları demokratik tavırları benimseyebilir ve bazı koşullarda halk kitlelerini peşlerinden sürükleyebilir. Zaman zaman demokratik, reformist ve milli içerikli siyasal programlar önerebilir bu burjuvazi. Halk kitlelerinin desteklemesi halinde bu programlar, başlıca düşman olan emperyalizmle çelişkilerin keskinleşmesine yardımcı olabilirler.

Yüksek derecede gelişkin kapitalist devletlerde olup bitenlerden farklı olarak Latin Amerika'daki burjuva reformizmi, sosyo-ekonomik gecikmenin izlerini taşır. Burjuva demokratik devrim tamamlanmamış olduğundan ve bazı değişiklikler burjuvazinin yönetimi altında ele alındığından, Latin Amerika ülkeleri burjuva reformizminin yaygınlaşmasına elverişli koşullara sahiptir .

Bazı işçi kesimlerinde yaygın olan ekonomizm, reformizmin bir türüdür. Ayrıca, emekçilerin politik ve devrimci eylemlerini reddeden ve mücadelelerini, kapitalist rejim çerçevesi içinde sadece emek gücünün satış koşullarını iyileştirmeye indirgeyen ideolojik akım olan ekonomizm ile, işçi sınıfının ekonomik mücadelesi, yani burjuvaziye karşı sınıflar mücadelesi, tekellerin egemenliğine karşı yöneltildiği için kaçınılmaz olarak politik nitelik kazanan yaşama ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi mücadelesi arasında mutlak ayırım yapmak gerekir.

Kısaca reformizm; emperyalizm ve gericiliğe teslim olur. Reformizmin esas niteliği reformlar için mücadele değil, reformların mutlaklaştırılmasıdır. Bu konuda Lenin şöyle diyordu:

> **«Biz, reformlar için verilen mücadelenin asla karşısında değiliz. Biz, oportünistlere de karşı olan reform programlarından yanayız. Oysa onlar, reformlar için mücadeleyi yalnızca kendilerine bıraksaydık, herhalde fazlasıyla memnun olurlardı (1)».**

Küba devriminden sonra Latin Amerikan reformizminde yeni bir atılım oldu. ABD emperyalizmi ise bundan, Küba devrimi için bir karşı -

Ayrıca, şunu da gözden uzak tutmamalıyız:

> **«Reformlar, egemen sınıfın iktidarda kalmak kaydıyla razı olduğu ödünlerdir.»**

Oysa:

> **«devrim, egemen sınıfın yıkılmasıdır (2).»**

---

(1) **Lenin, Eserleri, Cilt 23, sh. 111**
(2) **Lenin, Eserleri, Cilt 29, sf. 520**

ağırlık şeklinde yararlanmayı denedi. Uzlaşmacı burjuvazinin besleyip büyüttüğü hayallerden yararlanan ve halkların, Küba'da gerçekleştirilenlere benzer devrimci dönüşümler yoluna girebileceğinden son derece endişe duyan emperyalizm bu kez «ilerleme için ittifak» programını ortaya attı o dönemde. Programın komünist partiler tarafından önceden tahmin edilen başarısızlığı, bağımlı ve gecikmiş bir rejim çerçevesi içinde burjuva reformizminin tarihsel sınırlılığını bir kez daha göstermiş oldu.

Latin Amerika'nın ekonomik ve politik gelişmesinin bağımlı niteliği, büyük güç şovenizmi gibi, burjuva milliyetçiliği, anti-emperyalist milliyetçilik vb. gibi milliyetçi kavramların her türlüsüne elverişli bir ortam yaratıyor. Karmaşık bir olay olan milliyetçilik, çeşitli toplumsal sını fve gruplardan destek bulmakta ve ülkenin objektif ve subjektif koşullarına göre gelişerek ve çeşitli evrelerden geçerek sağ, sol veya goşist yönlere sapmaktadır.

Milliyetçilik birçok durumda, kapitalist «modernleştirme» taraftarı olanların görüşleriyle birleşrk anti-komünist, anti-sovyetik ve emperyalizme yatkın belirtiler de ediniyor. Yine burjuva milliyetçiliği, büyük burjuvazinin, kendi yerini sağlamlaştırdığı ölçüde göklere çıkardığı şovenizme yaklaşıyor. Oysa bu durum, burjuva milliyetçiliğinin köklü değişikliklerden yana olan çıkarını zedeliyor. Buna rağmen emperyalizmle çelişkiye düştüğü durumlarda, milliyetçilik, olumlu bir rol oynayabilmekte.

,Latin Amerika'da, örneğin Arjantin'deki Peronizm ve benzeri diğer akımlar gibi «popülist» hareketler de milliyetçi reformizme dahildirler. Bunlar, genel kural olarak, heterojen hareketlerdir ve içlerinde, bir kısım işçilerin, kent ve kırsal kesim orta tabakalarının ve büyük kentlerin kenar mahalle tabakalarının desteklediği kuyrukçu eğilimleri taşırlar. Bu hareketlerin en ileri kesimleri, antioligarşik ve antiemperyalist tavırları savunurlar. Ama ideolojileri:

> **«Demokratik talepler ve gerçek sosyalizmle hiçbir ilgisi olmayan sosyalist kuruntularla dolu patronculuğun karışmasından oluşan akıl almaz bir çorbadır (1).»**

Latin Amerika ülkelerindeki burjuva milliyetçiliği, Lenin'in de belirttiği şekilde, her ezilen ulus milliyetçiliği gibi çifte karater taşır. Komünist Partiler, bu milliyetçiliğin baskıya karşı yöneltilen demokratik içeriğini destekler; ama gerici ve tutucu görünümleriyle, emperyalizmle, sağ güçlerle uzlaşma eğilimleriyle, Latin Amerikan halklarının dayattığı dönüşüm isteklerine karşı tereddütleri ve korkularıyla mücadele ederler.

Goşizm, tekelci ve toprağa deggin mülkiyetin merkezileşmesi süreci ile olduğu kadar, Latin Amerikan kapitalizminin bağımlı ve deforme ge-

(1) **Orestes Ghioldi - Democracia renovado o pinochhetismo, sf. 8, Buenos Aires, 1976**

lişimi ile de yıkıntıya uğramış bulunan orta tabakaların durumunun ve taleplerinin bir yansımasından ibarettir. Latin Amerikanın kendine özgü ekonomik ve toplumsal yapısı içinde birçok küçük burjuva tabaka kelimenin tam anlamıyla proleterleşemediği gibi, az çok kendine uygun ve sürekli bir iş ve ücret de bulamamaktadır.

Latin Amerikan toplumlarını kemiren genel yapısal bunalım çerçevesinde periyodik bunalımlardan etkilenen egemen sistemin dengesizliği, bu küçük burjuva tabakaların sürekli başlıca düşmanları arasında olmalıdır. Dolayısıyla, kim olurlarsa olsunlar burjuva gruplarıyla ittifaka girmek olanaksızdır.

Bu görüşleri savunanlar Latin Amerika devriminin tamamen «olağanüstü» nitelikte olacağını iddia ederler. Onlara göre, Avrupa'daki gelişmiş kapitalizm deneyimi üzerine temellendirilen Marksizm dahil tüm «yabancı» ideolojik «şema»ları fırlatıp atmaları bu yüzdendir. Yine onlara göre, Latin Amerika'daki devrim, tabiatı gereği, doğrudan doğruya ve acilen sosyalist olacaktır; değil mi ki, İspanyol sömürgeci egemenliğinden bu yana bu kıtada egemen olan kapitalizmin saf biçimidir. Bu tür düşünceler, sağ burjuva tarihçilerinin çıkardıkları sonuçlarla birleşmektedir.

Küçük burjuva devrimciliğini, anarşizmi, maoizmi ve troçkizmi birbirine yaklaştıran bazı genel çizgilere sahip olmanın yanında Latin Amerikan goşist akımlarının, emperyalizme bağlı toplumsal yapıdan gelen özgül görünümleri de vardır.

Ancak, olayların objektif akışı dolayısıyla radikalleşmiş bazı kesimlerle goşist, maoist ve troçkist grupların bazı liderleri arasında mutlak ayrım yapılmalıdır. Anti-komünist, anti-sovyetik, hizipçi, likidatör, maceracı ve anarkoterörist görüşleri öven bu yöneticiler devrimci harekete büyük zararlar vermektedirler. Bu grupları bütününde Latin Amerika'nın ekonomik ve toplumsal gelişmesinin ürünleri olan Marksizm dışı diğer sol akımlardan da ayırmak gerekir. Marksist olmayan sol akımlar karşısında komünistler Havana Konferansı Bildirgesinde ortaya konan kriterleri rehber edinen tutum içindedirler. Konferans bildirgesi, sol güçlerin birliğinin vazgeçilmez olduğunu, komünist olmamakla anti-komünist olmanın aynı şeyler olmadığını, ama anti-komünist ve anti-sovyetik tavırları savunan her hareketin bir sol hareket olarak mütalaa edilemeyeceğini altını çizerek belirtmiştir (1).

---

(1) **Bu konuda Kolimbiya örneği verilebilir. Oradaki «sol» antikomünizm, komünist partiye ve sendikal sınıf örgütlerine saldırmak, halk güçlerinin biraraya toplanmasını durdurmak ve SSCB ve diğer sosyalist ülkeler hakkında iftiralar yaymak için kullanılan eski sağ anti-komünizmin desteği durumuna gelmiştir.**

Radikal reformizme gelince, bu akım, ekonomik ve toplumsal yapının bağımlılığı ve geriliğinin kıskacına girmiş bazı küçük ve orta burjuva kesimlerinin çıkarlarını dile getirir. Yapısal bozukluk onları, özellikle toprak sorunlarında anti-emperyalist ve anti-oligarşik düşünceleri savunmaya götürür. Yine aynı nedenlerden ötürü bu küçük ve orta burjuva gruplar, toplumsal mülkiyet ve millileştirmeler (herşeyden önce yabancı tekellerin ellerindekiler) üzerinde ısrar ederek, bağımsız bir gelişmeden yana olduklarını söylerler; sanayinin kilit kollarının gelişmesinin cesaretlendirilmesi ve bağımsız bir dış politika yürütülmesi talebinde bulunurlar.

Radikal reformist eğilimdeki küçük ve orta burjuvazinin sık sık kullandığı parola: «ne kapitalizm, ne sosyalizm»dir ve diğerlerinden, patron tavırları ve halka haklarını tepeden inme verme arzularıyla ayırdedilirler. Bunun içindir ki, kitlelerin bağımsız mücadelesi zorunluluğunu ya tamamen dışlarlar, ya da ancak bazı sınırlamalarla kabul ederler. Bu da radikal reformizmin taraftarlarını kendi özgüçlerini abartmaya götürür; halkın katılması olmadan ve dünya devrimci hareketinin deneyimini kullanmaksızın «gerçek» bir devrimi tek başlarına yapabileceklerini düşünürler. İşçi sınıfının müttefiki olarak radikal reformizm taraftarlarının zayıflıklarından biri işte buradadır.

Bir kez iktidara geldiler mi, işçi ve halk hareketinin ve bu hareket içinde bilincin ve örgütlenmenin gelişmesini, anti-emperyalist ve anti-oligarşik bir cephe kurulmasını objektif olarak elverişli kılan sosyal ve politik tedbirler getirirler. Ama ne var ki, emperyalizmin uyguladığı baskı ve şantajın ve yeni rejimin ekonomik güçlükleri üzerinde spekülasyon yapan gericiliğin etkisi altında bu reformist politika çelişkili bir niteliğe bürünür. İleri doğru yürümeyi sürdürebildiği gibi, yerinde de sayabilir. Hatta yerli ve yabancı sermayeye ödünler vererek anti-komünist, anti-demokratik ve anti-popüler tedbirler getirerek soysuzlaşabilir bile.

Böyle bir hükümet, ilerici niteliğini koruyabilir mi? Son tahlilde bu onun, halkların dünya çapında verdiği mücadeleye yardımcı olan güçlere dayanma ve halk kitlelerinin hareketine gelişen biçimde yaklaşabilme yeteneğine bağlıdır. Ama bu, birleştirici ve harekete geçirici rol oynamak üzere çağırılan işçi sınıfının ve partisinin etki derecesine daha da fazla bağlıdır.

Latin Amerika'da varolan Marksizm dışı ideolojik akımlar arasında en ileri yeri işgal eden ise, devrimci demokrasidir. Esas olarak orta tabakaların özellikle aydınların çıkarlarına dayanan devrimci demokrasi, halk kitlelerinin devrimci rolünü kabul etmekte ve sosyalizme yönelmektedir. Devrimci demokratların amacı, kitlelerin katılması ile ve onların çıkarına derin toplumsal dönüşümleri gerçekleştirmek için bir halk iktidarı kurmaktır.

Kararlı demokratlar ,proletarya içinde önemli bir devrimci güç görürler. Bir eylem programının zorunluluğunu ve o olmaksızın zaferin gerçekleşemeyeceği halk birliğine varmanın acilliğini anlamışlardır. Bu çerçevede demokratların tutumu, komünistlerinki ile çakışır.

İşçi sınıfının müttefiki olarak devrimci demokrasinin önemi, devrimci demokratik, anti-emperyalist ve anti-oligarşik safhasına kadar götürmeye ve bazı koşullarda komünist partilerle ortak eylem içinde bilimsel sosyalizme kadar yükselmeye yetenekli olmalarında yatar.

«Kolombiya'lı olarak, sosyolog olarak, hıristiyan ve din adamı olarak bir devrimci olduğumu söylüyorum. Komünist Partinin gerçekten devrimci unsurlara sahip olduğunu kabul ediyorum ve işte bundan ötürü ne Kolombiya'lı, ne sosyolog, ne hıristiyan ve ne de din adamı olarak anti-komünist olamam.»

Latin Amerika'da ideolojik mücadele keskinleşiyor. Amaçları belirginleşiyor. Bu mücadele herşeyden önce, anti-komünizm, anti-sovyetizmin tüm görüşlerine ve tüm biçimlerine karşı tavır alıyor ve daha sonra, bu ilk amaçla sıkı sıkıya bağlı olarak demokrasiyi savunmayı, gericiliğe ve onun aşırı tür üolan faşizme karşı mücadele etmeyi burjuva reformizminin ve milliyetçiliğin olumsuz görünümlerini, orta tabakaların politik ve ideolojik tutarsızlıklarını yenmeyi amaç ediniyor. Bugün için, emperyalizme bağımlı bir ekonomik ve sosyal gelişmeyi öven anlayış ve doktrinlerle bağımsız bir gelişmeye ve prekapitalist oluşumların kalıntıların tasfiyesine yardımcı olan anlayışlar arasındaki mücadelenin kızıştığı dönemi yaşıyoruz. Bütün belirtiler, bugünden başlayıp 1970'lerin sonuna kadar Latin Amerika'da ideolojik mücadelenin kesin olarak bu iki sorun etrafında döneceğini gösteriyor.

---

(1) **Hükümet kuvvetleriyle savaşırken ölen Kolombiya'lı gerilla din adamı Camillo Torrez bu konuda bir örnektir. «COLOMBİA AN PİE DE LUCHA»da (sf. 71, Prag 1967) şöyle diyor:**

İran TUDEH Partisi Ve Ulusal Sorun

Birden fazla halkın yaşadığı, ezen ulus milliyetçiliğinin ve şovenizminin, milli zulmün ve asimilasyon politikasının alabildiğine şiddetli ve azgın bir karakter taşıdığı İran'da ulusal sorunun taşıdığı önem, doğrudan doğruya devrimci - demokratik hareketin en önemli sorunlarından ve görev alanlarından biridir. Bilindiği gibi İran toprakları üzerinde, birtakım küçük etnik grupların da varlığının yanısıra başlıca üç ulusal topluluk yaşamaktadır. Bunlar: Acemler (Farslar), Azeriler ve Kürtler'dir. Takriben 35 milyona varan toplam nüfus içinde, Azeri yerleşme bölgesinde yaşayan Azerilerin sayısı tahminen 12 - 13 milyondur. İran'ın diğer bölgelerinde yaşayan Azeriler de hesaba katılırsa bu rakamın 15-16 milyona varacağı sanılmaktadır. İran'daki Kürtlerin sayısı ise gene tahminen 3 - 4 milyon kadardır. Nüfusun geri kalan kesimini ise Farslar ve diğer küçük etnik birimler oluşturmaktadır. Görüldüğü gibi, İran toplam nüfusunun yarısından fazlasını Fars olmayan ulusal topluluklar veya etnik gruplar meydana getirmektedir.

Salt bu rakamlar bile İran'da ulusal sorunun ne denli önem taşıdığını kanıtlamaya yeter. Üstelik de monarko - faşist diktatörlüğün İran'da uyguladığı şiddetli faşist terörün yanısıra, güttüğü milli zulüm politikası, diktatörlüğe karşı mücadele eden İran halklarının devrimci ve ilerici hareketinin, İran'daki emperyalist hegemonyaya karşı yürütülen anti - emperyalist mücadelenin en önemli hedeflerinden birisidir.

Emperyalist ve faşist tahakkümün dünyadaki en şiddetli uygulamalarından birisinin yer aldığı ülkede emperyalizme, faşizme ve etkin prekapitalist kalıntılara karşı sürdürülen milli - demokratik devrim hareketinin öncüsü olan İran işçi sınıfının öncü kolu ve İran halklarının önderi İRAN TUDEH PARTİSİ'nin ulusal sorun konusunda izlediği politika İran'daki tüm halkların kurtuluş mücadelesinde büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan İran TUDEH Partisi'nin ulusal sorun konusundaki görüşlerinin bilinmesi ve bu konuda geçmiş ve bugünkü deneylerinin öğrenilmesi Türkiye sosyalist hareketi açısından da yararlıdır. Aşağıda yer alan yazı, İran TUDEH Partisi'nin ulusal sorun konusundaki görüşlerini özetlemekte ve bu konuyla ilgili programının, güttüğü politikanın anahatlarını vermektedir.

Yazıdan da görüleceği gibi, İran işçi sınıfı partisinin İran'da ulusal sorun konusundaki ilkeleri şunlardır:

- TUDEH Partisi, Marksizm -

Leninizm'in ulusal sorun öğretisini sağlamca benimsemiştir ve politikasını bu temel üzerine inşa etmiştir.

● Parti, İran halklarının diktatörlüğe karşı mücadelesini iki yönlü olarak görmektedir.

Birincisi, tüm İran halklarının ağır emperyalist tahakküme ve şiddetli faşist diktatörlüğe karşı anti - emperyalist, anti - faşist ve anti - feodal karakterdeki, milli ve demokratik devrim mücadelesi, Partinin temel stratejisini oluşturmaktadır. Parti bugünkü esas belirleyici çelişkinin İran'daki ulusal topluluklar arasındaki ulusal çelişki olmadığını, fakat öncelikle çözümlenmesi gerekli çelişkinin tüm İran halklarının emperyalizm ve İran faşizmi ile olan çelişkisi olduğunu belirtmekte ve bu hedef etrafında tüm İran halklarının ortak mücadelesini öngörmektedir. Milli çelişkilerin ön plana çıkartılmasını, İran'daki genel devrimci ve demokratik hareketin ana hedefini şaşırtmak, doğru stratejiyi saptırıp, İran halklarının mücadelesini zaafa uğratmak olarak değerlendiren TUDEH Partisi, tüm devrimci ve ilerici akımların, grupların, işçi sınıfı öncülüğündeki ortak cephesini savunmaktadır.

● Partinin koyduğu ikili görevin diğer yönü de İran'da ezilen ulus durumundaki ulusların ulusal ve demokratik hakları uğruna verilen mücadeleyi, birinci temel mücadeleyle bütünleştirmektir. Böylece İran'daki tüm halkların topyekûn milli ve demokratik devrim mücadelesinin programı içinde, ezilen ulusların milli ve demokratik talepleri de yeralmaktadır.

● Parti, kendi devrim programını bu esaslar üzerine hazırlamıştır. Program tüm İran halklarının ortak düşmana karşı ortak mücadelesi ile ezilen ulusal toplulukların ulusal ve demokratik mücadelelerini tek bir mücadele bütünlüğü ve cephesi içinde görmektedir. Parti programının milli demokratik devrim programı ana esaslarının arasında ulusal sorun konusunda getirilen esaslar:

a — Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkının tam olarak sağlanması,

b — İran'da yaşayan ulusal azınlıkların tüm ulusal sosyal haklardan yararlanmaları, gene kendi ulusal eğitim haklarına sahip olmaları şeklinde özetlenmektedir.

Böylelikle Parti'nin öngördüğü devrimin asgari programı, ulusal sorun konusunda net esaslarla belirlenmiştir.

● İran TUDEH Partisi, İran'da yaşayan tüm halkların ortak düşmana karşı ortak ve topyekûn mücadelesini savunurken ve bu mücadelenin ancak işçi sınıfı öncülüğünde başarıya ulaşabileceğini belirtirken, gelecekteki topyekûn zaferin güvencesini de İran'daki tüm işçilerin örgütsel birliğinin sağlanmasında görmektedir. Böylece, İran işçi sınıfının öncü kolu ve tüm İran halklarının öncü Partisi olan TUDEH Partisi, tüm işçilerinin bağımsız Marksist - Leninist politikasının ancak,

1 — Siyasal planda İran'daki tüm sınıf bilinçli işçilerin, tüm komünistlerin tek bir merkezî otoritenin demokratik merkeziyetçi işleyişi altında toplanmalarını,

2 — Siyasal karakterli olmayan tüm işçi örgütlerinin birleştirilmesini savunmuş ve bu litikayı uygulamıştır.

● İran TUDEH Partisi'nin bu konuda güttüğü kararlı ve ısrarlı politika sonuçta meyvalarını vermiş ve Azarbeycan Demokrat Fırka-

sı ile Kürdistan Demokrat Fırkası İran TUDEH Partisi'ne katılmışlar, bu Parti'nin merkez komitesini tek komünist merkez olarak tanımışlar ve demokratik merkeziyetçilik ilkelerine sadık kalarak, aynı parti bütünlüğü içinde Azeri ve Kürt seksiyonları olarak yer almışlardır. Azarbeycan ve Kürdistan Demokrat Fırkaları, kendi ulusal bölgelerinde partilerinin orjinal adlarını korumuşlar, fakat örgütsel işleyişte TUDEH Partisi'nin bölge birimleri haline dönüşmüşlerdir. Bu iki partinin merkez komiteleri ise bölge komiteleri olarak görev yapmaktadır. (İran TUDEH Partisi'nin tüzüğünde bu terim «eyalet» sözcüğüyle ifade edilmektedir.)

● Böylelikle, İran'daki tüm komünistler —sadece Fars komünistleri değil, aynı zamanda Azeri ve Kürt komünistleri de— tek bir PROG RAM ve TÜZÜK etrafında örgütsel birliklerini sağlamışlardır. İran'daki halkların öncü kollarının böylece ortak ve tek bir program altında, aynı (tek) tüzüğe bağlı olarak bütünleşmeleri, her üç halkın da mücadelesinin ortaklığını ve birliğini geliştirmekte kalmamış, İran'daki genel komünist ve işçi hareketinin, topyekûn milli ve demokratik devrim mücadelesinin büyük ölçüde güçlenmesine ve merkezi önderliğin kat be kat gelişip yetkinleşmesine yolaçmıştır.

● Bilindiği gibi, İran'da sadece «ezilen ulusal topluluklar» statüsünde olan halklar değil, aynı zamanda Fars kökenli emekçiler de büyük bir faşist baskı ve şiddet altındadır. Bu azgın faşist diktatörlüğün ipleri ise tümüyle emperyalizmin ve özellikle Amerikan emperyalizminin —ve de onun kanlı casusluk örgütü CIA'nin— elindedir. Emperyalizmin tahakkümünün ve onun işbirlikçisi faşist diktatörlüğün yeryüzünde en şiddetli olduğu birkaç ülkeden birisini oluşturan İran'da TUDEH Partisi büyük bir karşı-devrimci terör altındadır. Bu azılı baskıların ve zulmün yanısıra, monarko - faşist İran gericiliği, gerek Parti'nin Acemler üzerindeki prestijini sarsmak, gerekse ezen ulus şovenizmini en zorba militarist yöntemlerle ve karşı - devrimci propaganda ile azdırmak, halkları halklara düşman etmek için, alabildiğine geniş bir şovenizm kampanyasını ve propagandasını sürdürmektedir. Bu propagandanın ve politikanın baş hedefi ise, hiç kuşkusuz gene İran TUDEH Partisi'dir. İran gericiliği İran'daki ayrı halkların ortak mücadelesini zaafa uğratmak, ezen ve ezilen ulusların emekçileri arasındaki birliği, güçlü dayanışmayı sarsabilmek için, karşı - devrimci, faşist Pan - İranizm görüşlerini alabildiğine yaymakta, ayrı ulusların emekçileri arasına güvensizlik, nifak, bölücülük tohumları ekmeğe çalışmaktadır. TUDEH Partisi, İran halklarının ortak düşmana karşı ortak mücadelesini bölmek, tüm İranlı işçilerin birliğini parçalamak için egemen faşizmin ve onun ardındaki CIA'nın sürdürmekte olduğu kampanyalara, propagandalara ve milli zulümcü politikalara karşı amansız bir savaş vermektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi bu mücadelenin de en büyük başarı güvencesi, İran halklarının öncü politik örgütü olan TUDEH Partisi'nin güçlenmesi ve İran'daki gerek komünist ve işçi hareketini, gerekse topyekûn devrimci ve demokratik hareketi, ezilen ulusların milli ve demokratik hareketlerini kucaklamasıdır. İran TUDEH Partisi bugünkü ileri noktaya kolaylıkla gelmemiştir. Uzun ve kararlı politika sonucunda bu noktaya varılmıştır ve gene bu noktaya varılmasında en büyük etkenlerden birisi de her

türlü milliyetçiliğe, milliyetçi sapmalara karşı verilen ödünsüz bir mücadelenin rolü büyüktür. Öte yandan, İran TUDEH Partisi'nin, İran'da işçi sınıfının siyasal öncü kolunun birliğini sağlaması, aynı zamanda, Azeri ve Kürt komünistlerinin bilinçli ve enternasyonalist çabalarının bir sonucudur. Azeri ve Kürt komünistleri ulusal esasa dayalı örgütlenmeleri reddetmişler ve tek bir merkezi otoriteyi, İran komünistleri ile birlikte oluşturmuşlardır.

● İran TUDEH Partisi'ne karşı ulusal sorun konusunda İran gericiliğinin Savak ve CIA'nın güttüğü en sinsi ve kalleşçe politikalardan birisini de burada kayda değer görmekteyiz. İran'da geniş halk yığınları arasında Sovyetler Birliği'ne karşı büyük ve yaygın bir sempati vardır. Geçmişteki tarihsel gelişimler, henüz bilimsel sosyalist öğretiyi benimsememiş durumdaki halk kesimleri arasında bile SSCB'nin böyle bir prestij kazanmasına yolaçmıştır. Yukarıda da söylediğimiz gibi, İran'da en büyük iki ulusal topluluğu Acemler ve Azeri'ler oluşturmaktadır. Azeri halkı, gerek Sovyetler Birliği'ne gerekse Azarbeycan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ne karşı büyük bir sempati beslemektedir. Keza, Acem halkı da, Sovyetler Birliği'nin kendi en büyük dostu olduğunun bilincindedir. Sovyet prestiji bu kesimde de güçlü ve yaygındır. Hatta dinsel görüşlerin etkisinden henüz kurtulamamış olan halk kesimlerinde bile SSCB'ne karşı duyulan sempati açıkça belli olmaktadır. Gene İran'daki Kürt halkı da geçmişte ve günümüzde Sovyetler Birliği'nin Kürt meselesinde izlediği devrimci tutumdan ötürü, Sovyetler Birliği'ne büyük bir sevgi duymaktadırlar. Böylelikle, İran gericiliği sadece her üç halkın, faşist diktatörlüğe karşı verdiği ortak ve topyekûn mücadeleden korkmamakta, aynı zamanda İran halkları arasındaki Sovyet sempatisinden ürkmektedirler. Çünkü İran gericiliği, sosyalizmin en güçlü kalesinin SSCB olduğunu bilmekte, tüm İran halkları arasında Sovyetler Birliği'ne karşı duyulan bu büyük sevginin, aynı zamanda sosyalist öğretinin de yaygınlaşmasını kolaylaştırdığını görmektedir. İran faşizminin, ülkede en ufak bir demokratizme, hatta ilkel bir burjuva liberalizmine bile göz yummamasının başlıca nedenlerinden birisi de budur. Bu koşullarda, İran faşizmi ve ABD emperyalizmi, bir yandan her türlü düşünce ve örgütlenme özgürlüğü üzerine alabildiğine baskı uygularken, öte yandan Acem kökenli emekçiler arasında, SSCB'nin İran Azerbeycan'ını ilhak etmek istediği, TUDEH Partisi'nin de ulusal programda ezilen ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını tanıyarak bu politikayı İran'da uyguladığı yolunda yoğun bir kampanya sürdürmektedir. SAVAK ve CIA'nın halk kitleleri ve özellikle Fars kökenli emekçiler arasında sürdürdüğü bu politika, emperyalizmin ve faşizmin çirkin yüzünü en somut biçimiyle kanıtlamaktadır. Emperyalizm ve monarko - faşist İran rejimi, bu sinsi propaganda ile ikili bir amaç gütmektedir: bir yandan Acem halkı ile Azeri halkı arasında düsmanlık ve nifak yaymak ve iki halkı birbirine düşman etmek, Acemlerin milli duygularına hitap ederek, onların Azerilerle olan ortak mücadelesini ve devrimci dayanışmasını zaafa uğratmak ve özellikle Acemler arasındaki prestijini şovenizmi körükleyerek sarsma; öte yandan Acem halkı arasında Sovyetler Birliği'ne karşı duyulan büyük sevgi ve dostluk duygularını kemirmek, onları zayıflatmak. Gene monarko - faşist Şah yönetimi, Sovyetler Bir-

liği'nin Mehabat Cumhuriyeti'nin kurulması konusunda geçmişte uyguladığı enternasyonalist politikayı örnek göstererek, Pan - İran şovenizmini körüklemekte, Acemleri Kürt halkına düşman etmeğe çalışmakta, iki halkın arasına husumet sokmak, Acemler arasında hem TUDEH Partisi'ne, hem de Sovyetler Birliği'ne karşı, bu konuda da düşmanlık yaratmak çabaları içindedir.

İran TUDEH Partisi ise, İran halklarının devrim mücadelesini zaafa uğratmayı, sosyalist ve enternasyonalist bilincin yaygınlaşmasını önlemeyi amaçlayan bu aşağılık çalışmaların farkındadır ve hem ulusal sorun konusunda ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını savunmakta ve ezilen ulusal toplulukların ulusal ve demokratik haklarını kendi programının ve temel politikasının kopmaz bir parçası olarak görmektedir; hem de bilimsel ve isabetli bir tesbitle İran'da ulusal çelişkilerin ikinci planda olduğunu, onların esas olarak sınıfsal çelişkilere bağımlı bulunduğunu ve bu nedenle tüm İran halklarının ortak düşmana karşı ortak mücadelesinin zorunluluğunu kararlı bir şekilde dile getirmektedir. Parti'nin bu kararlı politikası, İran gericiliğinin demagojilerini ve ortak mücadeleyi zaafa uğratma entrikalarını boşa çıkarmaktadır. Aynı şekilde, İran TUDEH Partisi, dünya komünist hareketinin ortak görüşlerinden, dünya sosyalist sisteminin dünya devrimci sürecindeki öncü konumunu dile getirmekten, sosyalist sistemin ana mihverinin ise SSCB olduğunu belirtmekten asla ödün vermeyen, her türlü anti - Sovyetizme, maoculuğa karşı kararlı bir mücadele veren katıksız bir enternasyonalist yol izlemektedir. İran TUDEH Partisi, tüm özellikleriyle ve onların bir parçasını oluşturan ulusal sorun politikasıyla, kararlı devrimci mücadelesiyle, sadece kendi ülkesinde değil, uluslararası arenada da büyük bir saygınlık sahibidir.

İ L K E

İran Tudeh Partisi Ve Ulusal Sorunun Marksist-Leninist Çözümü

Aşağıdaki yazı, **Dünya Mecmuası**'nın 5. sayısında ve Azarbeycan Dergisi'nin 1976 Ocak 11. sayı, II. devreden çevrilmiştir. Türkiye'de ulusal sorun konusundaki ideolojik çalışmalarımıza yardımcı olacağı düşüncesiyle bu yazıyı dikkatlerinize sunuyoruz.

İ L K E

Yazan: M. KEYHAN
Çeviren: HASAN AZEROĞLU

Emperyalizmin egemenliği altında yarı feodal ve çokuluslu bir ülke olan İran'ın somut şartlarına uygun olarak ulusal sorunun Marksist - Leninist açıdan açıklanması ülkemiz işçi sınıfı partisinin —İran TUDEH Partisi'nin— önemli başarılarından biridir. Kesinlikle söylenebilir ki ülkemizdeki ve bölgemizdeki tüm halklara ve ilerici güçlere ulusal sorunun çözümünde doğru ve tek yolu sosyalizmin bilimine uygun olarak ve Marksizm - Leninizmin engin deneyimlerine dayanarak sadece İran TUDEH Partisi gösterebilmiştir.

Ulusal sorunun çözümünde İran TUDEH Partisi'nin Marksist - Leninist çözümlemesi, emperyalizmin egemenliği altında olan, çokuluslu ve nüfusunun çoğunluğunu köylü kitlelerinin oluşturduğu ülkemizin tarihsel ve toplumsal konumuna uygundur. Bu siyaset kendi sosyal ve ulusal haklarını elde etmek için mücadele veren İran toplumunun emekçi ve ilerici sınıflarının, bütün ulus (halk) (*) ve ulusal azınlıkların çıkarlarına da uygundur. İran TUDEH Partisi'nin ulusal sorun karşısındaki siyaseti aynı zamanda, gelişmekte olan ülkelerin, ulusların bağımsızlık ve ulusal kurtuluş için verdikleri anti - emperyalist mücadeleleriyle kopmaz bir bağlaşıklık içindedir ve olmaya devam edecektir. Ulusal sorunun kökten çözümü, her türlü sömürü ve ulusal baskının kal-

(*) Azeri dilindeki metinde halk terimi yer yer ulus terimi yerine kullanılmıştır. (Çev.)

dırılıp özgür toplumun yaratılması yolunda İran TUDEH Partisi'nin siyaseti, sosyalist ülkelerin başarılarından güç almaktadır.

Bugün Partimizin değerli teorik deney ve kazançlarından olan, ona devrimci yolu gösteren ve ulusal sorunun doğru çözümü ile bu konuya ilişkin Marksist - Leninist siyaset, birdenbire ve kendiliğinden oluşmuş değildir. Partimiz, emperyalizmin sömürgecilik siyasetine karşı amansız mücadelede İran toplumundaki şovenizme ve faşizme karşı kararlı mücadelesinde ulusal soruna ilişkin olarak kendi içinde beliren sapmaları kovarak Marksist - Leninist çizgiyi yürütmede ve İran komünist ve işçi hareketine bu çizginin hakim kılınmasında başarılı olmuştur ve olmaya devam etmektedir.

Ülkemizin milli demokratik ve işçi hareketinde ulusal sorun konusunda Marksist - Leninist hareket doğrultusunun pekiştirilmesi ve onun zafere ulaşması için Partimizin geçtiği ve geçmekte olduğu yol, hayatın kendisi gibi karmaşık olmuş ve partimizi bu alanda büyük zorluklarla karşı karşıya bırakmıştır. Emperyalizm ve İran gericiliği, ulusal sorunda İran TUDEH Partisi'nin doğrultusunu ve siyasetini gözden düşürmek için her fırsattan yararlanmıştır ve yararlanıyor. Bu konuda onlar İran TUDEH Partisi'ne her türlü zorbaca baskının yanında üstün propaganda araçlarıyla da saldırmaya devam ediyorlar. Parti çizgisinden sapanlar, bir yandan egemen ulus milliyetçiliği zehirini yayarak, öte yandan, ezilen halk sınıf ve tabakalarının içinde varlığını hâlâ sürdüren gerici milliyetçiliğe dayanarak Partimize ulusal sorun konusunda sağ veya sol bir hareket hattını empoze edebilmek için çalışmaktadırlar. Fakat İran TUDEH Partisi, 35 yıllık tarihi döneminde ulusal siyasetine karşı hem emperyalizmin ve İran gericiliğinin zalimce saldırılarını savuşturmayı başarabilmiş hem de Parti içindeki sapmaları açığa çıkarabilmiş; partinin devrimci teori ve pratiği sayesinde ulusal sorundaki Marksist - Leninist siyasetini başarıya ulaştırabilmiştir. Bu İran TUDEH Partisi için bir övünç kaynağıdır.

Ulusal sorunun çözümü konusunda Marksist - Leninist hareket hattının titizlikle korunması hem dost hem de düşmanlarımızın doğruladığı gibi, emperyalizmin ve iç gericiliğin sürekli, şiddetli ve en vahşi saldırılarına uğrayan Partimizin 35 yıldır varlığını sürdürebilmesinin asıl nedenlerinden biridir. Şüphesiz bu hareket hattının sürdürülmesi ve bu yöntemin gelecekte de titizlikle korunması milli, demokratik ve işçi hareketinin zafere ulaşmasını sağlayacak önemli etkenlerden biri olacaktır. Bu doğrultunun devam ettirilmesi, İran toprakları üzerinde yaşayan halkların ve tüm milli azınlıkların eşitliğine ve gönüllü birliğine varmayı, bu yol üzerindeki engelleri ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır.

ULUSAL SORUNUN ÇÖZÜMÜNDE MARKSİST - LENİNİST İLKELER

Ulusal sorunun çözümü konusunda Marksizm - Leninizmin çok yönlü bir öğretisi ve zengin deneyimleri vardır. Ulusal sorun, ya da daha açıkçası ezilen halkların milli zulümden kurtarılmaları ve özgürce gelişmelerinin şartlarının yaratılması sorunu, Marksizm - Leninizm'in biliminde önemli bir yer tutar. Çünkü; halkın oluşması ve milliyetlerin ulusal şekillenmeleri, sosyal ve

ekonomik gelişmenin belirli bir döneminin ürünü olmaları itibarıyla ortak yönlere sahiptirler. Ulusal sorunun önemi ve kapsamı ise tarihsel şartların değişmesine göre değişiklikler gösterir.

Ulus, ortak maddi hayat şartlarına, yani toprak, ekonomik hayat, tek dil ve kültür birliğine sahip olan güçlerin bileşkesidir. Ulusların oluşması, feodalizmin çökmesi ve kapitalizmin gelişmesi dönemine rastlar. Ulusun oluşmasının ekonomik temeli, belli bir ülkede kapitalist ekonomik ilişkilerin gelişip güçlenmesi ve milli pazarın ortaya çıkmasıdır.

Kapitalizmin doğuş ve gelişimi döneminde ortak özelliklere sahip milliyetler burjuva uluslar haline dönüştüler. Bu ulusların toplumsal, siyasi ve ideolojik yapısı ve görünümü, sınıfsal çelişkilerin şiddetlenmesi, milli uyuşmazlıkların belirmesi ve yaygınlaşması, başka uluslara kin ve nefret beslemek, yayılmacılık siyaseti, başka ulusların topraklarının ele geçirilmesi ve bu ulusların sömürgeleştirilmeleri şeklinde kendini gösterir. Bu durumun nedeni o tarihsel dönemde, burjuvazinin ve onun milliyetçi partilerinin topluma yön veren ve öncülük eden güçler olmasıdır.

Büyük Ekim Devrimi'nin zaferi ve daha sonraki proletarya devrimlerinin başarıya ulaşması, halklarının yapısının değişmesine yolaçmış ve ortak yönlere sahip olan milliyetlerin yeni karakterde bir uluslar topluluğu halinde birleşmesi için elverişli şartlar yaratmıştır. Herhangi bir ülkede kapitalizmin yokedilmesi ve toplumsal egemenliğin işçi sınıfının eline geçmesi ile, ulusun karakteri ve görünümü tamamen değişir. Sınıfsal çelişkiler ve milli uzlaşmazlıklar ulusun yapısından tamamen kovulurlar. Başka uluslara kin ve nefret duyguları ortadan kalkar ve onların yerini kardeşlik, insanseverlik duyguları alır. Halkın yayılmacılık ruhuyla eğitilmesi ve başka ulusların topraklarının talan ve işgal edilmesi eğilimleri de tamamen son bulur. Aynı bölgede yaşayan milliyetlerin ve ulusların arasında karşılıklı güven, birbirlerine yardım ve dayanışma duyguları gelişir. Böylesi şartlarda gelişen uluslar bugün geri kalmış halkların yardımına koşuyorlar. Onlara geriliklerini ortadan kaldırabilmeleri, ulusal ekonomilerini geliştirebilmeleri ve sosyal kurtuluşlarını gerçeklestirebilmeleri ve gelişmiş sosyalist halklara dönüşebilmeleri için bütün araçlarla her yönlü yardımda bulunuyorlar.

Her türlü ulusal ve sınıfsal düşmanlıktan kurtulmuş ve sözün gerçek anlamında ulusal refaha ulaşmış bulunan SSCB ve öteki sosyalist ülkelerin sosyalist halkları, bu gerçeğin tam bir örneğini teşkil etmektedirler.

Ulusal sorunun Marksist - Leninist öğretisi göstermektedir ki, ortak yönlere sahip olan milliyetlerin burjuva ya da sosyalist uluslara dönüşmesi konusundaki ulusal hareketler, başlangıcından bugüne kadar çeşitli gelişme aşamalarından geçmişlerdir. Ortak yönlere sahip milliyetlerin ulusa dönüşmesi hareketi kapitalizmin doğuşuna bağlı olarak önce batıdan başlamıştır. Orta Avrupa ve Amerika'da 1789 ve 1871 yılları arasındaki dönemi içeren burjuva demokratik devrimlerinin birinci evresi Lenin'in de söylediği gibi: «milli hareketlerin birinci dönemini» oluşturur. Bu dönemde burjuvazi hem halkların hem de münferit (tek tek) ulusal devletin kurulmasının öncü gücü idi. Ulusal hareketlerin sonraki dönemi yüzyılımızın başlangıcında Doğu Avrupa'da, Rusya'da ve Asya'da, yeni burjuva - de-

mokratik devrimler ile birlikte başlamıştır.

Son dönemin özelliği ise şudur: Bir yandan burjuva demokratik devrimlerinde öncülüğü işçi sınıfı ele almış ve artık Proletarya Diktatörlüğü gündeme gelmiştir. Diğer yandan emperyalist aşamaya girmiş olan kapitalizmin sömürü ve işgali altındaki Avrupalı olmayan sömürge ve yarı-sömürge halklar, emperyalizmin zulmüne karşı mücadeleye kazanılmışlardır. Doğal olarak bu şartlarda ulusal sorun daha geniş anlam ve boyutlara ulaşıyordu. Bu hareket bir yandan milli sınırları dağıtarak uluslararası biçim alıyor, diğer yandan kapitalizmin egemenliğini ortadan kaldırmak amacıyla proleteryanın ve bütün emekçilerin sınıfsal mücadelesiyle kopmaz bağlar içine giriyordu. Ulusal hareket artık burjuvazinin çıkarları çerçevesinde sınırlanamazdı. Bu hareket bütün tutsak halkların anti - kapitalist ve anti - emperyalist hareketiyle birlikte, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki proleteryanın sınıf mücadeleleri ile bütünleşiyordu. Ulusal hareketin özelliğini ve geleceğini de bu bütünlük içinde bulunması belirliyordu.

Çağımızda proletaryanın öncülüğünde yeni burjuva demokratik devrimlerin zaferini sağlamak açısından uluslar ve sömürgeler meselesinin açıklanması ve çözülmesi büyük önem kazanır. Lenin bu konuya en doğru cevabı ve Marksist çözüm yollarını getirmiştir. Marksizm'e bir katkı olan bu öğreti bugün de eski gücünü korumaktadır. Lenin 1914 yılının Şubat ve Mayıs aylarında yazdığı «Ulusların Kendi Kaderlerini Tayin Etme Hakları Üzerine» adlı ünlü eserinde ulusal sorun konusundaki yanlış teorileri açıklayarak gösterdi ki: «Doğu Avrupa ve Asya'da burjuva demokratik devrimlerinin başladığı bir dönemde, ulusal hareketlerin uyandığı ve şiddetlendiği bir dönemde, bağımsız proletarya partilerinin oluştuğu bir zamanda. bu partilerin ulusal soruna ilişkin görevleri iki yönlü olmalıdır: Biri, bütün halkların kendi kaderlerini tayin etme haklarının kabul edilmesi... Çünkü burjuva demokratik değişmeler hâlâ sürüyor ve işçi demokrasisi halkların gerçek eşitliğini sürekli, ciddi ve titiz olarak savunuyor... Diğeri, belirli bir ülkedeki bütün halkların proleterlerinin güçlü ve yenilmez sınıfsal mücadelelerinin sıkı ve kopmaz birliği...»

Lenin ünlü eserini şu cümlelerle bitiriyor: «Durumun böyle olması Rusya Proleteryasının karşısına iki veya daha doğrusu iki yönlü bir görev çıkarıyor. Bu da: her tür milliyetçiliğe ve başta büyük Rus milliyetçiliğine karşı mücadele etmekten, temelde bütün halkların tam hukuk eşitliğini, yani halkların kendi kaderlerini tayin etmesi, ayrılması haklarını kabul etmekten ibarettir. Bununla ilgili olarak bütün halkların her tür milliyetçilik karşısında başarıyla mücadele edebilmesi için proleteryanın sınıf mücadelesinin ve proletarya örgütlerinin birliğini, burjuvazinin tekelci milliyetçiliğinden bağımsız olarak uluslararası planda en iyi bir biçimde savunmaktan ibarettir.

Halkların tam hukuk eşitliği, halkların kendi kaderlerini tayin etme hakları, bütün halklardan olan işçileri birleştirmek... Marksizm, bütün dünyanın deneyi ve Rusya'nın deneyi, ulusal sorun için bu programı öğretiyor.»

Bundan 62 yıl önce yazılmış bu cümleler sanki ulusal sorunun açıklanması ve çözülmesi alanında Marksizm - Leninizmin zengin deneylerinden elde edilen bugünkü sonuçlardır. Bu öğreti o zamanki gibi şimdi de, yalnız teorik hareket çizgisi

olarak kalmayıp onun doğruluğunu pratik olarak da gösteriyor.

Marksizm - Leninizmin ulusal soruna, toplumsal siyasi gelişmenin bir parçası ve sosyal devrimin önünde duran bir asli görev olarak bakmak gerektiğini öğretiyor. Bu yüzden Rusya'da burjuva demokratik devrim başladığı zaman Marksistler, ulusal sorunlarını, bu devrimin geleceğine bağlı olarak çözüleceğini savunuyorlardı. Onlar Çar despotizmini yıkmayı, feodalizm kalıntılarını ortadan kaldırmayı ve ülkeyi en geniş şekilde demokratikleştirmeyi, ulusal sorunun çözümünün, mümkün olan en iyi yolu olarak gösteriyorlardı. Fakat sosyalist devrim gündeme geldiğinde, sermayenin iktidarını yıkmak, proletarya diktatörlüğünü kurmak ve sosyalist ekonomiyi yaratmak ulusal sorunu kökten çözecek yol olarak kendini gösterdi ve sosyalist devrimin zaferiyle gerçeklik kazandı. Deneyler de gösterdi ki, sosyalizm şartlarında ulusal sorunu kesin olarak çözmek mümkündür.

Burjuva teorisyenlerine göre ulusal sorunun çözülmesi yalnız, ulusların ayrılması ve tek tek (münferit) milli devletlerin kurulmasına bağlıdır. Onlar derler ki; yalnız bu yolla milli zulme son vermek mümkün olur. Fakat Marksizm - Leninizm ve sosyalist deney ise gösteriyor ki; ulusal sorun sosyalist devrim yoluyla —gelişmekte olan ülkelerde sosyalist yönlü milli ve demokratik devrim yoluyla— çözülmelidir. Bu yol çok uluslu ülkeleri ayrıca tek tek milli devletlere bölmüyor; ama ülkeyi, ülkede yaşayan bütün halkların ve milliyetlerin gerçek hukuk eşitliğine dayalı vatanı haline getiriyor.

Ulusal sorunun çözümünde burjuva teorisyenlerinin gösterdiği yol, sonuçta halklar arasındaki çelişkilerin şiddetlenmesine ve onlardan birinin diğerine egemen olmasına yol açıyor. Ulusal sorunun çözülmesi için Marksizm - Leninizmin gösterdiği yol, sınıfsal zulmü ve sömürüyü ortadan kaldırdığı gibi her türlü milli zulmün de ortadan kalkması ve halklar arasında sıkı bir dostluğun ve işbirliğinin yaratılmasıyla sonuçlanır. Sosyalist yönlü ulusal demokratik devrim, çokuluslu ülkelerde, sınıfsal eşitsizliğe son vermenin ve emekçilerin çıkarlarını sağlamanın yanında milli zulmü kaldırmanın ve orada yaşayan halkların ve milliyetlerin hukuk eşitliğini sağlamanın da en etkili yoludur.

Ulusal sorunun çok halklı ülke şartlarına uygun olarak Marksist - Leninist çözümünden elde edilen temel sonuçlar bunlardan ibarettir. Yurdumuz İran da bu tür ülkelerden biridir.

ULUSAL SORUNUN KONULUŞU VE ÇÖZÜLMESİ AÇISINDAN ÜLKEMİZ İRAN'IN ÖZELLİKLERİ

Geçen yüzyılın sonları ve şimdiki yüzyılın başlarında ülkemiz İran bağımsızlığını yitirerek yarı sömürge ve hatta tam sömürge bir ülke haline getirildi. Emperyalizm, dünya çapındaki talanı ve yayılmacılığı sırasında, Asya ve Afrika'nın başka ülkeleri gibi İran'ı da sömürüsü altına aldı. Böylelikle geçen yüzyılın sonlarında emperyalizmin zulüm ve talancılığına karşı bağımsızlık için verilen mücadele ülkemizde yaşayan halkların mücadelelerinin esas alanı oldu.

Emperyalizmin İran üzerindeki egemenliği, kapitalizmin ülkeye girmesi ve gelişmesiyle birlikte başlar. İran'ın dünya kapitalist pazarına çekilmesi ile iç pazarın genişlemesi ve feodalizmin çöküşü başladı. Doğal olarak bu durum ulusun oluşması için zorunlu olan dört ortak yöne

sahip İranlı kavimlerin gitgide birleşmeleri ve yeni uluslar haline dönüşmeleri ile sonuçlanır.

Geçen yüzyılın sonlarında İran'da milli oluşum Fars ve Azerbaycan kavimlerinin dönüşümünde az çok geniş olarak görülür. Kürtler, Beluçlar ve Türkmenler gibi İran'daki diğer kavimler, para ve meta ilişkileri çerçevesine ve kapitalizmin gelişmesine çekilemediklerinden henüz bu aşamaya girememişlerdi. Ülkemizde Kürtlerin milli oluşumu, uygulamada 20. yüzyılın birinci yarısındaki ilk on yıllarda başgösterdi. Beluçlar, Türkmenler ve Araplar gibi diğer toplulukların milli oluşumu ise yenidir. Doğal olarak son on yıllarda kapitalizmin gelişmesi bu oluşumu daha çok hızlandırmıştır.

Böylelikle bu yüzyılın başlarından itibaren ülkemiz İran'ın çokuluslu bir ülke olduğu söylenebilir. Ve ülkede milli azınlıklar, başta Azerbeycanlılar, ulusal hukuklarının kazanılması isteklerini açıkladılar. Başlangıcından bu yana 70 yıl geçen meşrutiyet devriminden eyalet ve vilayet encümenlerinin kurulması, bölgesel işleri yönetmekte onlara tam yetki verilmesi devrimcilerin temel istekleriydi. Bu isteklerin ileri sürülmesi ve anayasa ve yasalarda yer alması, ülkede, özellikle Azerbeycan'da gelişmiş ve belirli bir şekil almış ulusal taleplerin varlığını gösteriyordu. Azerbeycan halkı emperyalizme ve Gacar Hanedanının (Pehlevi'den önceki Şahlık hanedanı) istibdat rejimine karşı mücadelede bütün İran halklarının ön saflarında yürümekle birlikte özünde tek bir İran ülkesi çerçevesinde kendi ulusal hukukuna garanti sağlamak yolunda mücadele veriyordu.

Bu özelliklerin sonucu olarak sömürü ve emperyalist ağalığı ve çürümüş feodal baskı rejiminin egemenliğini ortadan kaldırmak amacıyla, ülkemiz İran'ın ulusal kurtuluş mücadelesi, azınlıkta olan İran halklarının kendi milli hukuklarını kazanmak ve kendi kaderlerini tayin etmek için uyanış mücadelesi ile aynı yer ve zamanda içiçe başladı. Bu iki yönlü mücadelenin birlikte yürütülmesinin temel nedeni İran'ın emperyalizmin sömürgesi haline gelmesi ve İranlı milliyetlerin uluslaşmasına yolaçan kapitalist gelişmenin birlikte ortaya çıkmış olmasıdır. Bu yüzden yüzyılın başlarında ülkemizde ulusal sorun pratikte birbirinden ayrı ama aynı zamanda birbiriyle bağlı olan iki yönüyle ileri sürülür. Bir yönü emperyalizmin egemenliğinden kurtulmak ve ülkenin bağımsızlığını sağlamak yolunda bütün İran halklarının ortak kurtuluş mücadelesiydi. İkinci yönü azınlıkta olan halkların kendi ulusal hukuklarının kazanılması, milli zulmün ortadan kaldırılması ve halkların kendi milli amaçlarına ulaşabilmeleri için uygun olan şartların yaratılması mücadelesinden ibaretti.

Meşrutiyet devrimi, emperyalist egemenliği ortadan kaldırma, feodalizmi yoketme ve ülkeyi tam olarak demokratikleştirme amaçlarını gerçekleştirebilseydi, hiç değilse burjuva demokrasisi çerçevesinde ulusal sorunun çözümünde ileri bir adım atılmış olacaktı. Bildiğimiz gibi Meşrutiyet Devrimi, 6 yıllık mücadele döneminde büyük zaferler kazanmış, fakat emperyalizmin ve saltanat gericiliğinin ortak silahlı saldırısı ile boğulmuştur. Böylece İran halkları meşrutiyet devriminin anti - emperyalist ve anti - feodal amaçlarına ulaşmakla birlikte, azınlıkta olan halkların milli hukuklarının kazanılması yolunda bir adım bile atamadılar.

Meşrutiyet devriminden sonraki yıllarda İran gericiliği bütün gücü ile emperyalizmin egemenliğini sa-

vundu, defalarca İran halklarının bağımsızlık uğruna verdiği çabaların önüne çıktı ve gitgide milli zulmü daha da arttırdı. İran gericiliği, azınlıkta olan halkların milli haklarını kazanmak için yürüttükleri mücadeleyi boğmak amacıyla zalimce girişimlerde bulundu. Böylece özellikle Rıza Şah istibdatı döneminde **milli ayrıcalık,** devlet siyaseti olarak azınlıkta olan halkları zorla eritmeye çalıştı ve bu asimilasyon için baskı uyguladı. Muhammet Rıza Şah ise 1945-46 yıllarında Azerbeycan ve Kürdistan demokratik hareketinin milli isteklerine zor ve silahla karşı koydu. O, tüm milli hamleleri emperyalist devletlerin desteği ile kana boğdu; milli zulmü ve milli ayrıcalığı daha geniş çapta ve daha derin uyguladı. İran'ın azınlıkta olan değişik halkları ve milliyetleri, bugün de, toplumsal, ekonomik, eğitim ve bölgesel idari işlerini bizzat yönetme hakkından yoksundurlar. Oysa aynı zamanda bu halkların bazı parçaları, komşumuz Sovyetler Birliği içinde gerçek özgürlüklerine ulaşmışlardır. Bu nedenlerle İran'da ulusal uyanış ve milli hukukun elde edilmesi uğrundaki mücadele gittikçe gelişiyor. Bütün bunlara bağlı olarak ülkemizde ulusal sorun gitgide şiddetleniyor ve ondan ileri gelen çelişkiler gitgide artıyor.

Biz ülkemizde ulusal uyanış ve milli hakların ileri sürülmesi gerçeğiyle yüzyüzeyiz. Ve biliyoruz ki; egemen zorba yönetimin uyguladığı, halkların zor yoluyla özümlenmesi, milli zulüm ve milli imtiyazcılık siyaseti toplumumuzun iç çelişkilerini arttırıyor. Ancak şunu da görmek zorundayız ki: Bugünkü rejimin bütün İran Halklarına yaptığı zulüm, yalnız kendi gücüyle sınırlı kalmamaktadır. Belki Pehlevi Hanedanının yarım yüzyıllık egemenliği döneminde özellikle 10 Ağustos 1953 darbesinden sonra geçen 23 yıl gibi bir zamanda aynı zulüm kat kat artmıştır. Bu rejim demokratik gelişmenin esas engeli olan emperyalizmin ve ona bağlı tekelci kapitalizmin bir maşasıdır. Böylelikle İran'da, anti - emperyalist ve demokratik mücadele baş görev olmak üzere, İran halklarının ulusal bağımsızlık istekleri de hareketin ana görevlerinden olarak önemini korumaktadır.

Bu durumda ülkemiz İran'da ulusal sorun bugün de birbirinden farklı ve aynı zamanda birbirine bağlı olan ikili yönüyle birlikte açıklanabilir. Bunun bir yönü ülkenin bağımsızlığının sağlanması, emperyalizmin egemenliğinin tamamen ortadan kaldırılması, emekçilerin ve ilerici sınıfların çıkarına ekonomik ve siyasi hayatın demokratikleştirilmesi uğruna milli, demokratik mücadelenin zorunluluğudur. İkinci yönü, azınlıkta olan halkların milli hukuklarının tanınması, egemen rejim tarafından halen sürdürülen ve İran'ın toprak bütünlüğüne sakınca teşkil eden milli zulüm siyasetini ortadan kaldırmak için verilen mücadeleden ibarettir.

Rejime karşı mücadele veren diğer güçler ve sınıflardan hiçbiri, ülkemizin özelliklerini ve milli demokratik devrimin görevlerini dikkate alarak ulusal sorunun çözülmesine ilişkin ne geçmişte ne de şimdi bir görüş getirmemişlerdir. Onların hepsi halkların kaderleriyle ilgili olan bu meselenin yanından suskun ve ilgisiz geçmişlerdir ve geçmektedirler. Biz, bir yandan ülkemizin emperyalizme bağlılığını derinleştirme siyaseti güden, diğer yandan milli zulüm ve ayrımcılık politikasıyla İran'ın bağımsızlığına ve toprak bütünlüğüne ciddi bir sakınca oluşturan egemen rejim hakkında fazla bir söz söylemiyoruz. Açıkça hatırlatmayı gerekli gördüğümüz mesele şundan

ibaretir. Ülkemizin işçi sınıfı ve onun partisi, varolduğu ve İran halklarının anti - emperyalist ve demokratik mücadelesine öncülük etmeğe yetenekli olduğunu bildirdiği ilk günden beri ulusal sorunun çözülmesine özen göstermiştir. Parti, ulusal sorunun Marksist - Leninist öğretisini İran'ın özel şartlarına yaratıcılıkla uygulayıp, sorunun devrimin gelişme aşamalarıyla ilgili olarak konulması ve çözülmesinin doğru hareket çizgisini ülkemizin ilerici kesimlerine sunmuştur.

MİLLİ MESELENİN ÇÖZÜLMESİNDE İRAN TUDEH PARTİSİ'NİN YÖNTEM VE UYGULAMA ESASLARI

Partimiz, ulusal sorunun çözümünü, Marksizm - Leninizm öğretisini ve ülkemizin özellikleri ile şartlarını gözönüne alarak birbirine bağlı oluşundan ileri gelmektedir. Bu bağlılığın ortadan kaldırılması zorunludur ve bunun için milli demokratik devrimin zafere ulaşması gerekmektedir. Şimdiki şartlarda bu devrimin kapsamı ülkenin doğal ve ekonomik kaynaklarından emperyalist tekellerin elini kesmek, İran'ın siyasi ve ekonomik bağımsızlığını tümüyle sağlamak, kapitalizm öncesi formasyonların kalıntılarını temizlemek, siyaset ve eğitim hayatını demokratikleştirmek ve sosyalist sistemi benimsemekten ibarettir. Böyle bir devrimsel değişikliğin zorunlu şartı, çürümüş saltanat rejimini yıkmak ve yönetimi gerici ve bağımlı sınıfların elinden alarak milli ve demokratik güçlerin tek cephesinin yaratılmasını öngörmekteyiz.

Ulusal sorunun diğer yönü ülkemizin çok halklı olmasından kaynaklanıyor. Bugün İran'da Farslar, Azerbeycanlılar, Kürtler, Türkmenler ve Araplar gibi değişik halklar ve milliyetlerin yaşadığı bir gerçektir. Aynı zamanda İran'ın değişik bölgelerinde diğer milli bireyler olarak Türk, Kürt ve başka dillerde konuşan küçük gruplar vardır. Ayrıca bütün ülkeye serpilmiş Ermeniler, Asuriler, Yahudiler ve diğerleri gibi milli azınlıklar vardır. İran TUDEH Partisi İran'da yaşayan bütün halkların ve kavimlerin milli hukuklarına saygı duyulmasını savunur.

İran TUDEH Partisi ülkemizde ulusal sorunun bu iki yönü arasındaki iç bağlantılara ve milli-demokratik devrimin zafere ulaşması açısından ulusal sorunun her iki yönüne de dikkat etmenin hayati önemi olduğu görüşündedir. Biz meselenin iki yönüne de özel önem veriyoruz. Fakat bununla birlikte, İran halklarının milli hukuklarından yoksun olmaları, şimdiki şartlarda toplumumuzun ana çelişkisi değildir, diyoruz. Toplumumuzun ana çelişkisi, bütün İran halklarının, emperyalizm ve onun kuklası rejimle, bağımlı kapitalistler ve büyük toprak sahipleriyle olan çelişkisidir. Bundan çıkan sonuç şudur: İran emekçilerinin ve bütün ilerici güçlerin önde gelen görevi her şeyden önce emperyalizme ve gericiliğe karşı mücadele vermek, bağımsızlık ve demokrasiye ulaşmak için kendi çıkarlarını birleştirmektir.

İran TUDEH Partisi ulusal sorun ve milli çelişkinin, toplumun ana çelişkilerinin çözümü çerçevesinde ve işçi sınıfı partisinin öncülüğü altında doğru ve kesin olarak çözülebileceği düşüncesinde olduğunu açıkça bildiriyor. Böyle bir mücadeleyi zafere ulaştırmak için ülke çapında işçi sınıfının örgütsel birliğini sağlamak, tek program ve tüzüğe, tek stratejik ve taktik hareket çizgisine sahip olmak zorunludur. Bununla da, bütün ülkede işçi sınıfı

partisinin irade ve amaç birliği sağlanır.

İran TUDEH Partisi, Lenin'in öğrettiği gibi bütün halkların kendi kaderlerini tayin etme hakkını tanıyor. İran'da yaşayan bütün halkların, kavimlerin ve milli azınlıkların tam hukuk eşitliğini, tek vatan üzerinde İran'ın toprak bütünlüğünü koruyarak halkların ortak yaşayacağı **gönüllü birliği** savunuyor. Partimizin yeni programı kapitalizm öncesi formasyonların kalıntılarını ortadan kaldırmayı, sosyalizmi kabul etmeyi, ülkenin siyaset ve eğitim hayatını demokratikleştirmeyi milli zulmü kökünden kazımayı garanti ediyor. Partimiz ulusal sorunun bu yönüne dikkat etmekle birlikte aynı zamanda Lenin'in «Bir ülkede yaşayan bütün halkların proleterlerinin sınıfsal mücadelesinin güçlü ve kırılmaz birliği» konusundaki tavsiyesini de gözden kaçırmıyor ve bunu zorunlu sayıyor. Lenin çok halklı ülkelerde proleter partilerine «milli ayrıcalıkları sağlama yolundaki burjuva çabalarına karşı proleterlerin ve proleter örgütlerinin mücadele birliğini korumak ve bunları tam anlamıyla birleştirmek» işine önem vermelerini ve çözmelerini salık veriyor.

İran TUDEH Partisi milli çelişkiyi mutlaklaştırmanın ve onu toplumun ana çelişkilerinden ayrı düşünmenin milliyetçilik ve şovenlik gibi sapmalara sebep olacağı görüşündedir. Partimiz aynı zamanda ulusal sorunu inkâr etmeyi ve bu konuyu suskunlukla geçiştirmeyi de ezen ulus milliyetçiliğinden kaynaklanan ayrı bir sapma olarak gösterir. Biz her türlü milliyetçiliğe ve başta büyük (ezen ulus) milliyetçiliğine ve şovenizmine karşı mücadele etmeyi kendi görevimiz sayıyoruz. Ülkemizde ezen ulus milliyetçiliğinin, şovenizminin ideolojik yansıması olan «milli birlik» adı altında yapılan, milli birimlerin varlığına inkâr, azınlıkta olan halkların ve milliyetlerin zorla eritilmesi ve milli zulüm politikasının ifadesidir. «Pan İranizm» karşısında bizim mücadelemizin şiddeti bunun içindir. Biz aynı zamanda ülkemizde devrimin zafere ulaşması için ulusal sorun konusunda beliren her türlü sapma ile, buna bağlı olarak da, azınlıkta olan halkların içine milliyetçiliğin sızması ile ve böyle sapmaları yaratan etkenlere karşı da mücadelenin gerekli olduğu görüşündeyiz.

İran TUDEH Partisi yalnızca teorik yönden değil, pratik çalışmasında da İran'ın ezilen halklarının tüm güvenini kazanmaya, onların sınıfsal ve ulusal çıkarlarının savunucusu olduğunu göstermeğe özen göstermiştir. İran TUDEH Partisi bu alanda 1945 - 46 yıllarında, Azerbeycan ve Kürdistan halklarının milli ve demokratik hareketlerini tamamiyle ve sadakatle savunmak, desteklemek gibi zengin bir deneye sahiptir.

Bu bölgelerde demokratik özgürlükler ve ulusal hukukun kazanılması için şartlar oluştuğunda ve bu temel üzerinde Azerbeycan ve Kürdistan Demokrat partileri kurulup halkın yolunda kahramanca mücadeleye başladığında İran TUDEH Partisi tüm gücüyle onların yardımına koştu. Partimiz Anayasanın ruhuna tamamen uygun olan Azerbeycan ve Kürdistan halklarının isteklerini savundu. Partimiz Azerbeycan ve Kürdistan halklarının 21 Azer (12 Aralık) ve 22 Ocak 1945 hareketlerini açık yürekle benimsedi ve bu hareketleri İran'da özgürlüğün saygın dayanağı, güvencesi ve İran Devrimci Hareketinin ayrılmaz parçası saydı. Kendi ülkemizin azınlıktaki halklarını ve onların çıkarlarını, özellikle bu halkların emekçi sınıf-

larının çıkarlarını koruyan siyasi örgütler tarafından, ülkemizde ulusal sorunun doğru anlaşılması alanında zengin deneyimiz vardır. ADP (Azerbeycan Demokrat Partisi) çokuluslu ülkede işçi sınıfı partisinin örgütsel birliğini ve öncülüğünü sağlamayla ilgili sorunları, ulusal meselenin toplumsal ve siyasal gelişmesini, genel sorunun bir parçası ve devrimin ana görevlerine bağlı olarak çözmek gerektiğini derinden anladığını pratikte gösterdi. ADP'de milliyetçilik veya «bölücülük» ruhuna yer yoktur. «Bölücülük» iftirası Azerbeycan halkına ve onun demokratik ulusal hareketine yöneltilen kötü bir suçlamadır. Emperyalistler ve elebaşıları ile işçi sınıfı dönekleri ADP'yi İran'da özgürlük, bağımsızlık, demokrasi uğruna mücadelede bütün halkların birliğinin karşısına çıkarmak ve anti-emperyalist, demokratik mücadeleyi geriletip bastırmak amacıyla bugüne kadar aynı iftiradan yararlanıyorlar.

İran TUDEH Partisi ve ADP tarafından ulusal meselenin doğru anlaşılması, her iki partinin merkez komitelerinin 1960 yılında «Birlik Konferansı»nda işçi sınıfının partisinin örgütsel birliği ve öncülüğü konusunda anlaşmalarına ve bu birliğin belgelerinin (tek program ve tüzük) düzenlemesine ulaşma imkânı verdi. Konferans bütün İran'da işçi sınıfının tek partisi olarak «İran TUDEH Partisi»nin kabul edilmesini ve İran TUDEH Partisi Merkez Komitesi'nin İran'da bütün işçi sınıfı örgütlerinin öncülük merkezi olmasını kararlaştırdı. İşçi sınıfının Azerbeycan'da tek örgütü «Azerbeycan Demokrat Partisi»nin de kendi adını koruyarak, Merkez Komitesine bağlı bir bölge komitesi haklarına sahip olması sonucuna varıldı.

İran TUDEH Partisi ve ADP'nin örgütsel birlik ve öncülük anlayışı ülkemizde ulusal sorunun doğru anlaşıldığını gösteriyor. Bu ise bütün İran'da emekçi sınıfların çıkarlarını ifade ettiği gibi, ulusal özelliklere sahip olan her bir bölge halkının haklarını da ifade ediyor.

Devrimin şimdiki aşamasının ana görevi, yani, milli - demokratik devrimin zafere ulaşma görevi kapsamında ulusal sorunun çözümüne ilişkin olarak, Partimizin yeni programında hiçbir belirsiz yan yoktur. Bu programda ulusal sorunun çözümü konusunda şöyle deniliyor: «İran TUDEH Partisi, İran'ın, milli - demokratik cumhuriyet hükümetinin ve İran halklarının gönüllü rızasına dayanan birliğin taraftarıdır. İran halkları arasında eşitlik ve dostluğa dayanan gerçek birliğin doğması için milli zulmün kökü kazınmalıdır. Buna göre bu hükümet, ulusal sorunun çözümünde görevlerini aşağıdaki esaslara dayandırır:

a) İran'da yaşayan halkların kendi kaderini tayin etme hakları tam olarak sağlanmalıdır.
b) İran'da yaşayan ulusal azınlıkların bütün milli sosyal haklardan ve eğitimden yararlanma hakları tanınmalıdır.»

İran TUDEH Partisinin yeni programı, siyasi ve örgütsel alanda, İran işçi sınıfının yeni tip partisi olarak partimizin gelişmesini ifade ediyor. Bu programda ulusal sorunun Marksist - Leninist konuluşu ve çözülmesi, bu tesbitimizin diğer bir kanıtıdır.

«Politika» Yazarı Ava Giderken Avlanmıştır

Politika gazetesinin 16 Ağustos 1977 tarihli nüshasının 2. nci sahifesinde «Kim Kime Nasıl Malzeme Sağlar» başlıklı bir yazı yayınlandı. Yazar 14 Ağustos tarihli **Tercüman** gazetesinde yayınlanan bir yazıyı vesile ederek dergimize çatıyor. **Tercüman**'daki yazıda, «CHP ve Aşırı Sol» başlığı altında «Bak Komünistler seni nasıl kullanmak istiyorlar» gibisinden CHP «uyarılmaya» çalışılıyor. **Tercüman**'ın «sol» uzmanı —aynı zamanda namlı parababalarından Çavuşoğlu'ların kızı— tarafından kaleme alınan yazıda kaynak olarak dergimize de başvurulmuş. 43 üncü sayımızda yayınlanan **«İleri Demokratik Devrim» Çizgisinin Temel İdeolojik ve Politik Yanılgıları** incelememizden yer yer alıntılar yapılmış. Alıntıların hemen tamamını, incelememizde yeralan TKP kaynaklı alıntıların bir bölümü teşkil ediyor. Tercüman yazarı işine gelenlerini seçmiş almış. Bu arada bir alıntı da incelememizin esas metninden yapılmış. (1) Politika yazarı da bunlardan kalkarak bir «fıkra» döşenmiş. Demek istediği şu:

---

(1) Bu alıntının durumu da bir hayli ilginç. Çünkü alıntı, incelememizde İDD ÇİZGİSİNİN BAKIŞ AÇISI olarak tesbit ettiğimiz bir paragraftan yapılmış. Bu paragrafta TKP'nin kendi RESMİ görüşlerinin bir özeti —pek tabii bizim değerlendirmemiz doğrultusunda— verilmiş ve bu nedenle de ALTI ÇİZGİLİ olarak basılmış. Aynı TKP kaynaklı alıntılar gibi. Bu nedenle «sol uzmanı» olmasına rağmen yazarın bu alıntıyı da TKP kaynaklı sanarak yapmış olması pek muhtemel. Zaten bütün «uzman»lığına rağmen, biz yazarın dergimizle TKP'nin görüş farklılıklarını bildiğini, hatta böyle birşeyi bilmeye zahmet edeceğini dahi zannetmiyoruz. Çünkü onun —ve temsilcisi olduğu en gerici egemen güçler— için, hepimiz karşı saflarda yer alan, hepsi birbirinin aynı, en amansız düşmanlarızdır. Nitekim aynı yazıda TÖB - DER'in de «TKP'nin hegemonyasını kabul etmiş» bir örgüt olarak gösterilmesi, aradaki ayrımların onlar için nasıl «ihmal edilebilir» olduğunun bir diğer delilidir.

«Legal sosyalist partilerden birinin görüşlerini yansıtan» **İlke Dergisi, bu yayınıyla burjuvaziye malzeme sağlamış ve anti-faşist, anti-emperyalist birliğe taş koymuştur. Neden? Çünkü Tercüman yazarı TKP'nin niyetlerini «faş» ederek CHP'yi ikaz etmiştir. CHP bu uyarı üzerine ürkecek ve TKP'ye sırtını çevirecektir. İşte o zaman da anti-faşist, anti-emperyalist birlik meselesi yokuşa sürülmüş olacaktır»**

Ve bütün bunlara da dergimizde yayımlanan bir inceleme sebep olacaktır!

Politika yazarının yazısının mantığı budur. Kendince pek parlak bir buluş yaptığını sanan yazar büyük bir «tehallükle» kaleme sarılıp. (Politika'daki yazı ile Tercüman'daki arasında sadece 2 gün var) dergimizin ve politikasını yansıttığımız Parti'nin burjuvazi tarafından kullanıldığını da açıkça ima ediyor. Tabii yazının mantığının doğal sonucu bu. Ne ki böylesi bir mantıkla yola çıkmak daha baştan büyük bir handikap Çünkü Türkiye'de yaşıyan tek bir kimse bile bu gibi, gerçeklere taban tabana zıt ahkamlara gülüp geçer.

Bir de mantık ve söylenenler tamamıyle yanlış ve gerçek dışı iseler yazarın (ve «intisap ettiği» çizginin) işi daha da zorlaşır. Zaten az olan itibarları gittikçe yokolmaya başlar.

POLİTİKA YAZARININ «TERCÜMAN»IN ÖĞRENMESİNDEN KORKTUĞU NEDİR?

Politika yazarı dergimizi burjuvaziye «malzeme sağlamak»la itham ediyor. Çünkü TKP'nin CHP ile işbirliği yapmak istediğini «açıklamışız» ve bu da Tercüman yazarına «malzeme» olmuş! Bu «parlak» mantığı doğru kabul edersek herşeyden önce TKP'nin kendisini «baş malzemeci» ilan etmemiz gerekir. Daha sonra yazarın gazetesi gelmek üzere pek çok «malzemeci» sıralanır. Bu gün Türkiye'de «ulusal burjuvazi» diye bir toplumsal kategori bulunduğunu, bu katmanın siyasi platformda CHP tarafından temsil edildiğini ve yerinin de Ulusal Demokratik Cephe olduğunu iddia edenin TKP'den başkası olmadığını cümle alem biliyor. Çünkü bu iddianın sahibi bu tezini kendisi devamlı dile getiriyor. Zaten başka türlüsü nasıl mümkün olabilir ki? Siyasi mücadele veren bir örgüt, ittifaklar gibi çok önemli bir meselede bu işi «çaktırmadan» yapacak değildir ya! (1)

---

(1) **Bu «çaktırmadan» iş görme kafasının TKP'de az da olsa bir yeri olduğu için Politika yazarı da bu huyu kapmış olmalı. Çünkü TKP, CHP'ye karşı takipçiliğe varacak ölçüdeki müzahir tutumuna rağmen onunla yapılacak somut işbirliği konularında CHP ve TKP rümuzlarını biraraya getirmemeye dahi itina gösterir. Herhalde CHP'yi ürkütmemek için!**

Parti o topluma, safların mevzilenmesine, siyasi çizgilerin ve diğer örgütlerin yerlerine bakarak, yapılarını inceleyecek ve sonuçta «şunlar, şunlar, şunlarla birlikte, şunlara, şunlara, şunlara karşı» diyecektir. İşte TKP'nin yaptığı, yapmaktan başka çaresi olmadığı budur. **Günümüzde TKP** broşüründe aynen şöyle denilmektedir:

> «Ulusal Demokratik Cephe, büyük tekellerin, yabancı sermayelerin baskısı altında olan, onlarla yarışamıyan ulusal nitelik taşıyan burjuvaziyi de kapsamına alır. (sf. 5)

Öte yandan proğramda da şu söylenilmiştir:

> «Burjuvazi içinde ayrışma süreci hızlanıyor. Ulusal burjuvazinin, orta tabakaların, işbirlikçi burjuvazi, emperyalizm ve yabancı sermaye ile çelişmeleri, çatışmaları artıyor, sertleşiyor. CHP ile gerici partiler arasındaki boğuşma bu çatışmanın açığa vurulmasıdır.» (sf. 7)

Söylenenler son derece açık. TKP «Ulusal burjuvazi»nin yerinin Ulusal Demokratik Cephe olduğunu ve bu toplum kesimini de siyasi planda CHP'nin temsil ettiğini net bir şekilde dile getiriyor. Bu ne anlama gelir? Şu anlama gelir.

TKP'nin kendisi, kendi öncülüğünde kurulacak «Ulusal Demokratik Cephe»de CHP ile işbirliği yapacağını söylüyor. Hem de en temel bel gelerinde! Şimdi yazarın mantığına göre TKP'nin kendisi de «burjuvaziye malzeme sağlamış» olmuyor mu?

BURJUVAZİYE «MALZEME» SAĞLAYANLAR...

Devam edelim, «Konya Konferansı»nda G. Sekreter aynen şöyle diyor:

> «Halkımızın ezici çoğunluğunun oluşturduğu kampta: işçi sınıfı, köylü, orta katmanlar, çıkarları emperyalizmle, işbirlikçi burjuvaziyle, aşırı gerici, cumhuriyet ilkelerine açıktan saldıran çevrelerle karşı karşıya gelmiş olan ulusal burjuvazi dediğimiz kesim var. Bu kesim CHP ile politik alandadır.» (Yeni Çağ, Şubat 1977, sf. 175).

Bu ifadelerde de CHP'nin yeri tespit edilmiş, «Halkımızın ezici çoğunluğunun oluşturduğu kamp»ta yer alıyor CHP. Ve TKP'de bu kampta yer alanların «ulusal demokratik cephe» içinde toplanmalarını devamlı vurgulamış, bunu handiyse politikasının omurgası haline getirmiş.

Rastgele gözümüze ilişen bir örnek daha. TKP Merkez Komitesi bildirisinde şöyle yazılmış:

> «Bunun için de CHP yöneticilerinin Meclis aritmetiği ile yetinmemeleri, Meclis dışında da bütün demokratik, anti-emperyalist, anti-faşist, devrimci güçlerle, akımlarla, yı-

ğın örgütleri ile diyaloglar, bağlaşıklıklar kurmaları gerekir.» (Atılım, 1 Temmuz 1977, sf. 1).

Herhalde hiç kimse TKP'nin kendisini, yukarıda niteliğini saydığı akımların **dışında** tuttuğunu iddia edemez. O zaman «CHP ile diyalog ve ittifak kurma» niyetini kendi ağzıyla ifade ediyor demektir. Yani politika yazarının mantığına göre «burjuvaziye malzeme sağlamakta» TKP de bizden geri kalmamaktadır!

Politika yazarı Tercüman'daki yazı vesilesiyle bizi zor durumda bırakacağını hesaplamış ama, işte silahı böylesine geri tepmiş. Sonuçta kendisini bir hayli müşkül vaziyete sokmuş.

Zaten Tercüman'ın yazısındaki şu küçük ama anlamlı bölümü atlaması da, Politika yazarının, daha baştan zor durumda olduğunu gösteriyor:

> «3'lü koalisyonun kurulmasından sonra DİSK'in yaptığı **Ulusal Demokratik Cephe'de birleşiniz.»** çağrısı İDD taktiğini uygulamaya yöneliktir.»

Şayet Politika yazarı bu ibareyi atlamasıydı, ya da üzerinde birazcık düşünme zahmetine katlansaydı, kendisini zor duruma düşürecek o yazıyı yazmak için biraz tereddüt ederdi. Çünkü yazının mantığına göre şimdi de DİSK'in burjuvaziye malzeme sağlamakta olduğunu kabul etmekten başka çaremiz kalmaz. Yazarın dergimize uyguladığı mantığı aynen bu ibare için de geçerli sayarsak TKP'nin Ulusal Demokratik Cephe hedefinin DİSK tarafından dile getirilerek CHP-TKP işbirliğinin önerildiğini ve Tercüman'ın da CHP'yi uyarmak için bu öneriyi acıklıyarak DİSK tarafından «sağlanan malzemeyi» kullandığını kabul etmekten başka çaremiz kalmaz!

Uzatmaya gerek yok. Politika gazetesinin kendisi aylardır UDC «reklamı» yapıyor ve CHP'yi UDC içine sokmak için çeşitli ağızlardan bıkmak usanmak bilmeksizin dil döküyor. UDC'nin TKP tarafından hem de yıllar öncesi getirilmiş bir öneri olduğu bilindiğine göre Politika gazetesinin bizzat kendisi harıl harıl «kime nasıl malzeme sağlıyor»sa sağlıyor!

Başta söyledik, Tercüman yazarı hemen çoğunlukla TKP'nin kendi dediklerinden alıntı yaparak onun «ne niyetde» olduğunu göstermeye «çalışmış»! Bu durumda Politika yazarının mantığına göre biz TKP kaynaklarından alıntı yaparak Tercüman'a malzeme sağlamış oluyoruz! Şayet Tercüman yazarı TKP yayınlarını doğrudan kendi ele geçirseydi ve zahmet edip de işine gelen alıntıları arayıp bulsaydı ve de doğrudan oradan [1] yayınlasaydı, bu durumda burjuvaziye malzeme sağlayan TKP nin kendisi olacaktı! İşte politika yazarının sakat mantığının varacağı yer.

---

(1) **Şayet Tercüman yazarı TKP'yi anlatmak için dergimizdeki bir incelemeye başvuruyorsa, bunun malzeme sağlamakla falan bir ilişkisi**

İşte Politika yazarı biraz düşünse belki de cayıvereceği bir yazı yüzünden böyle açıklı durumlara düşüyor. Ve kötüsü de politikayı **«manevra çevirmeye»** indirgeyen bir tutumun sözcüsü durumuna düşüyor.

BİLİME İNANANLAR AMAÇLARINI GİZLEMEZLER

İşçi sınıfı sosyalistleri için CHP'nin yeri bellidir. Bu konu hem dergimizde, hem de bizimle aynı doğrultuyu izleyen diğer yayın organlarında bilimsel bir görüşle defalarca ve en detayına kadar ele alınmıştır. Ve bu tespitler sonucunda işçi sınıfı sosyalistlerinin CHP ile neyi nereye kadar ve ne ölçüde yapacaklarının somutu belirlenmiştir. Ve en önemlisi de bunlar **açık açık** ifade edilmiştir. CHP toplumumuzda ağırlığı olan siyasi bir örgüttür. Onunla birlikte yapılacak işler vardır. Bunlar ne bir «parti sırrı»dır ve ne de «sınıf sırrı»! Aksine bunun en geniş kitlelerce bilinmesi gerekir. Ve bunlar bildirilirken burjuvazinin de bunlardan haberdar olması engellenemez.

Sen «program»ında, en önemli belgelerinde, resmi yayın organlarında CHP ile işbirliği meselesini işleyeceksin, sonra da **«burjuvazi bunları duymasın, duyarsa CHP'nin kulağını çekip onu ürkütür, bu da aramızın bozulmasına yol açar»** diye düşüneceksin! Bunun adına siyaset yapmak değil **siyasetçilik oynamak** denir. Bir parti ciddi siyaset yapmak ve kitlelerin güvenini kazanmak istiyorsa programı başta olmak üzere tüm görüşlerinin en yaygın şekilde kitlelere mal olması için elinden geleni yapar. Hele iktidar için mücadele veren bir örgüt, iktidara yürümenin en önemli yanı olan ittifaklar meselesini son derece ciddi bir şekilde ve ilk başta da müttefiklerine güven verecek açıklık ve dürüstlükle ele almak zorundadır. «Aman niyetlerimizi öğrenirse aramız fenaya gider» mantığıyla tek bir müttefik bile kazanılamaz.

ŞU «ELEŞTİRİ ÖZGÜRLÜĞÜ»

Politika yazarı konuyu bir de «eleştiri» yönünde çekiştirerek kendini yine zor duruma sokuyor. **«TKP'yi olur olmaz eleştirirsen, burjuvaziye böyle malzeme sağlarsın»** demeye getirerek, TKP'ye eleştiri yöneitilmesinin nasıl «mahzurlar» yarattığı sanısını uyandırmak istiyor. Tabii pek kaba bir demagojiye başvurduğunun farkına bile varmıyor.

Şimdi bizim dergideki incelememiz sonucunda ortaya çıkan **bir eleştiri** olmasaydı da TKP'nin programını, politikasını, ideolojisini yerinde ve doğru bulan bir yazı olsaydı durum Tercüman —ya da burjuvazi— açısından bu yönüyle farklı mı olacaktı? TKP'nin kendisi CHP ile işbirliği

---

yoktur. Bunun bir tek anlamı vardır. O da TKP'nin programı başta olmak üzere bütün yayınlarını en geniş kitlelere ulaştırmaktaki beceriksizliği, niyetsizliği ve yetersizliğidir.

meselesini saklıyor ya da inkâr ediyor değil ki! Biz incelememizde TKP nin CHP politikasının —işbirliği sınırları içinde— eleştirisi yaptık. Ama bu eleştiriye varmadan önce işbirliği konusunda yaptığımız tespitler objektif verilere dayanıyordu. Ve sonuç ne olursa olsun bu tespitlerimiz aynı kalırdı. Yani TKP'nin CHP ile düşündüğü işbirliğini beğensek de beğenmesek de ilk önce bu tespiti yapardık. Zaten işçi sınıfı sosyalistleri ile sosyal demokratların işbirliği meselesi genelinde evrensel olarak konmuş ve Türkiye pratiğinde de tarafımızdan çokca işlenmiştir. Bu nedenle sosyalistlerin —bu arada TKP'nin— sosyal demokratlarla işbirliği yapmasına kimse karşı çıkmaz. Aksine bu işbirliğini doğru raya oturtmak sosyalistlerin görevidir. Ve bu nedenle biz TKP-CHP işbirliği meselesine özde karşı çıkmayacağımız gibi, bu konudaki olumsuzlukları gidermek için gerekli çabayı gösteririz de. Bunun için de ilk yapacağımız bu meselenin somut durumunun tespitidir. Bu tespite göre TKP'nin CHP Politikasını beğenip beğenmediğimiz ayrı bir meseledir. Biz beğenmedik, faraziye olarak beğenebilirdik de! Nitekim öyleleri de var! Şayet beğenseydik ve **«TKP'nin CHP politikası çok iyidir»** diye «fetva» verseydik Politika yazarına göre yine burjuvaziye malzeme sağlamış olmayacak mıydık? Yoksa Tercüman övme değil de eleştiri diye mi bizim yazımıza başvurdu? Oysa Tercüman'daki yazıda hiç böyle bir «hava» yok. Daha önceden incelememizi okumayan bir kişi Tercüman'daki yazıdan incelememizin eleştiri mi yoksa övgü mü olduğunu asla anlayamaz. Çünkü bu konuda tek bir ipucu bile yok ve Tercüman yazarının böyle bir şeye ihtiyacı yok. Onun için önemli olan «kömünistler» le CHP'nin arasını açmak. Ve bu nedenle «komünistler» arasındaki ayrılıklar onu ilgilendirmiyor Onların arasındaki ayrılıkları «deşerek» «sevinç çığlıkları» atmıyor.

Kısacası yazımızın «eleştiri» niteliğinde olmasının konuyla uzak yakın ilişkisi yok. Tercüman için önemli olan TKP'nin CHP'ye nasıl baktığı. Bunu da ancak bizim incelememizde bulabildi ve «kullandı». Hepsi bu! Bu nedenle Politika yazarının meseleye «eleştiri» açısından yaklaşarak konuyu bulandırmaya çabalaması boşuna!

Ama burada bu kadarla geçemeyeceğimiz pek makbul olmayan başka bir nokta da karşımıza çıkıyor. Tercüman örneğinde meselenin eleştiri yanının bir etkisi yoktur ama olabileceği durumlarla da ileride karşılaşılabilinir. Burjuvazi karşılıklı eleştirilerden, safların zaafları hakkında bazı izlenimler edinebilir ve taktiklerinde buna dayanarak ayarlamalara gidebilir. Aradaki ihtilaf konusu noktaları derinleştirmek için çeşitli yollara başvurabilir. Böyle «mahzur»ları var diye eleştiriden vaz mı geçilecektir? Bu soruya proletaryanın biliminin ve mücadelesinin cevabı **hayır** olmuştur. Eleştiri özeleştiri mekanizmasının çalışmasındaki en ufak aksaklık en temel ilkeden vazgeçmek demektir ki bunun ceremesi mutlaka çekilir. Bunun yanında eleştiri ve özeleştirinin kurallarına proleter bir

titizlikle riayet edilmesi, gerektiğinde en esnek tutumların gösterilmesi şarttır. (1)

Ama dünyada hiçbir şart, -Politika yazarının TKP'ye sağlamaya çalıştığı imtiyazlı durumda açık örneğini gördüğümüz— eleştiri hakkını ortadan kaldırılmasına cevap vermez. Bakın **«TKP'yi eleştirirseniz bunu burjuvazi kullanır. Sonra da siz zor duruma düşersiniz»** diye, eleştiri yöneltenlere şantaj yapmak, ne makbul bir yoldur, ne de TKP'nin eleştiriden «kurtulması» kendini kurtarır. Üstelik eleştirilere hedef olmaktan kaçmak için bu yolu denemek TKP'ye sempati duyanların bile pek hoşuna gitmez.

Hele hele burjuvazinin yasakladığı bir örgüt olduğu için TKP'nin eleştirilemeyeceğini öne sürmek «mızıkçılık»tan da kötü bir şeydir. Üstelik TKP her önüne gelene en ağza alınmadık biçimde söverken, muhataplarından «Aman TKP yasak bir örgüttür» gerekçesi ile ağızlarını kapatıp, bütün söylenenlerin hazmedilmesini istemek, bunu isteyenin sadece kraldan fazla kralcılığının bir tezahürü olarak algılanır. Böylesi gayretkeşlikler sonuçta **eleştiri mekanizmasını burjuva yasallığı ile sınırlandırmak** gibi koskoca çamların devrilmesine yol açar. Dünyanın hiçbir yerinde ve zamanında ne böyle bir ilke görülmüştür, ne de uygulaması! Ve şimdiye değin hiçbir işçi sınıfı sosyalisti çıkıp da **«Ben özgür değilim. Onun için beni eleştiremezsiniz!»** diyecek ölçüde kendini küçültüp, alçaltmamıştır. Gerçi burada sözkonusu olan doğrudan TKP değil Politika yazarıdır ve bu nedenle bu yazı TKP'yi bağlamaz diye düşünenler olabilir. Ama sözü geçen yazıyı TKP radyosu aynen yayınlayarak, bir ölçüde sahip çıktığını göstermiştir.

LENİN'E BU DENLİ SAYGISIZLIK GÖRÜLMEMİŞTİR!

Dediğimize karşılık **«TKP'nin özgür olmaması şartların eşitliğini bozuyor. Onun için onun eleştirilmesini doğru bulmuyoruz»** diyenler olabilir. Meselenin ilkesi bir yana bu gerekçe de demagojiktir.

Bir kere TKP özgür olmasa bile illegal yayını ile ağzına geleni söylemektedir. Şimdi, şartlar eşit olsun diye, bu konuda hiçbir gereği ve anlamı yokken bizim de illegal yayın çıkartarak mı kendisini eleştirmemiz gerekir? Bu komikten de fazla bir durum olmaz mı?

---

(1) Burada geçerken bir kez daha hatırlatalım ki, Türkiye sosyalist hareketinde dergimiz ve onun desteklediği siyasi çizgi kadar bu konuda esnek ve yapıcı bir tutum izleyen başka çizgi çıkmamıştır. Bizzat burada sözkonusu edilen eleştirinin başından geçenler bu dediğimizin en somut ispatıdır. Ve eleştirinin giriş yazısında da esnek tutumumuz açıklanmıştır. Politika yazarının bütün bunları bile bile bize eleştiri zamanlaması hakkında «diskur» çekmeye kalkmasını sadece ibretle karşılıyoruz!

İkincisi TKP'nin kendisi doğrudan açık yayın yapmamaktadır ama Türkiye'de TKP'nin çizgisi doğrultusunda açık yayın yapmak imkanı mevcuttur. Ve bunu engelleyecek yasal bir hüküm de yoktur. Bu yol pekala kullanılabilir ve nitekim kullanılmaktadır da.

Nihayet Türkiye'de işçi sınıfı bilimine dayanarak pek çok yayın yapılmaktadır. Şayet siyasi bir çizgi bu imkanı kullanamayacak kadar beceriksizlik gösteriyor ve bu yoldan diyeceklerini deyip kendini savunamıyor, ya da Politika yazarının istekli göründüğü gibi birlik doğrultusunda yayın yapmıyorsa, o kendi bileceği iştir.

TKP'nin eleştirilemeyeceği konusunda, gördüğümüz gibi türlü demagojiye başvuran ve her seferinde de daha zor duruma düşen Politika yazarı, bu açmazda bir de Lenin'i tahrif etme talihsizliğine düşüyor. Şöyle diyor:

> «İyi bilinir: 'Eleştiri özgürlüğü» üzerinde gereği kadar tartışılmış ve eleştiri özgürlüğü adı altında nasıl burjuvaziye hizmet edilebileceği Lenin tarafından da olabileceği kadar açıklık ve etkinlikle gösterilmiş, pek kaypak, pek heryana çekilebilir bir kavramdır.»

Politika yazarı Lenin'i kendisine şahit göstermeye çalışırken demeye getiriyor ki; **Lenin de burjuvazi —ya da diğer egemen güçler— tarafından özgürlüğü kısıtlanmış olanlara eleştiri yöneltilmesine karşı çıkmış ve bu yolda «burjuvaziye hizmet edilebileceği»ni «açıklık»la göstermiştir!**

Bildiğimiz kadarıyla Lenin'de böyle bir «görüş» yoktur. Ne ki politika yazarının tırnak içinde atıf yaptığı «eleştiri özgürlüğü» bilindiği gibi **Ne Yapmalı'**nın bir bölümüdür. Ve bu bölümde Lenin yine bilindiği gibi, «eleştiri özgürlüğü»nü paravana ederek «Marksizmi» eleştiren Bernstein'ci revizyonistlerin işçi sınıfı hareketine getirdikleri zararları teşhir eder ve uzun uzun devrimci teorinin önemini vurgular. Oysa bizim İDD çizgisine yönelttiğimiz eleştirinin özü, bu çizginin teoriyi hafife alması ve işçi sınıfı bilimiyle bağdaşmayan ideolojik ve politik yanılgılar içinde bulunmasıdır. Yani bizim eleştirimiz Lenin'in görüş açısıyla çelişmek bir yana, ona tam bir uyum arzetmektedir. Ve «eleştiri özgürlüğü» bölümünde Lenin'in **müttefikler ya da burjuvazi tarafından özgürlüğü kısıtlanmış olanlar eleştirilmez** anlamına gelebilecek tek bir cümlesi yoktur.

Zaten olamazdı da. Değil Lenin gibi yüce bir devrimci, herhangi bir işçi sınıfı sosyalisti «rakiplerini susturmak» için böyle bir şeye tenezzül etmez, böyle bir yola başvurmayı aklından bile geçirmez. Üstelik Lenin gibi hemen tüm eserleri eleştiri **üzerine bina edilmiş** —ki işçi sınıfı biliminin temel metodudur bu —ve herzaman açıklıktan yana olan bir kişinin eleştiri mekanizmasına kısıtlama getirebileceğini ileri sürmek, leninizmi hiç kavrayamamış olmaya eşdeğerdir.

Kaldı ki Politika yazarı «ceffel —kalem» Lenin «atfı» yaparken hiç değilse atıf yaptığı bölüme bir göz atmak zahmetinde bulunsaydı bu bölümdeki şu pasaja gözü takılabilirdi!

«**Credo** yaratılmadı; ama yazarlarının izni alınmadan ve belki de onların isteklerine rağmen yayınlandı. Her ne hal ise, bu yeni «programın» Gün ışığına çıkarılmasında yardımı olan bu satırların yazarı, sözcülerin görüşlerini içeren özet kopyalarının **Credo** başlığı altında dağıtılmasından ve hatta cevabıyla birlikte basında çıkmasından ötürü şikayet ve sitemler duymuştur. Ekonomizm'imizin çok tuhaf bir özelliğini, alenilik korkusunu açığa vurmasından ötürü bu olaya atıf yapıyoruz. Bu genel olarak ekonomizmin bir özelliğidir, sadece **Credo**'nun yazarlarının değil. Bu özellik, Ekonomizmin en açık sözlü ve en dürüst savunucusu olan **Raboçaya Mıysl**; (Vademacum'da Ekonomist belgelerinin yayınlanmasından ötürü öfkeye kapılan) **Raboçeyo Dyelo**; iki yıl önce **inanç bildirisi**'nin inkârı ile birlikte yayınlanmasına izin vermeyen Kiev Komitesi ve Ekonomizm'in bir çok öteki temsilcileri sayesinde açığa çıkmıştır.»
(V. İ. Lenin, Toplu Eserleri, Cilt 5, s. 364, İngilizce, Progress Puplishers)

Bölümün bütünü içinde okunduğunda sözü geçen olayların daha iyi kavranabileceği bu pasajda Lenin'in söyledikleri çok açıktır. Lenin «Eleştiri özgürlüğü»nden dem vuranların nasıl «**aleniyetten**» kaçtıklarına parmak basmakta ve kendi tavrıyla da eleştiriden ve açıklıktan yana olduğunu vurgulamaktadır. Şimdi işçi sınıfı bilimi doğrultusunda eleştiri yönelten biz, «burjuvazinin özgürlüğünü kısıtladığı bu çizgiyi eleştirmek çok ayıptır!» demeye getirerek «aleniyetten kaçsa»da politika yazarı olduğuna göre, bu durumda yapmış olduğu atıfla **kendi kuyusunu kendi kazan** durumuna düşmüyor mu Politika yazarı?!

Lenin'in bizzat Politika yazarı tarafından «atıf» yapılan bahisde dedikleri yazıda ileri sürülenleri çürütmeye yeterli. Ancak Lenin tahrifatının nasıl Lenin'den tamamıyla «bihaber» yapıldığını göstermek için konumuza «cuk» oturan bir alıntı daha yapmamıza izin verilsin.

«Sosyal Demokrasiye karşı olanlara bir söz daha. Onlar bizim kavgalarımızı haz duyarak seyrediyor ve burun kıvırıyorlar; tabii, Partimizin başarısızlıklarından ve eksikliklerinden bahseden broşürümden tek tek pasajları seçip kendi amaçları için kullanmaya çabalayacaklar. Rus Sosyal Demokratları zaten savaşta yeterince çelikleştikleri için bu önemsiz şeylerden rahatsız olmayacak ve bunlara rağmen, işçi sınıfı hareketi gelişirken tartışmasız ve kaçınılmaz olarak üstesinden gelinecek olan kendi eksikliklerinin acımasızca ortaya çıkarılması ve özeleştiri için

çalışmalarına devam edeceklerdir. (Bir Adım İleri, İki Adım Geri Önsöz'den) (V. İ. Lenin, TOPLU ESERLER, İngilizce, Progress Publishere, Moskova Cilt 7, sf. 208)

Bir Adım İleri, İki Adım Geri bilindiği gibi, komünist parti anlayışının klasiklerinden biridir. Ne ki bu kitapta Rus Sosyal Demokrat İşçi Parti-si'nin içindeki tüm olup bitenler bütün açıklığıyla sergilenmiştir. İşte «en ağır gizlilik şartlarında» bile Lenin, kendisini pervasızca tahrife kalkışan Politika yazarının tavrının 180° derece karşısındadır. Politika yazarının söyledikleri ile Lenin'in söyledikleri tamamen birbirinin zıddıdırlar.

SON BİR NOKTA DAHA

Politika yazarı yazısını bitirirken şöyle demektedir:

«Sözümüz işçi sınıfı çizgisinde oldukları iddia edenleredir. Artık ayrılıkları değil birleşme noktalarını ön plana alma ve işçi sınıfının sesine kulak verme zamanı gelmiştir.»

«Yavuz hırsız ev sahibini bastırırmış» sözü tam bu durumlar için söylenmiştir. Birazcık insafdan nasibi olan herkes bilir ki gerek dergimiz, gerekse politikasını desteklediğimiz çizgi kadar birlik konusunda olumlu politika izlemiş, hangi çeşitten olursa olsun, ister sosyalist, ister anti-faşist, ister anti-emperyalist birlik meselesini devamlı gündeminde diri tutmuş ve bu konuda her zaman samimi ve somut öneriler getirmiş bir ikinci çizgi Türkiye'de yoktur. Ve bugün yazarın «avukatlığını» yaptığı çizginin de bu meselelerde nasıl olumsuz ve yıkıcı bir politika izlediğini, nasıl samimiyetten tamamiyle uzak tutumlarıyla meseleleri zorlaştırdığını herkes bilmektedir. Şimdi kalkıp da bu çizgi adına «birlikçilik» yapmak ve hele bizi «birliği zorlaştıran» olarak ilan etmek yazarın kendinden başkasını ikna etmeyecektir.

Politika yazarı talihsiz bir yazı yazmış, ava gideyim derken avlanmıştır. Acıklı ve zor bir duruma düşmüştür. Bunun da nedeni, savunuculuğunu yaptığı çizginin evvel eski kullana geldiği işçi sınıfı dışı metotları onun da benimsemeye başlamasıdır. Kendisi, ideolojisini değiştirmeden önce böylesi metotlara dehşetli tepki gösterirdi. Oysa şimdi aynı metotları mübah görmeye başlamış. Tevekkeli dememişler: **Üzüm üzüme baka baka kararır!**

ÜRÜN Dergisi Kendi Eliyle Kendi İpini Çekiyor

Ürün Dergisi'nin Eylül 1977 tarihli 39. sayısında «İleri Demokrasi Savaşımı» başlıklı bir yazı yayınladı. Yazar, Dergimizin 42 nci sayısında yayınlanan **İleri Demokrasi Nedir** başlıklı yazımızı konu edinmiş. Pek «nezih» bir lisan ile Dergimize veryansın ediyor. Ama yaptığı sadece bu. Ya da yaptığı başka şeyler var. Sözgelimi defalarca **açık tahrifat** yapıyor. Ya demediklerimizi bize dedirtiyor. Ya da bütünü bir kenara bırakıp, yaptığı «seçme»lerle dediklerimizin tam tersi anlamlar çıkartıyor.

Sonra apaçık **cahillik** yapıyor. İdeolojik seviye yetersizliği ile açıklanamayacak cehalet örnekleri veriyor. Tabii bunda hem «olmaz»ı savunmak gibi güç bir konumda bulunmasının, hem de yetersiz bilgilenmenin yol açtığı kendini «allame-i cihan» zannetmenin epey rolü var.

Nihayet atfedilmez **çelişkilere** düşüyor. Bunda da «Türkiye için geçersiz» olanı «kitabına uydurma»nın bir hayli etkisi olsa gerek.

Ürün'deki yazıyı bütünüyle ele alıp, ayrıntılarına varana dek eleştirmeyi gerekli görmüyoruz. Çünkü Dergimizin hacmı açısından bu «maddeten» mümkün değil. Ayrıca her iki dergiyi de izleyen ve doğruyu arayan okuyucular açısından böyle bir şeyi gereksiz görüyor, hatta okura saygısızlık buluyoruz. Çünkü her iki yazıyı da okuyan bir kişi, bizim yeniden ele almamıza gerek kalmadan Ürün'deki yazının aksaklıklarını kolayca farkedebilir. Bunun için iki yazıyı birlikte okumak yeter de artar bile. Ama İDD çizgisini mezhep tutarcasına benimseyenlere sözümüz yok. Onlar Ürün yazısındaki pek «edebli» ifadeden istedikleri kadar «müstefid» olup keyiflensinler.

Ürün'deki yazının ana teması şu: Biz, İleri Demokrasinin, **«gelişmiş kapitalist ülkelerin gündeminde devrimci durum olmaması ve kayda değer bir süre için de görünmemesine dayanan sosyalizme barışçıl geçiş»** olduğunu söylemekteymişiz. Bunun anlamı ileri kapitalist ülkelerde devrim olmaz demekmiş. Bizi bu fikre götüren bu ülkelerdeki işçi sınıfının devrimciliğini inkar etmemizmiş. Bu da gizli maoculukmuş. Kırlardan şe-

hirlerin zaptı «teorisi»nin mahcup bir ifadesiymiş. Dolayısıyla biz goşistmişiz, maocuymuşuz, vs. vs.

Aklı başında bir kişi en azından vardığı sonuca bakar da, **inandırıcı olur mu olmaz mı?** diye bir an «tereddüt» eder. Türkiye'de bizim —gizli açık— maoculuk yaptığımızı söyleyeceksin, sonra da bu dediğine inanacak insan arayacaksın!

«DEVRİMCİ DURUM»A İLİŞKİN SÖZLERİMİZ...

İşte Ürün yazarının birinci büyük tahrifatı tam bu noktadır. Biz, ileri demokrasinin, temelinde ileri kapitalist ülkelerde devrimci durum eksikliğinden kaynaklandığını ve bunun sosyalizme barışçıl geçişin ilk aşaması olduğunu söyledik. Ve bu söylediğimizi de somut toplumsal veri lerle detaylı bir şekilde açıkladık. İleri demokrasi aşamasının gündeme gelmesinin nedenlerini gösterdik. Ne işçi sınıfının rolünü küçümsedik ve devrimciliğine toz kondurduk, ne de «İleri Kapitalist Ülkelerde bu şartlarda devrim olmaz» demeye getiren tek bir cümle ettik. Aksine ileri Demokrasinin gelişkin kapitalist ülkelerde işçi sınıfı partileri tarafından işçi sınıfının daha güçlü bir iktidar mücadelesi verebilmesi, toplumun daha ileri götürülmesi, emperyalizmin yenilgiye uğratılması ve sosyalist bir düzene geçilmesi amacıyla gündeme getirildiğini ısrarla belirttik. Yolu, metodu ne olursa olsun kapitalizmden sosyalizme geçişin **eksiksiz bir sosyal devrim** olacağını, bu nedenle ileri demokrasi aşamasından sosyalizme geçişin de bu anlamda bir devrimi gerçekleştireceğini, bilimsel temeliyle vurguladık. Ve ileri demokrasi hedefini gündeme getiren gelişkin kapitalist ülke işçi sınıfı partilerinin bu doğrultudaki çabalarını küçümsemek bir yana aynen şöyle dedik:

> «İktidar meselesinde söz sahibi olamamanın yol açtığı, kitlelerden tecrit olma tehlikesinin önü alınmalıydı. Bilim mevcut şartlara yaratıcı bir şekilde uygulanarak bir çıkış yolu aranmalıydı. İşte **genel oy**'un **da** geçişte bir imkan sağlayabileceği, barışçı geçişin de bir yol olabileceği bu şartlarda gündeme geldi.» (İlke, sayı 42 s. 75)

Ama **tahrifatçılığı** kendine metot edinen Ürün göz göre göre meseleyi çarpıtarak aynen şöyle diyebilmektedir:

> «Uzunca bir perspektif için devrimci duruma ulaşacağa benzemiyor! Partiler tıkanmayı açmak için ne yapmalıydılar? Can sıkıntısından bir İleri Demokrasi uydurmalıydılar!»

«İleri demokrasi» meselesinin gündeme geliş nedenleri işçi sınıfının bilimini kendine klavuz edinenler için yeterince açıktır. Ancak siyastin futbol takımı tutma derekesine indirgenmesinin olağan karşılandığı

ülkemizde bu konuya bir miktar daha açıklık getirebileceği inancıyla, Ürün'ün iddialarından belli başlılarını bir kez daha ele almak istiyoruz.

NESNEL OLGULARI GÖRMEMEK YANILGININ TEMELİDİR

Ürün, devamlı olarak bizim ileri kapitalist ülkelerde «işçi hareketi» nin «işçi sınıfı»nın tıkandığını söylediğimizi iddia ediyor. Apaçık bir tahrifat. Yazımızın bir tek satırında bile böyle bir ibare yoktur. Böyle bir şey düşünmediğimiz gibi, bu anlama çekilebilecek ifadelerden titizlikle kaçındık. Çünkü gayet iyi biliyoruz ki, değil İkinci Harp'ten bu yana burjuvazinin gericileşmeye başladığı tekelleşme sürecinin başından beri kapitalist ülkelerde toplumsal muhalefetin başını «işçi sınıfı», «işçi hareketi» çekiyor. Toplumların ileriye doğru evrimleşmesinin yegane motoru ve güvencesi bu sınıf. Ve bu gerçek özellikle gelişkin kapitalist ülkelerde en çarpıcı ve somut bir şekilde kendini gösteriyor.

Ama bilimin söylediği ve tarihin de ispatladığı gibi, toplumsal muhalefetin başını çekmesine rağmen «işçi hareketi»nde de zaman zaman duraksamalar hatta geçici gerilemeler kaydedilebilir. Ne ki toplumsal muhalefetin önderi olduğu sürece —ki gelişkin kapitalist ülkeler için başka türlüsü mümkün değildir— işçi hareketindeki bir tıkanıktan bahsetmek ne denli önemli duraklamalar ve gerilemeler dahi olsa doğru değildir. İşte Ürün iddiasına «haklılık» payı çıkartabilmek için bu «ince» tahrifatı yapmaktan başka çare bulamamaktadır.

Oysa bizim söylediğimiz son derece açıktır. Biz «işçi hareketinin tıkandığını» hiçbir zaman söylemedik. Söylediğimiz, işçi sınıfı partilerinin iktidarı ele geçirmelerini sağlayacak **devrimci durumla ilgili bir tıkanıklıktı.** Ve bu tıkanıklığın işçi sınıfı partilerinin subjektif şartları oluşturmak için yürüttükleri çalışmalardan bir ölçüde **bağımsız** objektif toplumsal temeli olduğunu göstermeye çalıştık. İşçi hareketindeki değil, işçi sınıfı partilerinin iktidar mücadelesindeki bir tıkanıklıktan bahsettik. Ne ki Ürün açık bir tahrifatla, bu noktadan hareket ederek bizim «maoculuğumuzu» kanıtlamaya çalışıyor.

Herkes bilir ki «işçi hareketi» ayrı şeydir **işçi sınıfı partisi** ayrı şey. «işçi hareketi» içine öncü partinin dışında diğer «işçi kökenli» partiler dahil olduğu gibi, işçi sınıfının öncü parti çizgisini izlemeyen sendikal örgütlenmeler de girer. Zaten böyle olmasaydı, ileri demokrasinin hayata geçirilmesini sağlayacak olan **işçi hareketinin birliği** diye birşey olmazdı.

İşte gelişkin kapitalist ülkelerde toplumsal muhalefetin başını çeken **bir kül olarak** bu işçi hareketidir. Ve ayrı ayrı ülkelerin işçi hareketleri içinde yer alan proletarya partilerinin devrimci durum «tıkanıklı-

ğı»ndan ileri gelen **etkinliklerinin azalması** dahi söz konusudur. Meseleye somut örnekler daha fazla açıklık getirecektir.

TESPİTLERİMİZİ KANITLAYAN ÖRNEKLER...

Gelişkin kapitalist ülkelerin başını çeken ABD'de İkinci Savaş sonrasında başlatılan «Mc Carty»ci saldırının da etkisiyle ABD Komünist Partisi'nin toplumsal etkinliğinin büyük ölçüde azaltılması sağlanmıştır. Ve bu partinin ABD'deki güçlü sendikal örgütlerde etkinlik derecesi bugün dahi hemen hiç mertebesindedir.

Avrupa kıtasındaki emperyalist ülkelerin başını çeken Federal Almanya'da, sosyalist hareketin durumu ortadadır. Hitler faşizminin yıkılmasından sonra yapılan ilk seçimlerde, faşist diktatörlüğün getirdiği bütün tahribata rağmen, Alman Komünist Partisi 1,5 milyon civarında oy almayı başarmıştır. Oysa şartlar öylesine gelişmiştir ki, bu köklü partinin legal çalışması emperyalist burjuvazi tarafından yasaklanabilmiştir. Ve Alman toplumundan bu yasaklamayı uygulamaya koydurmayacak ölçüde bir tepki yükselmediği bilinen bir gerçektir. Bir toplumda proletarya partisinin etkinliğinin azalmasının somut belirtisi bu değilse başka hiçbir şey değildir. Ve bunun kökeninde yatan objektif nedenlerin başında gelen de, «devrimci durum tıkanıklığı»dır. Kaldı ki bu ülkede işçi sınıfının sendikal örgütlenmesi de Komünist Partisi'nin değil Sosyal Demokrat Parti'nin güdümündedir.

Akdeniz ülkeleri —ve Portekiz— dışında kalan kapitalist Avrupa ülkelerindeki öncü partilerin durumları —Finlandiya hariç— üç aşağı beş yukarı Federal Almanya'daki gibidir. Bu ülkelerin hemen hepsinde işçi sınıfı partileri bugün dahi İkinci Harp sonrasındaki toplumsal etkinlik seviyelerinde olmaktan bir hayli uzaktırlar.

ABD ve Avrupa dışındaki gelişkin kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı partilerinin bugün için **iktidar alternatifi** denebilecek toplumsal etkinliğe sahip olmadıklarını biliyoruz. Bunların içinde toplumsal etkinliği en ileri olan Japon Komünist Partisi ise ülkedeki devrimci durum şartlarından hareket ederek sosyalizme barışçıl geçişi savunuyor.

Akdeniz ülkelerinin durumu diğerlerinden oldukça farklı. Bir kere Fransa ve İtalya dışında kalanların —bizle kıyaslandığında bir hayli ileri olmalarına rağmen konumuzda ele aldığımız cinsten ileri kapitalist ülkeler olduklarını söylemek doğru değil. Bu nedenle bu ülkelerdeki işçi sınıfı partilerini —savundukları bahis konusu etmeksizin— konumuzun dışında tutuyoruz.

FRANSA ÖRNEĞİNİN KANITLADIKLARI...

Önce Fransa'yı alalım. Harp sonrasında Komünist Partisi'nin büyük saygınlığı ve etkinliği var. 1947 sonuna kadar ki koalisyon hükümetleri-

nin hepsinde yer alıyor. Üye sayısı 1945 Ocak ayında 387.098 den Aralık 1947 de 967.785 e çıkıyor (*). 1947'de Fransa'daki günlük basının toplam tirajı 11 milyonken bu toplamın içindeki **komünist basının** payı 2.777.000 ! Yani komünist basın toplam günlük basının 4'de 1'ini oluşturuyor. FKP 1945 seçimlerinde geçerli oyların % 26'sını almışken bu oran 10 Kasım 1946 seçimlerinde % 28,6 ya kadar ulaşıyor.

Ne ki harp sonrasında kapitalist ülkelerdeki gelişmeler Fransa'da da etkisini göstermekten geri kalmıyor. Önce partinin üye sayısında büyük bir düşme görülüyor. Milyona yaklaşan üye sayısı 1954 Nisanında 506.250 ye, 1955 de ise en düşük seviyesine, 389.000 e düşüyor. Bir işçi sınıfını partisinin üye sayısındaki dalgalanmaların onun toplumsal etkinliğinde belirleyici olduğunu ileri sürmek elbetteki doğru değildir. Ama FKP'de gözlemlenen, bir dalgalanma değil harp sonrasında hızlı bir yükselme ve 1940'ların sonundan itibaren ise hızlı bir düşmedir. Ve üye sayısındaki yeniden kayda değer yükselmeler ise 1960'ların başından itibaren görülmektedir.

Komünist basının toplam basın içerisindeki gerilemesi ise çok daha ileri boyutlara varmaktadır.

Yıllar	**Günlük basının tiraj toplamı**	**Komünist basın**
1947	11 milyon	2.770.000
1952	11 milyon	900.000
1955	10 milyon	800.000
1965	11 milyon	400.000

Harp sonrasında komünist basının toplam basın içindeki payı 4'de 1'in üstüne çıkmışken bu oran 1960'ların ortasında % 4'ün altına kadar düşmüştür. Yani komünist basın takriben 20 yıl içinde her 6 okuyucusundan ortalama 5'ini kaybetmiştir! Bu tablo «toplumsal etkinlik» konusunda bir hayli açıklayacıdır.

Nihayet 1946'dan bu yana yapılan çeşitli seçimlerde FKP hiçbir zaman 1946 seçimlerindeki oy yüzdesini aşamamıştır. Hatta 1958 seçimlerinde oy oranı % 18.9'a kadar düşmüştür. Daha sonraki dönemde ise FKP'nin oylarında tedrici bir yükselme görülmektedir.

FKP'nin durumu ve gelişme çizgisi, bizim yazımızın ana fikrini tatamamiyle doğrular mahiyettedir. FKP'nin İkinci Harp sonrasındaki toplumsal etkinliği, kapitalist dünyadaki gelişmeler sonucu bir ölçüde azalmaya yüz tutmuş ve bu durum 1950'lerin sonlarına kadar sürmüştür. Ve daha sonraki dönemde görülen olumlu gelişmelerde ise, İleri Demokra-

(*) Fransa ile ilgili rakamlar Annie Kriegel'in **Fransız omünistleri** kitabından alınmıştır. **Üye sayılarında örgütlere dağıtılan üye kartları veridir.**

sinin hayata geçirilmesi amacıyla FKP'nin başarılı bir şekilde kotardığı birlik politikasının önemli bir rolü vardır.

Komünist hareketin güçlü olduğu bir diğer ileri kapitalist Avrupa ülkesi İtalya'dır. Ancak bilindiği gibi bu parti «ileri demokrasi»den çok, **Tarihsel uzlaşma** adını verdiği, Hristiyan Demokrat Parti ile bir diyalogu ve giderek sosyalizme barışcıl geçişi savunmaktadır. Savaştan sonra yapılan ilk genel seçimlerde İKP oyların yaklaşık % 23'ünü toplamıştır. Ve bu oy oranı 1950'lerin sonuna kadar hemen hemen aynı —hatta %0,5 eksilerek— kalmıştır. İKP'nin oylarının hızla yükselişi 1960' lara ve 1970'lere özgüdür. Kısacası İKP örneği de bizim yazımızın ana temasını doğrulamaktadır.

DEVRİMCİ DURUM'UN GÖSTERGELERİ ÜZERİNE...

Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki proletarya partilerinin, toplumsal etkinlik açısından İkinci Harp sonrasındaki gelişme çizgilerine ışık tutabilecek bazı göstergelere kısaca göz attık. Ve gördüğümüz o ki savaş sonrasının getirdiği şartlar sonucu bu partilerin toplumsal etkinliklerinde Ürün'ün iddia ettiği gibi bir yükselme değil genel hatlarıyla bir azalma var. Oysa bizim konumuz bu değil. Biz devrimci durum açısından meseleyi inceledik. Ama Ürün'ün gerçeklere aykırı iddialarını gerçeğin mihenk taşına vurunca bu sonuç ortaya çıktı. Bu çok doğal. Çünkü Harp sonrasındaki gelişmelerle birlikte gelişkin kapitalist ülkelerde emperyalizm, devrimci durumların gerçekleşmesini geciktirebilecek bir dizi «tedbir» almayı becerebilmiştir. Ve işçi sınıfı partilerinin toplumsal etkinliklerindeki nisbi azalmanın başlıca nedeni de budur.

Bir işçi sınıfı partisinin seçimlerde aldığı oyların oranı —tek başına— partinin başarı çizgisini elbette ki belirlemez. Yoksa İkinci Enternasyonal partileri gibi **«yüzde ellibircilik»** mutlaklaştırılıp oportunizmin batağına saplanılır. Ama işçi sınıfı partilerinin aldıkları oyların bir anlamı vardır. Engels'in ünlü deyişiyle **«genel oy hakkı işçi sınıfının olgunluğunu ölçmeyi sağlayan göstergedir.»** Yani bir proletarya partisinin seçimlerde aldığı oylar, onun toplumsal etkinliğine ışık tutabilecek bir olgudur. Ve gene Engels'in deyişiyle «genel oy hakkı termometresinin, emekçiler için kaynama noktasını göstereceği gün, onlar da kapitalistler gibi, ne yapmaları gerekiyorsa onu yapacaklardır.»

Burada Engels'in sözünü ettiği **«kaynama noktası»**'nın devrimci durum olduğu açıktır. Şüphesiz ki «kaynama noktası» zaman ve mekan şartlarına bağlı olarak ülkeden ülkeye değişen «derece»lerde olacaktır. «Oy hakkı termometresi»nde «kaynama noktası» olarak %51'i beklemek, o günlerin şartlarında İkinci Enternasyonal partilerinin devrim kaçaklığının gerekçesiydi. Bugün ileri kapitalist ülkelerin işçi sınıfı parti-

leri bu «kaynama noktası»nı «yüzde kaç» olarak görmekteler? Yani devrimci duruma delalet edebilecek oy yüzdesi olarak her ülkenin kendi öncü partisi ne düşünüyor? (*) Bu noktayı bilmiyoruz Ama bu oranın ülkenin özgül şartları ne olursa olsun belirli bir yüzdenin altına düşmemesi şarttır.

Bilebildiğimiz kadarıyla gelişkin kapitalist ülkelerin proletarya partilerinin büyük bir bölümünün aldıkları oyların oranı % 10'un üstüne çıkmaz. Bunların da büyük bir bölümü devamlı % 5'in altında oy almaktadırlar. Bizce ileri bir kapitalist ülkede bir parti % 10'un altında oy alıyorsa bu ülkelerde «genel oy hakkı termometresi emekçiler için kaynama noktasını» göstermekten bir hayli uzaktır. Yani bir başka deyişle, bu gibi ülkelerde İkinci savaş'tan bu yana devrimci durum oluşmadığı gibi, «termometre bu sıcaklığı» gösterdiği sürece —aniden patlak verecek, beklenmeyen önemli olaylar vuku bulmadıkça oluşması da pek olası değildir.

İkinci savaş'tan bu yana bütün dünyadaki gelişkin kapitalist ülkelerde işçi sınıfı partisi sadece 4'tür: İtalya, Fransa, Finlandiya ve Japonya Komünist partileri. Bunlardan İtalyan ve Fransız Partilerinin aldıkları oylar ise genellikle % 20'nin üstünde. % 10'un üzerinde bir oy oranı «kaynama noktası» sayılabilir mi? Hatta % 20'nin üstündeki oy oranları o ülkeler emekçileri açısından (İtalya ve Fransa) «kaynama noktaları» olarak addedilebilecek midir? Bu konuda esas söz sahibi olanlar şüphesiz ki o ülkelerin öncü partileridirler. Ve herkesin bildiği gibi sözü geçen ülkelerin işçi sınıfı partileri % 10'un hatta % 20'nin üzerindeki oy oranlarını «kaynama noktaları» yani **devrimci durumun göstergeleri** olarak değerlendirmemişlerdir. Zaten gelişkin kapitalist ülkelerde, değil çoğunlukla rastlanan % 10'dan düşük oranları, bu mertebedeki oy yüzdelerini dahi devrimci durumun göstergeleri addetmek, hem gerçekci olmamakla, hem de **maceracılıkla** eş anlamlıdır.

İLKE'NİN «ELEŞTİRİ»YE UĞRAYAN GÖRÜŞLERİ...

Bunları neden söyledik? Şunun için. İkinci harp'ten bu yana tek bir gelişkin kapitalist ülkede dahi «genel oy hakkı termometresi emekçiler için kaynama noktasını» göstermemiş. Yani otuz küsur yıldır bu ülkelerde devrimci bir durum **seçim sonuçlarına** bakılırsa oluşmamış.

Öte yandan biz ne demişiz. Şunları :

«Kısacası proletarya iktidarın hem de uzun yıllardan beri, yega-

(*) Burada barışçıl geçiş meselesi ile bu nokta birbirine karıştırılmamalıdır. Çünkü barışcıl geçişi esas alan öncü partiler sadece kendi oylarını değil geniş bir antimonopolist cephenin toplumsal etkinliğini esas almaktadırlar.

ne adayıydı. Ama iktidarı ele geçirmesi için gerekli şartlar bir türlü oluşmuyordu. Oluşması bir yana, uzunca bir perspektif için de oluşacağa benzemiyordu.» (sf. 75)

....

«Bu bekleyiş ise devrimci durum oluşmadığı ve oluşması için de kısa vadede objektif bir belirti olmadığı için kendilerinin toplumda tıkanmaları ve bir ölçüde tecrit olmaları olgusunu getirmişti.» (sf. 75)

....

«Gelişkin kapitalist ülkeler için öngörülen ileri demokrasinin, 'devrimci durum'un o ülkelerde en azından belirli bir perspektif için beklenir olmamasına dayandığını görmüştük.» (sf. 104)

....

«Açık olan ikinci nokta ise, ileri demokrasi aşamasının, gelişmiş kapitalist ülkelerin gündeminde devrimci durumun olmamasından ve kayda değer bir süre için de görünmemesinden kaynaklanması:» (sf. 86)

Yazımızın değişik yerlerinde farklı ifadelerle dediğimiz hep aynı. İkinci Savaş sonrasında gelişkin kapitalist ülkelerde ortaya çıkan şartlarda devrimci durumun oluşmadığını ve oluşmasının da **«uzunca», «en azından belirli bir perspektif için», «kayda değer bir süre için»** vb. beklenmediğini ya da bu konuda «kısa vadede objektif bir belirti olmadığını» söylemişiz. Kısacası **belirli bir süre için** devrimci durumun şartlarının gerçekleşme ihtimali görülmediğini ifade etmişiz. İkinci savaştan bu yana 32 yıl geçti. Oysa ilk sosyalist devrimden dünya sosyalist sistemine geçilmesi, yani Çarlık Rusya'sında **devrimle sonuçlanan** bir devrimci durumdan yine bir seri sosyalist **devrimlerle sonuçlanan** bir diğer devrimci duruma gelene değin sadece 29 yıl yetmişti. Demek ki ikinci Harp'ten bu yana olup bitenler, sadece ve sadece bizim söylediklerimizi doğruluyor. İleri demokrasi, İkinci Savaş sonrasında gelişkin kapitalist ülkelerde ortaya çıkan yeni şartlarda **belirli bir süre için** devrimci durumun oluşması ihtimalinin zayıflığı karşısında o ülkelerin öncü partileri tarafından gündeme getirilmiş ve nitekim o günlerden bu yana bu ülkelerde olup bitenler, bu öngörünün ne kadar isabetli olduğunu ispat etmiştir. Gerçekten İkinci Savaş'tan bu yana geçen süre boyunca gelişkin kapitalist ülkelerden bir tanesinde bile devrimci durumun şartları oluşmuş değildir. Ve hatta önümüzdeki belirli bir süreç için de oluşması için somut bir belirti yoktur.

Devrimci durumun yegane belirtisi o ülke partisinin aldığı oyların oranı mıdır? Elbette ki değildir. Devrimci durumun oluşmasına yol açan toplumsal şartlar bellidir ve tartışması yapılan yazımızda yeteri açıklıkla ele alınmıştır. Biz burjuva anlamda genel oy mekanizması tüm geliş-

kin kapitalist ülkelerde işlediği için oy oranını açık fikir verebilecek bir gösterge olarak aldık. Oy oranlarını bir kenara bırakarak meseleye genel toplumsal gelişme açısından baktığımızda bir şey değişecek mi? Hiç sanmıyoruz. Tek bir kişinin bile İkinci Savaş'tan bu yana şu veya bu gelişkin kapitalist ülkede şu tarihte şu olaylar neticesinde devrimci durumun oluştuğunu iddia etmesi mümkün değildir. Bunalımın en uç noktaya vardığı 1968 Fransa'sı bile devrimci durumdan bir hayli uzaktır. Unutmayalım ki, 1968 Fransa'sında bir devrim öngörenler devrimci durumun oluştuğunu ileri sürenler sadece «sol» maceracı, öğrenci kökenli hareketler olmuşlardır. FKP bu gibi maceracı önerilere karşı çıkmış ve işçi sınıfı bilimine ve uslûbuna karşı düşen görüşleri eliyle bir kenara itmiştir. Zaten Fransa'da 1968 baharında devrimci durumun oluştuğunu ileri sürmek FKP'ni devrim kaçakçılığıyla ve dolayısıyla oportünistlikle itham etmekle eş anlamlıdır. Nitekim bu gibi iddiaları ileri sürenler vardır ve bunlar da «sol» revizyonistlerden başkaları değildir. Hele hele «İtalya'da bugün olup bitenleri» devrimci durum göstergesi (Ürün yazısı, sf. 67) olarak değerlendirmek, ya «goşist»liğin dik alasıdır ya da Lenin'in «devrimci durum öğretisini» hiç kavramamış olmanın «parlak» bir belirtisi! Gerçi İtalya'da İKP'nin oy oranı «genel oy hakkı termometresi»nin görünüşte emekçiler için kaynama noktasına geldiğine işaret etmektedir ama, orada emekçiler yine Engels'in deyişiyle «kapitalistler gibi ne yapmaları gerekiyorsa onu yapacak» değildirler. Çünkü İKP sosyalizme barışçıl yoldan geçileceğini öngörmektedir. **Devrimci durumun** ise barışçıl geçişle uzak yakın ilişkisi yoktur. Çünkü devrimci durum öğretisi Lenin tarafından proletaryanın iktidarı şiddet yolundan ele geçirmesi esası üzerine bina edilmiştir.

Evet öncü partilerin oy yüzdelerini bir kenara bırakarak, yapılacak kaba bir değerlendirme bile İkinci Savaş'tan bu yana ileri kapitalist ülkelerde devrimci durumların oluşmadığını, devrimci durumla ilgili objektif ve subjektif şartların bu bütünsellik içinde gerçekleşmediklerini apaçık göstermektedir. Yani tarih bizim ileri sürdüğümüz görüşün «kocaman bir yalan» (sf. 67) olmadığına aksine Ürün'ün gerçekleri devamlı tahrif ettiğine tanıklık etmektedir.

BİLİM MERKEZLERİNİN GÖRÜŞÜ ÜRÜN DERGİSİNE DERS OLSUN

Buraya kadar ileri demokrasinin temelde devrimci «durum noksanlığına dayandığı» yolundaki görüşümüzün bizzat toplumsal pratik tarafından nasıl doğrulandığını göstermeye çalıştık. Kaldı ki, —hep belirtiğimiz gibi— bu bizim ortaya attığımız bir görüş, bize özgü bir çözümleme değil. Böylesi bir politikanın sahipleri bizzat gelişmiş kapitalist ül-

kelerin işçi sınıfı partileri. Kısacası ileri demokrasi hedefinin devrimci durum şartlarının eksikliğinden kaynaklandığını biz uydurmadık! İşte bu dediğimizin somut belgeleri:

İlk olarak yazımızda yer alan uzunca bir alıntının bir bölümüne yeniden göz atalım. (*) Şayet Ürün yazarı bu alıntıyı dikkatle okumuş olsaydı, —aşırı şablonculuğa bir hayli meraklı da olduklarından— kuru sıkı veryansın etmek için biraz tereddüt ederdi.

«Bilimsel sosyalist hareket dünya yüzeyinde sosyalizm lehine olan değişmeleri bugünkü kapitalist toplumun ekonomik ve toplumsal yapılarındaki esaslı değişiklikleri ve bu toplumun çelişkilerinin eski ve yeni biçimler altında gösterdiği büyümeyi çözümlemiştir. Bu çözümlemeden hareketle anti-tekelci bir ittifak içinde ilerici güçlerin biraraya getirilebileceği sonucuna varmıştır. Bilimsel sosyalist hareketin erdemi işte bu çözümlemede ve değerlendirmededir. İleri güçler arasında böyle bir birleşme kaptialist ekonomik, politik ve toplumsal yapıların nisbeten barışçı, ama aynı zamanda devrimci bir yolla değiştirilmesi ve yeni toplumun yaratılması için gerçek bir olanak yaratacaktır. Geniş bir anti-tekelci ittifak ve sosyalizme nisbeten barışçı bir geçiş olanağı fikri, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki bilimsel sosyalist hareketin stratejisinin temelidir.

Bilimsel sosyalistler, her yeni tarihi aşamada, sosyalist devrim hakkında derinliğine işlenmiş bilimsel bir anlayış oluşturmaya, bu devrimin hazırlanması sorununa, nesnel koşullarının olgunlaşmasına ve özellikle devrimci durum sorununa, kısacası devrimci işçi sınıfı hareketinin strateji ve taktiklerini belirleyen tüm sorunlara her zaman büyük önem verdiler. Savaş sonrası dönemde, gelişmiş kapitalist ülkelerin komünist partileri için şu soruyu yanıtlama zorunluluğu ortaya çıktı: sınıf güçlerinin dünya düzeyindeki bugünkü dağılışı karşısında, tekelci devlet kapitalizmi ve bilimsel ve teknik ilerleme koşulları altında, emekçilerin maddi koşullarındaki değişikliklerin ve bu kitlelerde sınıf bilincinin oluşumunda ortaya çıkan yeni etkenlerin doğurduğu ortamda, sosyalist devrime nasıl ilerlemek gerekir?

Sorun sonunda şuna varıyordu: kesin darbeyi indirmek için

(*) Burada bizim, ihmalimiz sonucu ortaya çıkan aksaklığın okuyucuyu yanılttığı iddiası pek geçerli olamaz. Gerçi bu alıntının ana metnin hurufatı ile dizilmiş olması, alıntı sonunda tırnağın kapatılmasının ve alıntının kaynağının belirtilmesinin unutulması gerçekten bağışlanabilir gibi değildir. Ne ki alıntının başında bu alıntının Sovyet bilim adamlarından yapıldığı açıkca belirtilmiştir. (Daha sonra İlke yayınları arasında çıkan İleri Demokrasi ve Türkiye kitabında aynen yayınlanan yazımızda bu aksaklıklar giderilmiştir)

devrimci bir ortamın gelmesini mi beklemek gerekir, yoksa, iktidara işçi sınıfı ve müttefikleri tarafından el konulmasından önce tekelci sermayenin egemenliğini en aza indirmek amacıyla inatçı ve sürekli bir politik ve ekonomik mücadele ile birbiri arkasından daha ileri mevziler mi kazanmak gerekir?

Sosyal gelişmenin bugünkü aşamasındaki objektif koşulları analiz eden bilimsel sosyalistler şu sonuca vardılar: Modern kapıtalizm çerçevesinde esaslı demokratik reformlar, elverişli ortamın belirmesine kadar ertelenmemelidir. Çünkü bu reformlar için mücadeleden vaz geçilmesi, olayların gerisinde kalmak ve tekelci burjuvaziye durumunu güçlendirme, nüfuzunu genişletme ve pekiştirme fırsatını vermek anlamına gelir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde bugünkü ortamın analizi toplumun devrimci değişimi sürecinin başlıca iki aşamaya sahip olduğunu gösterir: Demokratik (anti-tekelci) aşama ve sosyalist aşama.» (İlke sayı 42, sf 81-82)

(V. Vassine, S. Gribanov, İ. Oundassynov Bilimsel sosyalizm ve sosyal demokrasi, Bilim yayınları sf. 72-74).

Ürün yazarı son derece anlaşılır olan bu satırları, kendisi de anlayana dek bir daha, bir daha okumalıdır. Sovyet bilim adamları ileri demokrasinin gündeme gelişini alabildiğine veciz bir şekilde ifade etmişlerdir. Çıkış noktası **«bugünkü kapitalist toplumun ekonomik ve toplumsal yapılarındaki esaslı değişiklikler ve bu toplumun çelişkilerinin eski ve yeni biçimler altında gösterdiği büyüme»** olarak belirlenmektedir. Bizim somut örnekleri ile ve detaylandırarak vermeye çalıştığımız da budur. «Demek ki şu kapitalizmin can çekişen, çürüyen son aşamasında kapitalizme bir şeyler oldu!» cümlesi ile isnat edilen yakıştırma kaba bir tahrifattan başka birşey değildir.

Devam edelim. Alıntının bir aşağıdaki bölümünde işçi sınıfının bilimini kendine klavuz edinenlerin **«her yeni tarihi aşamada sosyalist devrim hakkında derinliğine işlenmiş bilimsel bir anlayış oluşturmaya, .. nesnel koşulların olgulaşmasına ve özellikle devrimci durum sorununa, ... büyük önem verdikleri»** ifade ediliyor. Bu satırlar da ileri demokrasi meselesindeki yaklaşımımızı aynen doğruluyor. İleri demokrasi meselesini açmamıza, bu eserin bir hayli katkısı olduğu göz önünde tutulursa başka türlüsü zaten düşünelemezdi.

Alıntının daha ileriki bölümünde **«savaş sonrası dönemde gelişmiş kapitalist ülkelerin komünist partileri»**ni gündemlerindeki sosyalist devrime doğru ilerleyebilmek için **«tekelci devlet kapitalizmi ve bilimsel ve teknik ilerleme koşulları altında, emekçilerin maddi koşullarındaki değişikliklerin ve kitlelerde sınıf bilincinin oluşumunda ortaya çıkan yeni**

etkenlerin» bilimsel teori ışığında yeniden ele alındığı vurgulanıyor. Ve nihayet **«SORUN»un «SONUNDA şuna var»**dığı söyleniyor:

> «Kesin darbeyi indirmek için DEVRİMCİ BİR ORTAMIN gelmesini mi BEKLEMEK gerekir, yoksa ... daha ileri mevziler mi kazanmak gerekir?

İşte yazımızın ana tem'asının **veciz bir özeti!** Bizim de ileri demokrasinin kaynağını araştırırken vardığımız nokta sadece ve sadece bu. Evet, gelişmiş kapitalist ülkelerin öncü partileri iktidarı ele geçirmek için devrimci durumun oluşmasını mı beklemeliydiler, yoksa iktidar meselesinde devamlı söz sahibi olabilmek için **«demokratik hareketin temelleri üzerinde»** sürekli mücadele mi yürütmeliydiler? Bu soruya getirilen bilimsel cevap ikinci şık oldu. Ve gelişmiş ülkelerin proletarya partileri **«elverişli ortamın belirmesine kadar bekleyecek»** yerde **«geniş bir antitekelci ittifak ve sosyalizme nisbeten barışçı geçiş»i «strateji»lerinin «temeli»** olarak kabul ettiler. **Böylece ileri demokrasi hedefi ortaya çıktı.** Artık **«GELİŞMİŞ KAPİTALİST ÜLKELERDE»** devrim **«iki aşamada»** gerçekleşecekti: **«demokratik aşama ve sosyalist aşama.» (*)**

İşte Sovyet bilim adamlarının dedikleri. Biz birşey ilave etmeden söylenenleri göze batırmak için bazı vurgulamalar yaptık.

ÜRÜN DERGİSİ ZARADOV'U TAHRİF ETMEKTEN ÇEKİNMEMİŞTİR

Ürün Dergisi bizim yazımızda ileri sürülen görüşleri tahrif ederken kaçınılmaz olarak kendisine tanık göstermeye çalıştığı kaynakları da tahrif etmektedir. Bu arada şu anda üzerinde durmakta olduğumuz konuda başvurduğu K. Zaradov'u da tahrif etmekten başka çare bulamamaktadır. Ürün'ün Zaradov'dan yaptığı alıntıda aynen şöyle denilmektedir.

> «Zaman zaman kimi kapitalist ülkelerde konjonktür az veya çok devrimci bir duruma yaklaşıyor, hatta gerçek bir devrimci durum başgösteriyor.» (sf. 66)

Tahrifat, ilk bakışta belki dikkati çekmiyor ama son derece açık. Biz ileri demokrasinin **gelişkin** kapitalist ülkelerin hedefi olduğunu, bunun başlıca nedeninin de **devrimci durum** şartlarını teşkil ettiğini söylüyoruz. Ürün buna karşılık Zaradov'dan alıntı yaparak devrimci durumların beklenir hatta mevcut olduğunu kanıtlamaya çalışıyor. Ancak ufak bir **kurnazlık** yapmayı ihmal etmiyor. Zaradov'un yukarıdaki cümlesinde gelişmiş kapitalist ülkeleri değil, kapitalist sistemin tümünü kasdettiğini gözden kaçırmaya çalışıyor. Oysa cümle son derece vuzuhlu. «Kimi ileri kapitalist ülkeler» denmemiş, **«kimi kapitalist ülkeler»** denmiş! Ve bu kimi kapitalist ülkelerin içinde yazımızda da ele aldığımız gibi **Türki-**

(*) Bu bölümdeki majisküller bizimdir.

ye'de var. Asya, Latin Amerika, Afrika ülkelerinin de önemli bir bölüğü var. Çünkü bu ülkeler de **kapitalist.** Ne ki de gelişkin değil, fakat **geri ve bağımlı!** Ama Zaradov'un kasdettiği «**kimi**» kapitalist ülkelerin içinde büyük bir çoğunlukla gelişmiş kapitalist ülkeler yok! Bunu da Ürün alıntılarındaki şu cümleden anlamak mümkün.

> «Kardeş partiler devrimci durum sorununu kendi ülkelerinin somut koşullarında işliyorlar. Devrimci hareketin atılımı kimi kapitalist ülkelerin (Fransa, Birleşik Devletler) goşist öğelerini devrimci durumun olgunlaşması üzerine vakitsiz sonuçlar çıkarmaya isteklendirdi...» (sf. 66)

Ürün kendine tanık bulmak için yaptığı alıntıda bile bazı gelişmiş kapitalist ülkelerde devrimci durum abartması yapanların «goşistler» olarak gösterildiğini farketmeyecek kadar gözlerini karartmış.

Sadece gözlerini mi karartmış? Bize kalırsa okuyucuya büyük bir hararetle tavsiye ettiği Zaradov'u ilk başta kendisi anlamamış. İşte ispatı.

> «Bugünkü koşullarda, II. Bölümde sözü edilen bir dizi hal ve koşullar sonucunda birçok kapitalist ülkede sosyalizme nispeten barışçıl bir biçimde geçmek olanaklıdır.»
>
> ....
>
> «Komünist partilerin program belgelerinden ve delegelerinin 1969 Konferansındaki konuşmalardan, kardeş partilerin birçoğunun sosyalizme barışçıl geçişi olanaklı gördükleri ve eylemlerini buna göre örgütledikleri ortaya çıkmaktadır. Hemen hemen bütün batı Avrupa partileri ile ABD, Kanada, Avustralya, Japonya, Hindistan vb. komünist partileri bu görüştedir.» (K. Zaradov, Leninizm ve Kapitalizmden Sosyalizme geçiş, sf. 197).

Sosyalizme «nisbeten barışçıl» geçişin mümkün varsayıldığı ülkeler görüldüğü gibi —Hindistan-ı bir kenara koyarsak— tümüyle gelişkin kapitalist düzenlere sahiptirler. Barışçıl geçişten neyi kastettiğini ise Zaradov ilerde şöyle açıklamaktadır:

> «Barışçıl yoldan söz edildiği zaman, esas olarak parlamentonun devrim yararına kullanılması amaçlanmaktadır. Bir çok partinin belgelerinde yer alan ve komünist ve işçi partilerinin uluslararası konferanslarının belirttiği budur. Komünistler, olanaklı olan yerde işçi sınıfının parlementoda sağlam bir çoğunluk kazanması, burjuva demokrasisinin organı olan bunu halkın gerçek iradesinin, gerçek demokrasinin, emekçiler için demokrasinin aleti haline dönüştür-

mesi gerektiğine değer veriyorlar. Kitlelerin devrimci hareketine dayanan sağlam bir parlamenter çoğunluğun işçi sınıfı için köklü toplumsal dönüşümlerin uygulanmasını sağlayan koşullar yaratacaktır.» (a.g.e. sf. 208-209).

«Kitlelerin devrimci hareketine dayanan sağlam bir parlamenter çoğunluğun kazanılması», işte barışçıl geçişin somutu. Burada **«kitlelerin devrimci hareketi»** şüphesiz ki **caydırıcı devrimci şiddetli** kastetmektedir. Ve **«nisbeten»** barışçıl geçiş denmesinin nedeni de budur. Öte yandan barışçıl olmayan geçiş için şöyle denilmektedir.

> «Ülkelerinin evriminin çözümlemesinden hareket eden kimi partiler kendileri için barışçıl gelişme yolunun pratik olarak kapalı olduğu ve yakın gelecekte silahlı bir savaşın perspektifi çizildiği görüşündedirler.»
>
> ....
>
> «Bu kategoriye özellikle bazı Latin Amerika, Asya ve Afrika ile Portekiz Komünist partileri girmektedir.» (a.g.e. sf. 197).

Görüldüğü gibi, barışçıl geçişin çoğunlukla gelişmiş kapitalist ülkeler için geçerli olduğu varsayılmaktadır. Ve bu ülkelerin öncü partilerinin hemen tamamı sosyalizme geçişin ileri demokrasi aşamasından olacağını tespit etmişlerdir. İleri demokrasi, elbette ki sadece bir **«geçiş şekli»** değildir. Ama bir **«geçiş aşaması»**dır ve özle biçim arasında çok yakın ilişki vardır. Gelişkin kapitalist ülkelerin bir yandan ileri demokrasiyi benimserlerken, bir yandan da ona paralel olarak barışçıl geçişi öngörmeleri bir tesadüf değil, birbirini tamamlayan noktalardır.

Ve devrimci durum öğretisinin barışçıl geçişle uzak yakın ilişkisi olmadığı bilinir. Çünkü bu öğreti iktidar mücadelesinde, proletaryanın iktidarı nasıl ne zaman şiddet kullanarak ele geçireceği esası üzerine şekillendirilmiştir. Şimdi Zarodov'a, barışçıl geçişin öngörüldüğü gelişkin kapitalist ülkelerde, —iktidarın şiddet kullanılarak ele geçirilmesinin temel şartı olan— devrimci durumların bu günden yarına, hatta bugün mevcut olduğunu «söyletmek», düpedüz Zarodov'u tahrif etmektir.

Kaldı ki Zarodov, kitabının daha ileri sahifelerinde yer alan «Emperyalizmin Kalelerinde Sınıf Savaşları» bölümünde gelişkin kapitalist ülkelerdeki mücadeleleri incelemekte ve 5 ülkenin öncü partilerinden örnekler vermektedir. Gerçi bu bölümde şöyle bir ifadeye rastlanmaktadır :

> «Sonuç olarak diyebiliriz ki, 60 yıllarındaki toplumsal savaşım sırasında kapitalist toplumda devrimci güçlerin lehine küçümsenemeyecek değişiklikler meydana gelmiştir; sömürücü düzeni devrimci bir patlamanın daimi tehdidi altındadır. (a.g.e., sf. 345)

Biz bu paragrafta sadece gelişmiş kapitalist ülkelerin değil önceki örnekte olduğu gibi tüm kapitalist sistemin kasdedildiği kanaatindeyiz. Çünkü 60 yıllarında kapitalist sistem gerçekten büyük bunalımlar geçirmiş ve 70 ler de dahil olmak üzere devrimci patlamalara sahne olmuştur. Ne ki gelişkin kapitalist ülkeler ele alındığında 1968 Fransa'sı dışında «devrimci bir patlama»dan söz etmek mümkün değildir. Üstelik unutmayalım ki her «devrimci patlama» mutlaka «olgunlaşmış bir devrimci durum»un tüm şartlarını ihtiva etmeyebilir. Kaldı ki Zarodov'un kitabı bütün olarak ele alındığında bu paragrafta kastedilenlerin sadece gelişkin kapitalist ülkeler olduklarını iddia etmek yanıltıcı alır.

Çünkü aynı bölümde yer alan diğer ibareler ve verdiği örnekler meseleye açıklık getirecek niteliktedirler.

«Kapitalizmin 'barışçıl' gelişmesi, keskin devrimci kriz yokluğu, işçi sınıfı için kapitalistlerden ödünler koparmak olanağı veri olduğuna göre komünistler işçi sınıfının ekonomik yaşamda ve toplumun politik yapısında mevzilerinin güçlenmesi için bu ödünleri olabildiğince geniş bir hale getirmek istiyorlar. (a.g.e. sf. 345)

Evet Zarodov bu ülkelerdeki hareketin şekillenmesinin nedenlerinden birisi olarak **«keskin devrimci kriz yokluğu»**nu görmektedir.

Daha ileride bu ülkelerdeki mücadelenin ortak özelliğine parmak basılmaktadır.

«Daha önce belirttik ve bir kere daha belirtmek istiyoruz ki, kapitalist ülkelerdeki birçok komünist ve işçi partileri, proleteryanın, iktidarı barışçıl araçlarla, parlamento yoluyla alabileceğine değer veriyorlar. (a.g.e., sf. 355)

Örnek alınan 5 ülke ile ilgili şöyle deyişler bulunuyor.

«1968 Aralığındaki plenumda kabul edilen ...Manifesto da şöyle deniyor.

«Kuşkusuz, Fransa'da sosyalizme geçişin şu veya bu yolla gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini şu anda hiç kimse söyleyemez, ancak, Fransız komünistleri tüm etkinliklerine sosyalizme barışçıl bir geçiş için elverişli koşulları yaratmaya doğru yönlendiriyorlar ve halkın çoğunluğunu bu perspektif için verilen savaşıma kazanmaya çalışıyorlar.» (a.g.e., sf. 349)

«Programda, ABD'deki sosyalizm savaşımının biçimleriyle ilgili olarak şöyle deniyor: «...ABD'de sosyalist devrimin hangi biçimlere —barışçıl ya da şiddetli— bürüneceği sorusuna şu anda yanıt vermek olanaksızdır. Devrimci taktik ancak devrimci durum gerçekten varolduğu zaman belirlenebilir. Oysa ki ABD'de henüz böyle bir durum yoktur.» (a.g.e., sf. 352)

«1969 Nisanında Essen Kongresinde kabul edilen Almanya Ko-

münist Partisi'nin program-bildirisinde şöyle deniyor: Parti «Federal Cumhuriyet emekçileri için sosyalizme giden en elverişli yolu, iç savaşsız yolu aramaktadır.» (a.g.e., sf. 354)

İşte gelişmiş kapitalist ülkelerin iktidar meselesine nasıl baktıkları, işte K. Zarodov'un aynı meseleyi nasıl değerlendirdiği!.. Şimdi Ürün'ün Zaradov'u ya hiç anlamadığı ya da bile bile tahrif ettiği daha açık ortaya çıkmıyor mu?

Bir süre önce türkçeye bir kitap çevrildi. Bilim yayınlarından çıkan kitabın adı **«Anti-tekelci Mücadelenin Strateji ve Taktikleri»** Bu kitapda sosyalizme geçiş meselesinin gelişkin kapitalist ülkelerde nasıl ele alındığına dair kıymetli bilgiler var. Bu nedenle bu kitaptan konumuzla ilgili bazı alıntılar yapılmasına izin verilsin.

> «Devrimci durum sorununda, sosyalist devrimin tarihsel zorunluğunun kanıtlanması değil, aksine nesnel ve öznel ön koşulların bir devrimin başlangıcı için ne kerte olgunlaştıklarının araştırılması ya da saptanması söz konusudur. Devrim durumu olmaksızın, devrim olanak dışıdır.» (Anti-tekelci Mücadelenin Strateji ve Taktikleri sf. 63)

> «Emperyalizmdeki çelişkilerin tam anlamıyla doruk noktasına gelmiş olmasına karşın, emperyalizmin demokrasiyi kısması, otariter ve hatta açık faşist eğemenlik yöntemlerine yönelmesi, ken di bunalımını derinleştirmesi, bir kaç yıldan beri işçi hareketine nitel bir gelişmenin oluşması —yani devrim durumunu oluşturan tohumları taşıyan eğilimler— gözönünde bulundurulduğunda bugün (hâlâ) gelişmiş kapitalist ülkelerde had bir devrim durumunun bulunduğu söylenemez. Bu nedenle de bugün devrime doğrudan doğruya ve ara aşamasız bir geçiş olanak içinde değildir.» (a.g.e., sf. 64)

Görüldüğü gibi Alman yazarları da gelişmiş kapitalist ülkelerde **«bugün (hâlâ)... had bir devrim durumunun»** olmadığını tesbit etmekte, bu nedenle de sosyalizme geçiş için bir **«ara aşama»**nın gerektiğini belirtmektedirler. Yani, bu gibi ülkelerde devrimci durum «noksanlığı»nın, —Fransa'da ileri demokrasi adı verilen— bir ara aşamadan geçilmesini zorunlu kıldığı ileri sürülmektedir. Ve bu çeşitten bir ara aşamanın hangi ülkeler için geçerli olduğu da şu cümlelerle özetlenmektedir.

> «Emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfı partileri, kapitalizmden sosyalizme geçiş sürecinin kendi ülkelerinde ara ve geçiş dönemleri zorunluluğu ile çevrili olduğu görüşünden hareket etmektedirler.» (a.g.e., sf. 53)

Aynı kitapta ileri demokrasi için yürütülecek mücadelenin işlevi ve ileri demokrasi yolundan sosyalizme geçişin genel perspektifi şöyle özetlenmektedir:

«Gerici tekelci gücün sınırlanması, sonunda ortadan kaldırılması görevinin artan ivediliği karşısında her türlü pasif bekleyişin üstesinden gelmek gerekmektedir. Sürekli, taarruzi bir anlamda ileriye doğru sürülen, adım adım daha yüksek bir düzeye ve genişleyen bir basamağa doğru gelişen, devrimci dönüşüm sürecini harekete getiren, ya da ona neden olan alternatif demokratik çözüm yollarını başarıya ulaştırmak için geliştirilen bir mücadele strateji ve taktiği gereklidir. Bu mücadele bizzat bir devrim durumunun oluşmasında temel bir dürtü olabilir. Bu alanda gelişmiş kapitalist ülkeler işçi sınıfı partileri, şu noktadan hareket ederler: Değişen uluslararası güç ilişkisi eğemen tekelci burjuvazinin sosyal temelinin daralması, emperyalist çelişkilerin derinleşmesi koşulları altında ve buna uygun olarak karşı tekelci güçler tarafından girişilen faaliyet karşısında bu güçler durumda olağan üstü dönüşümler olmaksızın ya da bu tür dönüşümlerin başlamasından önce, durumun koşulsuz bir biçimde ani olarak «bunalımlı doruğa erişme»si söz konusu olmadan sosyal ekonomik ve politik alanda demokratik —karşı tekelci kavgada giderek başarılara erişebilirler. Bu durum devrimci sürecin bu anında yavaş yavaş fakat derine inen şekil değiştirmelerin söz konusu olmasına bağlıdır. Bu arada, gelecekte de devrimci durumların —esasları korunarak— meydana gelmesinin tarzı, şekilleri, süresi, devrim durumlarının çalışma mekanizmasının, demokratik ve sosyalist devrimin strateji ve taktiği üzerinde dolaysız etkide bulunabilecek tadillere uğrayabileceği gözönünde tutulur. Burada herşeyden önce şu nokta sözkonusudur: Kapitalizmin genel bunalımının temeli üzerinde oluşan ve sürekli olarak büyüyen, emperyalizmin daimi kaypaklığı kapitalist çelişkilerin temeli üzerinde etkide bulunan kısmi bunalımlar, sürekli bir şekilde etkide bulunan devrim faktörlerinden bunlar gerçi birbirlerine bağlı fakat zaman bakımından birbirinden ayrı duran ve koşulsuz olarak her zaman patlayıcı bir özellik taşımayan bir saikler zinciri olarak ortaya çıkabilir. Kapitalist toplumun adım adım gelışen, giderek oluşan, fakat taarruzi karaktere sahip ve daha sonra sosyalist dönüşümünde yararlanılabilir.»

Çevirinin kötülüğüne rağmen bu bölümde söylenenler bir hayli açıktır. Anti-monopolist mücadelenin **«adım adım»** ilerletilmesiyle. «Durumun.. 'bunalımlı doruğa erişme'si söz konusu» olmaksızın —yani devrimci duruma gelmeksizin— anti-monopolist «kavgada başarılara erişilebilir, hatta bu yoldan» «kapitalist toplumun sosyalist dönüşümünde yararlanılabilir». Ancak genel gelişme perspektifinin böyle görülmesi ileri kapitalist ülkelerde sürgit devrimci durumun oluşmayacağı anlamına

gelmez. Aksine ileri demokrasi için sürdürülecek mücadele nesnel ve öznel şartların olgunlaşmasını hızlandırarak **«bizzat bir devrim durumunun oluşmasında temel dürtü olabilir»**

Bu nedenle bu ülkelerin öncü partileri dolaysız bir devrimle sonuçlandırılabilecek devrimci patlamalara hazırlıklı olmalıdırlar. Ancak böylesi bir ihtimale bel bağlayıp beklemek yanlıştır ve pasifizmden başka bir anlam taşımaz. Kitapta bu noktaya şöyle dikkat çekilmektedir.

> «ABD komünist Partisi programında bu konuya dikkati çekmektedir. Programda şöyle denilmektedir: «Aynı zamanda, bunalım durumlarının ara aşamasız devrimci karşılaşmalara yol açması olanağını da hesaba katmak gerekir. Uzun süren bir savaştan, gerici bir hükümet darbesi girişiminden ya da ekonomik bir depresyondan ortaya bir bunalımın çıkması bizim tekelci kapitalist toplumumuzda tam anlamıyla olanak içindedir. Fakat strateji böyle öngörülmeyen olayların beklenmesine bağlı kılınamaz. Tekellere karşı demokratik savaş stratejisi birdenbire ortaya çıkan bunalımlara karşı en iyi hazırlıktır.» (a.g.e., sf. 67)

Ve ileri kapitalist ülkelerde sosyalizme geçiş meselesi şu cümle ile noktalanmaktadır.

> «Bugün devrimci sürecin geçiş aşamalarında siyasi iktidar sorununu işçi sınıfı lehine kesin olarak çözmek için gerekli olan nesnel ve öznel koşulları yaratma söz konusudur.» (a.g.e. sf. 69)

Alman yazarlarının, anti-monopolist mücadelenin geliştirilmesiyle demokratik bir ara aşamadan sosyalizme geçilmesi konusundaki görüşleri, açıkça görüleceği üzere bizim yazımızın ana temasını bütünüyle doğrulamaktadır.

ÜRÜN YAZARLARININ DEDİKLERİ BİRBİRİNİ TUTMUYOR

İşin en ilginç yanı bizzat Ürün Dergisi'nin kendisi bizim görüşümüzü doğrulamaktadır! Hem de konumuz olan yazının yayınlandığı aynı sayıda! Günümüzdeki aşama ve Parti programları başlıklı yazıda ileri demokrasinin, gelişkin kapitalist ülkelerin öncü partilerinin **«asgari programı»**nı oluşturduğu belirtilmekte ve kapitalizmin az ve orta düzeyde gelişmiş olduğu ülkeler, «gelişmekte olan ülkeler» kategorisine dahil edilmektedir. Ve bu ülkelerin işçi sınıfı partilerinin asgari program hedefleri bir ibare ile tespit edilmemekle birlikte yazılanlardan bunun «Ulusal Demokratik Devrim» olduğu anlaşılmaktadır.

Üstelik bahis konusu metinde aynen şöyle denilmektedir.

> «...günümüzde emperyalist metropollerde doğrudan devrime yol açabilecek bir devrimci durum söz konusu değil-

dir. Böyle bir durum ne 'yaratılabilir', ne de işçi sınıfı bunun oluşmasını bekleyebilir.» (Ürün sayı 39, sf. 35)

Okuyucu bu satırların bizim görüşümüze nasıl tıpa tıp benzediğini görünce bir hayli şaşıracaktır. (*) Biz, Savaş sonrasında ortaya çıkan

(*) Ürün Dergisi kendi eliyle kendi ipini çektiğini farketmiş. Ya da kendisine farkettirmişler. Bir sonraki 40 nolu Ekim sayısında bir başka Ürün yazarı 39'uncu sayıdaki iki Ürün yazarının «arasını bulmaya» çalışıyor. Ve her iki yazı arasında bir çelişki olmadığını ispatlamak amacıyla binbir dereden su getiriyor. Ne yazık ki, bütün yaptıkları Ürün dergisini içine düştüğü acıklı durumdan kurtarmıyor. Aksine Ürün çabaladıkça daha beter açmazlara düşüyor.

Üçüncüsü Ürün yazarı şöyle diyor.

«Burada önce şunu belirtmek gerekiyor. Söz konusu yazı bütün bir dönemi ele alıyor. Bu dönemdeki parti programlarını inceliyor, stratejiye açıklık getirmeye çalışıyor. Bu yüzden yazıdaki «günümüzde» sözcüğü de genel bir nitelik taşıyor. Yani somut olarak şu günü, 1977 yılını değil, sözkonusu programların hazırlandığı dönemi, bu programların hazırlanması için esas alınan koşulları ifade ediyor» (sf. 14)

Okuyucu bu cümleyi görünce yine şaşıracak. Ikinci Ürün yazarının yukarıda alıntı yaptığımız cümlesindeki «günümüzde» kelimesine Üçüncü Ürün yazarı yorum getiriyor. Ve bu yorum aynen bizim görüşümüz **paralelinde!** Bizim devrimci durum konusunda gelişmiş kapitalist ülkeler için söylediklerimizi hemen aynen tekrarlıyor. Üstelik ileride de şöyle deniyor.

«Yine de, şu 1977 yılında gelişmiş kapitalist ülkelerin tümü için bir devrimci durum gerçekten söz konusu değil.» (sf. 15)

Bu konuda bizim de açmaya çalıştığımız doğruları savunduğu için üçüncü Yazarı kutlamak gerek. Ancak o da Birinci Yazarı savunabilmek için tahrifata başvurmaktan çekinmiyor.

«Zaten Y. Atılgan'ın İLKE'nin görüşlerine getirdiği eleştirinin devrimci durumla ilgili bölümü (s. 64-68), metropol ülkelerde vardır-yoktur ikilemini tartışmıyor. Eleştirdiği konu, devrimci durumun bu ülkelerde oluşmasının koşulları varmı-yok mu konusu, oluşabilir mi - oluşamaz mı konusu. İLKE yazarı bunu 'uzun bir perspektif için beklemez'ken, ÜRÜN Yazarı, devrimci durumun oluşmasının mümkün olduğunu ispatlıyor.» (sf. 15-16)

İşte bu hüküm doğru değil. Biz bu cevap yazısında da gösterdiğimiz üzere, gelişkin kapitalist ülkelerde devrimci durumun belirli bir süre için beklenmediğini söyledik. Bu bir beklenmeyişin de savaş sonrası gelişen şartlarda yani Üçüncü'nün deyişiyle «söz **konusu programların hazırlandığı dönemde»** ortaya çıktığını gösterdi. O günlerden bu yana yine Üçüncü'nün deyişiyle **«devrimci durumun gerçekten söz konusu olmadığı»** günümüze değin onlarca yıl geçti. **Ve gelişkin kapitalist ülkelerde gerçekten devrimci durumlar meydana gelmedi.** Demek ki **belirli bir süre** için beklenmeyeceği yolundaki bilimsel öngörü **doğru** imiş! Üçüncü yazar bu noktada konuyu çarpıtarak, meseleyi «devrimci durum oluşur mu oluşmaz mı» tartışması imiş gibi göstermek istiyor. Oysa bizim yazımızda dediğimiz son derece açık.

Görüldüğü gibi, biz gelişkin kapitalist ülkelerin sosyalist devrimin arefesinde olduğunu iddia ediyoruz. Bu durumda bu ülkelerde devrimci durum sürgit olmayacaktır demenin hiçbir inandırıcı gerekçesi olamaz. Ama, bu ülkelerde devrimci durum olmaksızın, yani barışçıl yoldan sosyalizme geçileceği —yani sosyal devrimin mutlaka gerçekleşeceği— öncü partilerin politikalarının temelini oluşturmaktadır.

Üçüncü Ürün yazarını doğrulara yaklaştığı için kutlamıştık. Gerçekten bir diğer önemli noktada daha doğruya parmak basmakta ve kutlanmayı hak etmektedir. Üçüncü yazar aynen şöyle diyor.

«Bütününde ele alındığında ileri demokrasi gelişmiş kapitalist ülkeler için sosyalizme geçişin özgül bir biçimi olarak ortaya çıkıyor; kendi başına ayrı bir devrim değil, sosyalist devrime yol açacak bir geçiş aşaması (Türkiye ile, demokratik devrimin henüz tamamlanmadığı Türkiye ile karıştırmamak gerekir)» (sf. 15)

Okuyucu bir kez daha şaşırmıştır sanıyorum. Çünkü yukarıdaki pasaj sanki bizim yazımızdan alınmış gibi. Son derece açık bir şekilde meseleyi açıklamış.

Birinci ileri demokrasinin **«gelişmiş kapitalist ülkelerde»** ortaya çıktığı ve bu ülkeler için geçerli olduğu tane tane söylenmiş. **İkincisi** **«kendi başına bir devrim»** olmadığı, sosyalist devrime yol açacak bir **«geçiş aşaması»** olduğu ifade ediliyor. Yani ileri demokrasinin bir «devrim» olduğunu, ileri demokrasiyi hedefleyen öncü partileri kendi ülkelerinde belirli bir süre için devrimci durum beklemedikleri yolundaki görüşlerine katılıyor.

Üçüncüsü ve en önemlisi, **«Türkiye ile karıştırmamak gerekir»** diyerek, ileri demokrasinin Türkiye için geçerli olmadığını o da ifade ediyor. Yani birinci Ürün yazarının bize veryansın ettiği en önemli noktada Üçüncü yazar bizim yanımızı tutuyor. Ne ki daha sonra Üçüncü de bize «vurmaya» kalkışınca kendi kendisiyle çelişmekten kurtulamıyor.

«Tek ereği ise, buradan çıkarak, Türkiye'de İleri Demokrasi kavramını (İleri kapitalist ülkelerden kopya ederek değil, Türkiye somutunun koşullarından çıkarak) kullanan Türkiye İşçi Sınıfı Partisi'nin stratejisine ve taktiğine kara çalmak» (sf. 16)

«Türkiye İşçi Sınıfının Partisi» («T.İ.S.P.» **—TSİP'le karıştırılmaya!—**) Türkiye için geçerli olmayan, fakat gelişmiş kapitalist ülkeler için geçerli «ileri demokrasi»yi «kopya» etmeden «Türkiye somutunun koşullarından çıkarak» kullanıyormuş! **Anlayan beri gelsin** demek lazım! Üçüncü bazı doğruları görebiliyor, ama mensup olduğu siyasi çizgiye de ters düşmemek lazım. Oysa o çizginin ana politikası yanlış. Böyle olunca çelişkilere düşmek kaçınılmaz oluyor.

Üçüncü Ürün yazarı diğer iki Ürün yazarının aralarını bulmaya çalışmış. Yani olmazı denemiş. Dolayısıyla da olmamış. Doğruları söylediği sürece birinci ile ters düşmüş. Hem **devrimci durum konusunda**, hem de **Türkiye için geçerlilik** konusunda. Öte yandan «tevil» etmeye kalktıkça da kendisiyle çelişmiş. Bütün bunlar kaçınılmaz. Ürün öylesine bir açmazdan yola çıktı ki, kendini kurtarmak için çabaladıkça açmazları daha da derinleşmeye, çelişkilerden çelişkilere düşmeye mahkum. Bu yolda devam ederse daha ne çelişkilere ne açmazlara düşeceğini birlikte göreceğiz.

şartlarda gelişmiş kapitalist ülkelerde devrimci durumun olmadığını ve belirli bir perspektif içinde beklenmediğini ifade etmiştik. Ürün, «günümüzde» yani halen dahi «devrimci bir durumun»un «söz konusu» olmadığını söyliyerek bizim görüşümüzü daha bir vurguluyor. Üstelik «günümüzde» kelimesini şartlarda köklü değişmenin beklenmediği bir süre olarak değerlendirmekten başka çare olmadığına göre Ürün'ün bu yazarı da gelişkin kapitalist ülkelerin gündeminde **belirli bir süre** için devrimci durumun beklenmeyeceğine işaret etmiş oluyor. Zaten yaptığımız alıntının daha ileri bölümünde «demokratik dönüşümler için savaşım»ın «devrimci durumu yakınlaştır»dığı söylenerek, devrimci durum olmadığı görüşü teyid ediliyor. Yazının daha ilerisinde «proletarya diktatörlüğü niteliğini henüz taşımayan» ileri demokrasi iktidarında» kısmi anti-tekel dönüşümün» gerçekleştirilmesinin mümkün olduğu belirtiliyor. «İleri demokrasi» aşaması, henüz proletarya diktatörlüğünün kurulmadığı bir aşama olarak görülüyorsa, demektir ki bu aşamaya kadar ve hatta bu aşama boyunca **genel olarak** bir devrimci durum ortaya çıkıp da proletaryanın iktidara el koymakta başarısızlığa uğraması ihtimali dışında şayet proletarya diktatörlüğü henüz oluşmamışsa, devrimci durum meydana gelmemiş demektir.

Tabii bu söylediklerimizden gelişkin kapitalist ülkelerde sürgit devrimci durum olmayacağı ve öteki Ürün yazarının da böyle demek isteği anlamı çıkmaz. Esas olan gelişkin kapitalist ülkelerdeki toplumsal gelişmenin gösterdiği **ana eğilim**dir. Bu ülkelerin öncü partilerinin, belirli perspektif için devrimci durumun beklenmemesi üzerine şekillenmiş olan ileri demokrasi hedefi, ister istemez proletarya diktatörlüğü olmayacaktır. Ama bu arada çeşitli nedenlerle meydana gelebilecek bir devrimci patlamaya her an hazırlıklı olmak ve dolaysız geçişi sağlamak da öncü partilerin gözden uzak tutmadıkları bir noktadır. Ve burda öteki Ürün yazarının da belirtmek istediği —doğru olarak— budur.

Görüldüğü gibi Ürün bizim yazımıza karşı çıkmak için öylesine bilim dışı zorlamalara başvurmuştur ki bizim dediklerimizi tahrif etmekle kalmamış, kendine tanık bulayım derken ileri demokrasi konusundaki evrensel görüşü de tahrif etmeye kadar varmıştır. Öyle ki aynı sayıda yayınlanan —ve enternasyonal plandaki görüşlerden esinlendiği için— genel hatlarıyla doğru olan (gelişkin kapitalist ülkeler bölümünü kastediyoruz.) Bir metinle 180° derece ters düşmüştür.

Ürün yazısının tahrifatları teker teker ele alınamayacak kadar «namütenahi»dir. Ancak bunlardan bir kaçına kısaca değinmekte yarar vardır.

TAHRİFAT ZARADOV'U AŞIP, ULUSLARARASI BELGELERE DE UZANIYOR

Ürün kendisini tahrifatçılığa öylesine kaptırmıştır ki Uluslararası belgeleri dahi tahrif etmekten paçasını kurtaramamaktadır. Yazısında 1960 ve 1969 toplantıları belgelerine sık sık başvuran Ürün yazarı, bizim ileri demokrasinin Türkiye için geçersiz olduğu tesbitimizi «çürütmek» amacıyla bir seri alıntı yapmakta ve her alıntının sonunda da burada söylenenlerin Türkiye için geçersiz olup olmadığını bize sormaktadır. Sanki o belgeler tüm dünya ülkelerini kapsamıyormuş, o belgelerde Türkiye gibi ülkelere yer yokmuş ya da biz bu belgelerde ileri sürülenleri reddediyormuşuz gibi! Biz yazımızda 1969 belgesinin gelişkin kapitalist ülkeler ile ilgili bölümünü ele aldık ve ileri demokrasinin bu türden ülkeler için geçerli olduğunun en somut kanıtlarından biri olarak bu belgeyi gösterdik.

Oysa Ürün inanılmaz bir mantıkla, sanki bu belgeler tümüyle «ileri demokrasi»yi hedefleyen ülke partilerinin ortak belgeleriymişcesine davranıyor. Kapitalist sistemin geneli ya da geri ülkeler için söylenmiş pasajları alel usul seçip «şöyle» diyor «bunlar mı geçersiz Türkiye için?» Böylece uluslararası belgeleri ileri demokrasi belgesi haline getirip akıl almaz bir tahrifat yapıyor. İşte örnekleri.

> «Komünistlerin fikrince böyle bir birlik barış, **ulusal bağımsızlık**, demokrasiyi savunma ve geliştirme, halkın gereksinimlerini karşılamak için; **köklü bir tarım reformu yapmak**, emekçilerin yaşama koşullarını iyileştirmek, tekellerin tiranlığına karşı köylülerin çıkarlarını, küçük ve **orta kent** burjuvazisinin çıkarlarını korumak için; ekonominin en önemli kollarını millileştirmek ve bunların yönetimini demokratlaştırmak için; savaşım esası üzerinde bütünüyle sağlanabilir». (sf. 74.)

1960 belgesinden alınan yukarıdaki cümle tüm kapitalist sistem için geçerlidir. «Ulusal bağımsızlık», «köklü toprak reformu» bu dediğimizin somut isbatı. Bu cümlenin ileri demokrasi meselesiyle —özel olarak— ilişkisi ne, anlamak mümkün değil. Ürün demek istiyor ki «sen, ileri demokrasi Türkiye için geçersizdir diyorsun. Söyle, burada yazılanlar mı geçersiz Türkiye için?» Biz de cevap veriyoruz. Bu bölümde kasdedilen ileri demokrasi mi? Toprak reformunun ne alakası var ileri demokrasi ile?

Alalım bir diğer alıntıyı 1960 Belgesinden bir pasaj alınmış. Sankı burada ileri demokrasi anlatılıyor!

«Sömürgecilik ezgisi boyunduruğunu kıran ülkelerde ulusal yeniden doğuşun acil görevleri, ancak emperyalizme ve **feodal kalıntılara karşı** ulusun bütün yurtsever güçleri tek **ulusal demokratik cephede birleştirilerek** yürütülecek bir savaşla başarılı bir şekilde yerine getirilebilir.. Ulusal bağımsızlığın elde edilmesi ve savunulması, köklü demokratik değişiklikler yapılması ve toplumsal ilerlemenin güvenlik altına alınması savaşımında işçi sınıfı ve köylülüğün ittifakı en önemli güçtür, bu ittifak, geniş bir **ulusal cephenin** temeli olmakla görevlidir.» (sf. 74)

«Sömürgecilik ezgisi boyunduruğunu kıran ülkelerde ulusal yeniden doğuş...», «feodal kalıntılar..», «ulusal demokratik cephe» vb... Ve bütün bunlar güya ileri demokrasinin geçerli olduğu ülkeler için söylenmiş! Böylesine tahrifat mı demeli, cehalet mi bilemiyoruz. Ama Ürün yazarı dehşetli pervasız. Aynen şöyle diyebiliyor.

«İLKE dergisinin **şabloncu yazarının şöyle mırıldandığını** duyar gibiyiz: 'Hani ya, aktarmalarında daha ileri demokrasi sözcüklerini göremedim ki?» O iki sözcüğü boşuna arama **bay tacir,** işin sırrı orada değil, çünkü ileri demokrasi yukarıda antılandan başka birşey değildir. (sf. 74)

Bu kadarına **«pes»** dememek mümkün değil.

Uluslararası belgelerden daha başka alıntılar da var. Demokrasi mücadelesinin yerini belirleyen ve önemini vurgulayan. Ve Ürün yazarı gene soruyor: «Söyle bunlar mı geçersiz Türkiye için?» diye. Sanki «Türkiye'de demokrasi mücadelesine gerek yoktur» diyen varmış gibi. Sanki gelişkin kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı mücadelesinin demokratik muhtevasıyla Türkiye'deki —ve sosyalist sistem dışındaki diğer bütün ülkelerdeki— demokrasi mücadelesinin çakışan yanları olmazmış gibi!

ÜRÜN, EMPERYALİZME İLİŞKİN YORUMLARDA DA HATAYA DÜŞÜYOR

Ürün'ün yaptığı ve değinmeden geçemiyeceğimiz bir diğer tahrifat da, bizim görüşümüzün «emperyalizmin iyileştiği» savına dayandığı!.. Oysa biz İkinci Savaş sonrasında ortaya çıkan **Yeni** şartları gözden geçiriyor ve bu şartlarda gelişkin kapitalist ülkelerin işçi sınıfı partilerinin de devrimci mücadeleyi daha ileri boyutlara ulaştırmak ve proletaryanın iktidara gelmesi meselesini hayata geçirmek için **yeni** atılımlara başvurduklarını göstermeye çalışıyoruz. Nitekim ileri demokrasi hedefini kabul eden öncü partiler ve onların sözcüleri de, bu hedefin toplumsal yerini ve önemini vurgulamak için dünya kapitalizminin mevcut du-

rumunu, bilimsel ve gerçekci bir şekilde değerlendirmeyi şart görmüşlerdir. Ve hepsi de **yeni** şartları incelikli olarak gözden geçirmişlerdir. Böyle diye bunlara kimse çıkıp da onları «emperyalizmi iyileştirmekle» suçlamamıştır. Zaten emperyalizm, «çöktü, çöküyor» laflarıyla çökertilemez. Böyle olsaydı, yüzyılımızın başından beri çökmekte olan emperyalizmin çoktan çökmesi gerekirdi. Emperyalizmi çökertebilmek için onun nasıl işlediğini, sonunu geçiktirmek amacıyla ne gibi yollara başvurduğunu, sosyalizmle yarışabilmek amacıyla ne gibi imkanları seferber etmeye çalıştığını detaylı şekilde inceleyip iyi bilmek gerekir. Bilmek de yetmez. Bu bilimsel doğruları aktif bir şekilde hayata geçirmek gerekir. Bunlar ne ölçüde yerine getirilirse emperyalizmin çökertilmesi o denli çabuklaştırılır. İşte gelişkin kapitalist ülkelerin proletarya partilerinin yapmağa çalıştıkları da budur. Ve bizim yazımızda da mesele böyle konulmuştur. «Günümüzde kapitalizmin kendine çeki düzen verdiği ve sosyalleştiği» yolundaki reformist teze karşı olarak da Kapitalist Birikimin Temel Kanunununa atıf yapılmıştı.

> «İşte bu ekonomik gelişme, emperyalizmin ideolojik saldırısı için elverişli şartlar yaratıyordu. Gerçi kapitalist ekonominin temel kanunları geçerlikteydi ama emperyalist burjuvazi, **halkın** muhalefetini çeşitli reform tedbirleriyle yatıştırmak imkanını bulabiliyordu. **Kapitalist ekonominin bünyesel açmazlarından olan** devri krizler eskisi kadar derin bunalımlara yol açmadan atlatılabiliyordu. Marks'ın keşfettiği «Kapitalist Birikimin Genel Kanunu» gereğince üretim araçlarını elinde bulunduran dar bir zümre ile geniş çalışanlar kitlesi arasındaki uçurum hergün biraz daha açılıyor ve çelişki daha keskinleşiyordu, **fakat üretim**deki hızlı artış kitlelerin hayat şartlarını nisbi olarak kötüleştirirken mutlak olarak düzelmesine bir ölçüde imkan sağlayabiliyordu. Böylece geniş yığınların muhalefetinin yoğunlaşmasında ve yükselmesinde başta gelen faktörlerden biri olan düzenin çekilmezliği büyük ölçüde kamufle edilebiliyordu.»

Yazımızın emperyalizmin iyileştiği anlamına çekilebilecek bir yönü olmadığı ve üstelik de yukarıdaki gibi meselenin esasını tespit eden bir pragraf bulunduğu halde, Ürün yine gözünü kırpmadan tahrifatçılığını sürdürebilmektedir.

Yazımızın baş kısmında Ürün yazısının belli başlı «nakısa»larını sayarken **tahrifatçılık, cehalet ve iç çeliskiler** olarak sıralamıştık. İlk ikisini ilgilendiren belli başlı noktaları gördük. İç çelişkiler konusunda son derece çarpıcı olan **bir tanesine değineceğiz.**

İDD Mİ? UDD Mİ? YOKSA İDDUDD Mİ?

Ürün yazarı uzun uzun ileri demokrasiyi savunduktan ve bu hedefin Türkiye için de geçerli olduğunu ispat etmek amacıyla «türlü çeşitli» tahrifata başvurduktan sonra sıra Türkiye'ye gelince birdenbire ağız değiştiriyor. Bölümün başlığını «Türkiye'de ileri demokrasi savaşımı» koymuş. Ama içinde ulusal demokratik devrim diyor. Bu ne perhiz bu ne lahana turşusu diye sormanın tam zamanı! İşte Ürün'ün Türkiye'deki UDD hakkında dediklerinden bazı cümleler:

> «Devrimin demokratik aşamasındaki halkın devrimci öğelerinin diktatörlüğü, proletaryanın sosyalist diktatörlüğünün kendisi değil, onun doğum hali, ilkel hali olacak, ama mutlaka ona varacaktır. Bizim UDD'mizde işçi ve köylülerin, yani halkın devrimci öğelerinin diktatörlüğü döneminde, proletaryanın sosyalist diktatörlük araçları kendini gösterecek ve ona giden yol açılacaktır.»

Ürün yazarı ne ileri demokrasinin ne olduğunu kavramış ne de ulusal demokratik devrimin ne demeye geldiğini! Yoksa bilimsel literatürde apayrı iki toplumsal kategoriyi ifade eden bu terimleri, sanki ikisi de aynı şeyleri ifade ediyormuşcasına birbirine bu denli karıştırılabilir miydi? Her halde, her ikisinde de **demokrasi** kelimesi yer aldığı için **bunların ikisi de aynı şey, kimi ülkede biri kimi ülkede diğeri söyleniyor** diye düşünmüş olsa gerek. Ne ki bu da pek kuvvetli bir ihtimal değil. Anlaşılan hem kendi kafası bir hayli karışık, hem de yetersiz bilginin verdiği cesaretle başkalarının kafasını karıştırmak istiyor. Bir yanda ileri demokrasiden bahsederken, bunun «proletarya diktatörlüğü olmadığını» söyleyeceksin, öte yandan ulusal demokratik devrim aşamasında «halkın devrimci öğelerinin diktatörlüğünün kurulacağını» söyleyeceksin —ki pek iyi bilindiği gibi halkın demokratik diktatörlüğü proletarya diktatörlüğünün özgül bir biçiminden başka şey değildir— ondan sonra da ileri demokrasi ile ulusal demokratik devrimin aynı şeyler olduğunu iddia edeceksin! Böylesi bir mantıkla tartışmaya girmek bile abestir.

KÜÇÜK ŞEYLER...

Yazımıza son verirken bir noktaya kısaca dikkati çekeceğiz. Ürün yazarı dehşetli «nezih» bir lisana sahip. Mensup olduğu siyasi çizginin huyundan olsa gerek, ağzını açtı mıydı «bal» dökülüyor. İşte bazı çarpıcı örnekleri.

«Öyle değil mi, sayın bilgiç yazar, öyle değil mi?», «Küstahlığında», «ahmaklığının», «Oportunist batağa batıp... danseder», «Bu bıktırıcı

oportunist dans», «sayıklamaları», «çok bilmiş», «bıktırıcı, ağdalı gevişler getirip, kılıç çeken şovalyelere», «yalancı pehlivanlıkta», «şabloncu yazar», «bilgiç yazar», «İLKE ve şürakası» ve bol bol «oportunist» kelimesi...

Ürün yazısının bitiş cümlesi de ilginç; «şimdilik bu kadar.». Ürün yazarı yazısını bitirirken bile, ayıptır söylemesi dedikoducu mahalle sakinleri ağzıyla hitap etmeyi ihmal etmiyor. «Aldın mı ağzının payını! Daha konuşmaya devam edersen bilirim ben sana ne yapacağımı!» demeye getiriyor.

Bize çok sövdüler. Sövüyorlar da... Hem de sağlı «sol»lu. Bir kere kendimizi, ne olduğumuzu, ne yaptığımızı gayet iyi biliyoruz. Bu nedenle de son derece «müsterih»iz. Alınmaya niyetimiz yok. İkincisi sövgülere kızıp, «efendi»liğimizden vazgeçmeye hiç niyetimiz yok. İşçi sınıfının ve halkın kurtuluşu için mücadele veren saflardaki ayrılıkların derinleşmesini büyük bir hazla seyreden emperyalizmin ve yerli ortaklarının keyfini daha da artıracak densizliklerden titizlikle kaçınacağız. Üçüncüsü Ürün yazarının başvurduğu cinsten sövgü, **çaresizlik** ve **aczden** kaynaklanan hırçınlığın göstergesidir. Ne ki halkımızın dediği gibi **keskin sirkenin zararı kendi küpünedir.**

DÜZELTME — Dergimizin bu sayısının 1. sayfasında Yazı İşleri Müdürümüz Feyzullah Özer yerine yanlışlıkla İlker Demir olarak çıkmıştır. Düzeltir özür dileriz.

İ L K E

sacco ile vanzetti

10.- lira

haziran hy yayınları

almanya'da faşizm

haziran hy yayınları

ilke 15 Lira

AYLIK İNCELEME YORUM BELGE DERGİSİ